

Täysistunto

Torstai 31.1.2019 klo 16.00—19.25

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.25.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (16.00—18.01) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (18.01—19.25).

Ruotsin parlamentin puhemies Andreas Norlén seurueineen saapui seuraamaan täysistuntoa kello 16.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

Puhemies Paula Risikko: Arvoisat edustajat! Ilmoitan, että Ruotsin parlamentin puhemies Andreas Norlén on seurueineen saapunut seuraamaan täysistuntoa. Eduskunnan puolesta toivotan arvoisat vieraat tervetulleiksi eduskuntaan.

Ärade ledamöter! En delegation under ledning av talmannen i Sveriges riksdag Andreas Norlén är här för att följa plenum. På riksdagens vägnar hälsar jag våra ärade gäster välkomna till riksdagen. [Suosionosoituksia]

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Petteri Orpo
kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen
asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen
liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner
sisäministeri Kai Mykkänen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho
oikeusministeri Antti Häkkänen
perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon.

Arvoisat edustajat, hyvät kuulijat ja katsojat, tänä päivänä kaikki ryhmät ovat ehdottaneet kysymyksiksi vanhustenhuoltoa ja vanhusten palveluja. Siitä syystä me käytämme tämän kyselytunnin tähän aiheeseen.

Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys hoitajamitoituksesta vanhustenhoidossa (Merja Mäkisalo-Roppo- nen sd)

Suullinen kysymys SKT 242/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Kyselytunnin kysymykset aloittaa edustaja Mäkisalo-Roppo-
nen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.02 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Viikonloppuna saimme vanhustenhoidon tilanteesta ikäviä viestejä, joita yksikään meistä ei varmaan ole voinut lukea sydän kylmänä. Esperi Caren hoitoyhteisössä on laiminlyöty vanhustenhoitoa niin vakavalla tavalla, että hoitoyhteisö jouduttiin sulkemaan. Vaikka tämä Kristiinankaupungissa tapahtunut tapaus on räikeimmästä päästä, voidaan varmaan sanoa, ettei vanhusten- eikä vammaistenhoito ole tällä hetkellä Suomessa kunnossa. Hallitukselle on eri tavoin jo vuosia tuotu viestiä hoitajilta, omaisilta ja järjestöiltä siitä, että henkilökuntaa on vanhustyössä liian vähän — niin asumispalveluissa eli yhteisökodeissa kuin kotihoidossakin. Toivottavasti kaikki nyt heräämme tähän tosiasiaan.

Näiden esimerkkien valossa kysyn teiltä, vastuuministeri Saarikko: onko vanhustenhoido Suomessa mielestänne kunnossa?

Ärade talman! Minister Saarikko, tycker ni att åldringsvården är i skick i Finland?

16.03 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asiat suomalaisten ikäihmisten hoivassa eivät ole niin hyvällä tolalla kuin asioiden pitäisi olla. On hienoa, että voimme keskustella tästä tänään perusteellisesti ja valottaa laajan kysymyksen eri lähestymiskulmia.

On hyvää hoivaa, on huonoa hoivaa. Valtaosa ikääntyneistä suomalaisista ei vielä tarvitse apua, ja niistä, jotka ovat vanhustalveluiden piirissä, kuusi kymmenestä on kotipalveluiden asiakkaita. Neljä kymmenestä on niiden palveluiden piirissä, joissa valvontaviranomainen Kristiinankaupungissa käytti järeintä mahdollista toimenpidettään eli sulki kokonaisen Esperi Care -yrityksen yksikön. Luotan siihen, että valvontaviranomainen oli harkinnut toimensa tarkkaan. Sitä ennen yritystä oli yritetty ohjeistaa, nuhdella, antaa

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

moitteita ja johtaa asioita oikealle tolalle. Näin ei tapahtunut, ja voidaan kysyä, [Puhemies koputtaa] miksi ei. Silloin ehkä ahneus on voittanut moraalin.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.04 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että ministerikin on herännyt asian vakavuuteen ja myöntää, että korjattavaa on. Kysymys on nimittäin ihmisoikeuksista, joita nyt ikäihmisten ja vammaistenkin kohdalla rikotaan. Vanhustenhoidon ongelmat väkisinkin kilpistyvät siihen tosiasiaan, että hoitohenkilökuntaa on monin paikoin liian vähän. Lupaukset ja suositukset eivät ole tilannetta parantaneet, ja siksi tarvitsemme minimimitoitukset lainsäädäntöön.

SDP on vaatinut riittävän hoitajamitoituksen kirjaamista lakiin jo vuosikausia, mutta eri verukkeiden avulla tätä on vastustettu. Esperi Caren esimerkit osoittavat, että ilman riittävää lain antamaa vahvaa selkänöjää hoitajien määrästä tingitään yleensä säästösyistä. Kysynkin ministeri Saarikolta: Eikö henkilöstömitoitukset olisi nyt syytä kirjata lopultakin lakiin? Tuotteko asiasta vielä tällä vaalikaudella esityksen, jotta tämä asia saadaan kuntoon?

16.06 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen itse asiasisältöön vastaamista totean, että eduskunta oli antanut hallitukselle ohjeistuksen, että tällä vaalikaudella vielä ehdittävät lait oli syytä tuoda eduskuntaan 5. joulukuuta mennessä. Eli tämän vaalikauden puitteissa esittämiänne muutoksia ei ole aikataulullisestikaan mahdollista tehdä. Hallituksen tärkein tavoite myös suomalaisten ikäihmisten vuoksi on saattaa vihdoinkin loppuun se rakenneuudistus, joka takaa paremmat palveluiden järjestäjät nykyisten kuntien sijaan: isommat ja vahvemmat maakunnat.

Mitä tulee kysymykseenne, olen aivan samaa mieltä kanssanne siinä, edustaja, että suomalainen hoitohenkilöstö — lähihoitajat, sairaanhoitajat ja muut ammattilaiset — on hyvän hoivan sydän ja ydin. On syytä kiinnittää huomiota hoitohenkilöstön jaksamiskysymyksiin, mutta myönteistäkin on. Viittaamanne laatusuositus, joka ohjeistaa henkilöstön määrää, on johtanut hyvään kehitykseen. Siellä kirjattu [Puhemies koputtaa] 0,5 hoitajaa hoidettavaa kohden ylittyy valtaosassa meidän [Puhemies koputtaa] ikäihmisten ympärivuorokautisen hoivan yksiköitä.

16.07 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehdin jo iloita, kun huomasin tänään, ministeri Saarikko, teidän tviittinne, jossa sanoitte kannattavanne vanhustalouden henkilömitoituksen kirjausta lakiin. Nyt en oikein ymmärrä. Miksi sanotte kannattavanne asiaa mutta väistätte vastuuta aikataulusyihin vedoten? Tänne taloonhan tuodaan koko ajan lakeja käsiteltäväksi, [Vasemmalta: Juuri näin!] onpa jopa tuotu kiireellisenä sellaisia lakiesityksiä, joissa lain voimaantuloa on siirretty vasta vaalien jälkeen alkavaksi. Tämä laki taisi koskea sijoittajien veroetua. Vanhuksemme ovat arvokkaampia kuin yksikään arvopaperi. Ministeri, teillä on nyt kaikki valta ja voima käsissänne muuttaa vanhustemme palveluiden laatua paremmaksi. Miksi ette suostu korjaamaan lakia jo nyt?

16.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän vaalikauden vanhustyön, -hoivan, painopiste on ollut kotihoidon kehittämisessä. Viimeisen viikon ajan on keskusteltu — ja syystä, oikeutetusti — tehostetus-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

ta palveluasumisesta eli sellaisista hoitopaikoista, joissa ympärivuorokautisesti hoitajat ovat vanhusten tukena. Valtaosa palveluista on kuitenkin kotihoitoa. Olemme kehittäneet muun muassa ympärivuorokautista kotihoitoa ja palveluohjausta palveluiden piiriin. Ja olemme myös varmistaneet, että kuntien taloutta ei ole heikennetty samoin kuin edellisellä kaudella, [Välihuutoja vasemmalta] jotta nykyiset, hyvin toteutetut vanhuspalvelulain kriteerit voisivat olla kunnille aidosti toteutettavissa.

Ei ehkä ole mielekästä käyttää tätä yhteistä aikaa arvioimalla prosesseja tai eduskunnan aikatauluja. Totean sen yleisohjeen, joka eduskunnalle on annettu, ja myöskin huomautukseenne siitä, että lait olisi syytä valmistella hyvin. Hallitukselle tärkeintä suomalaisten ikäihmisten vuoksi on se, että sosiaali- ja terveysvaliokunta perustuslakivaliokunnalta lausunnon saatuaan käsittelee ripeästi ja [Puhemies koputtaa] huolellisesti esityksen suuren salin arvioitavaksi siltä rakenneuudistuksen pohjalta, [Puhemies koputtaa] jolta vanhuspalvelut jatkossa maakunnissa toteutetaan.

16.09 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää jokaista niistä hoitajista ja omaisista, jotka ovat tuoneet nämä tapaukset meidän tietoomme. Kiitos heidän rohkeudestansa, empatiastansa, siitä, että me käsittelemme ja keskustelemme tästä kysymyksestä. Kyse on meidän vanhemmistamme, isovanhemmistamme, niistä ihmisistä, jotka ovat rakentaneet tämän maan. He ansaitsevat hyvää hoitoa, hoivaa. He ansaitsevat sen, että he voivat kokea, että ikääntyminen Suomessa on turvallista, että heitä arvostetaan ja heistä halutaan pitää huolta.

Me haluamme, että jokainen vanhus, ikäihminen, voi nukkua yönsä turvallisesti. Me haluamme, että jokainen heistä saa riittävästi ravintoa ja ruokaa. Me haluamme, että jokainen heistä pääsee myös ulkoilemaan. Heillä on siihen ehdottomasti oltava oikeus. Tämä kaikki kilpistyy aika pitkälle kysymykseen hoitajamitoituksesta, siitä, että meillä on riittävästi hoitavaa henkilökuntaa esimerkiksi meidän palveluasumisessa ja laitosasumisessa. Kysyn vielä kerran: Oletteko te valmiita korjaamaan tämän tilanteen, tuomaan eduskuntaan esityksen, johon hyvin laajasti kaikki puolueet näyttävät olevan [Puhemies koputtaa] sitoutuneita kokoomusta lukuun ottamatta? Oletteko valmiit toimimaan nyt?

Puhemies Paula Risikko: Pysytään minuutissa. Täällä on monta kysymystä jäljellä. — Ministeri Saarikko ja sitten ministeri Orpo.

16.10 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aiemmin vastasin jo. On ne aikataulureaali-teetit, mitkä sitovat tätä eduskuntakautta ja hallituksen erityispainopisteen siihen, että rakenneuudistus, se kuuluisa sote-maakuntauudistus, pitäisi saattaa valmiiksi, jotta meillä vihdoinkin olisi aikaa ja mahdollisuuksia yhdessä keskittyä juuri tämänkaltaiseen, kaikkein oleellisimpaan sisältökeskusteluun, jolla suomalaiset — ne, joiden omaiset tällä hetkellä ovat esimerkiksi vanhuspalveluiden piirissä — mittaavat koko yhteiskunnan luottamusta ja haluaan ja rohkeuttaan ja kiinnostustaan maksaa tälle yhteiskunnalle veroja, että heidän läheisensä ja ikäihmisensä hoidetaan arvokkaasti.

Oleellista on huomioida myös tosiseikat sen jälkeen, kun laatusuositus on asetettu eli määriteltä kentalle ajatukset siitä, mitkä ovat suuntaviivat henkilöstön määrälle. Asiat ovat paremmalla tolalla. Yksityisissä hoivakodeissa hoidettavaa kohden on keskimäärin 0,64

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

hoitajaa ja julkisissa 0,66 hoitajaa hoidettavaa kohden. Olemme hyvään suuntaan matkalla jo tällä laatusuosituksella.

16.12 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme nyt sosiaali- ja terveystalouden ytimessä. Kyse on välittämisestä, kyse on siitä, miten me huolehdimme kaikkein heikoimmassa asemassa olevista vanhuksista ja vammaisista.

Viime kaudella me hyväksyimme täällä vanhustalvelulain, joka paransi ikäihmisten oikeusturvaa ja mahdollisuuksia saada hyvää vanhustalvelua. Tämän piti olla eduskunnan yhteinen viesti siitä, että me voimme vanheta turvallisesti ja vanhuksista pidetään huolta, mutta nyt toisin kävi. Teidän hallituksenne ensimmäisiä esityksiä oli vanhustalvelulain heikennykset ja leikkaukset. Nyt tämä on konkretisoitunut vanhustenhoidon laiminlyönteinä ja jopa vanhusten heitteillejättönä. Nyt tämä on vaikuttanut myös siihen, että vanhustalvelun piirissä olevat työntekijät ovat erittäin väsyneitä, ahdistuneita ja uupuneita. Te ette nyt ilmeisesti ole valmis tuomaan lakiesitystä henkilöstömitoituksesta, mutta, arvoisa puhemies, arvoisa ministeri Orpo, [Puhemies: Aika!] tuotteko te eduskuntaan lisätaloustalvioletuksen, joka kohdistetaan vanhustalveluiden parantamiseen?

Puhemies Paula Risikko: Otetaan nyt sitten ministeri Saarikko ja ministeri Orpo, tässä järjestyksessä.

16.13 Perhe- ja perustalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän kyselytuntiin valmistautuessani mietin, valitsetteko oppositiossa tyytililajin, jossa syyttelette meitä ikäihmisten talveluiden leikkauksesta. [Eduskunnasta: Totta kai!] Se tyytililajivalinta on nimittäin tarkkaan harkittavissa ajatellen, että suomalaisten vanhusten asioita ei mitata vaalikausissa vaan joka ikinen päivä hyvässä hoidossa, eikä teidänkään saldonne tältä osin aivan puhtoinen ole. Teidän vaalikautenne viimeisiä töitä oli leikata kuntien taloudesta liki 300 miljoonaa, nimenomaan purkaa tällaista laitoshuotoa, [Välihuutoja] josta täällä tänään puhutaan. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

16.14 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meidän on annettava jokaiselle vanhukselle juuri hänelle parasta huotoa. Se on meidän kaikkien yhteinen tavoitteemme, ja siihen on yhdessä pyritty. Kukin meistä vuorollaan — te olitte viime kaudella hallituksessa mukana, nyt tämä hallitus — on kehittänyt meidän vanhustalveluitamme. Nämä ongelmat ovat olleet meidän kaikkien tiedossa, ja yhdessä olemme niitä pyrkineet ratkomaan.

Ministeri Saarikon johdolla ja aikaisemmin ministeri Rehulan johdolla on tällä kaudella panostettu erityisesti kotitalveluihin, joiden piirissä on 60 000 vanhusta. Ne ovat olleet keskeinen huolenaihe. Mutta ongelmia on edelleen, enkä minä voi hyväksyä yhtään laiminlyöntiä, joita meillä on. Enkä minä voi hyväksyä ollenkaan emmekä hallituksena hyväksy sitä, että voittoa tavoitellaan vanhusten kustannuksella. Voittoa ei voi vanhusten kustannuksella tavoitella. [Välihuutoja]

Mitä tulee tähän hoitajamitoitukseen, kun kyse on pitkäaikaisesta ongelmasta — ja nyt on kyse siitä, että on tehty laiminlyöntejä — niin auttaisiko yksi desimaali siihen, että näitä laiminlyöntejä ei tehtäisi? [Välihuutoja vasemmalta] Ei auta. Me kaikki haluamme, että hoitajia on riittävästi, ja kun me olemme tästä yksimielisiä, että me haluamme riittävän määrän huotoa, niin ehdotan tässä, että tehdään tämä työ parlamentaarisesti ja valmistel-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

laan seuraavalle hallitusneuvotteluryhmälle pohjaksi vahva eduskunnan tahto, koska tälle eduskunnalle ei enää ehditä tuomaan uutta lainsäädäntöä. Tehdään tämä yhdessä, koska meillä on yhteinen tavoite, riittävästi hoitajia, joka lähtee kunkin hoidettavan yksilökohtaisista, henkilökohtaisesta tarpeista, ei desimaalista.

Puhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Lindtman, sitten otetaan muitten ryhmien kysymykset.

16.15 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan sivistyksen mitta on se, miten huolehdimme heistä, jotka tämän maan meille ovat rakentaneet. Ja nyt tilanne on se, että vanhuksia hoidetaan Suomessa tavalla, joka ei täytä ihmisarvoisen hyvän hoidon kriteerejä. Tämä on ollut tiedossa jo pitkään, ja sen vuoksi tarvitaan vähimmäismitoitus, ainakin minimitaso, sille, kuinka paljon henkilöstöä on hoitamassa, jotta näiltä laiminlyönneiltä pystytään välttymään. Tässä on nyt kyse siitä, yritetäänkö löytää uusia selityksiä vai tehdäänkö tekoja.

Arvoisa puhemies! Hallitus väittää, että se ei voisi enää tuoda esitystä eduskuntaan. Viimeksi tänään hallitus on tuonut eduskuntaan maatalouden tuloveroa koskevan esityksen. Hallitus tuottaa koko ajan esityksiä, tulee sijoittajille, tulee maatalouteen. Mutta nyt kyse on siitä, vastaatteko te nyt tähän kysymykseen. Ikäihmiset tätä vaativat, hoitajat vaativat, omaiset vaativat. Ministeri Orpo, onko niin, kun te viimeksi tänään [Puhemies koputtaa] olette sanonut, [Timo Heinonen: Aika!] että te tätä vastustatte, että teidän kantanne on se, joka estää hallitusta tuomasta vanhustenhoitoa parantavaa esitystä eduskuntaan? Onko kokoomus tässä ainoa, joka tätä vastustaa?

Puhemies Paula Risikko: Otetaan ensiksi — kumpi ensiksi? Ministeri Saarikko ja sen jälkeen ministeri Orpo, lyhyesti.

16.17 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn ihan tismalleen kysyjän arvioon siitä, että tämä kaikki, mistä nyt julkinen keskustelu käy voimakkaana, on osa käsitystämme ihmisarvosta. Puhumme tehostetussa palveluasumisessa, ympärivuorokautisessa hoivassa ihmisten elämän viimeisistä kohteista. Puhumme myös kuolemasta, omaisten surusta ja erittäin raskaasta hoitotyöstä, koska kaikki tutkimukset osoittavat, että elämme yhä pidempään, ja se tarkoittaa myös sitä, että hoidettavat ovat entistä huonokuntoisempia. Siksi erityinen huoleni kiinnittyy niihin viesteihin ja tutkimuksiin, jotka koskettavat henkilöstön jaksamista ja alan houkuttelevuutta tulevaisuudessa.

Olisi helppoa vastata, että vain lisäämällä pykälä lakiin kaikki ratkeaisi. Näin ei kuitenkaan ole. Esimerkiksi haluan haastaa tässä salissa kaikkia kuntapäättäjiä. Olemmeko yksityisille firmoille palveluita ulkoistaessamme satsanneet kilpailutuksissa laatutekijöihin? Se on ollut erittäin merkityksellinen puute, kun olemme kuntapäättäjinä tuijottaneet vain hintaa. Silloin jos ainut tekijä on, että tuijotamme vain hintaa, [Puhemies koputtaa] ei henkilöstömitoitukseen ratkaise kaikkea.

16.18 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä viisaasti sanottiin, sivistyneen yhteiskunnan merkki on se, miten se huo-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

lehtii vanhuksistaan. [Vasemmalta: Ja tekoja!] Me kaikki haluamme, että meidän vanhuksemme saavat parhaan mahdollisen hoidon, ja siihen on yhdessä pyritty.

Edelleen uudistan sen ajatukseni, että tehdään parlamentaarinen työskentely yhdessä. Meillä on seuraavat hallitusneuvottelut, jotka siellä ovatkaan, tulevien kuukausien päässä, ja tehdään hyvää valmistelua. Minusta tämä on niin iso kysymys, ja koska tässä on kuitenkin määrätietoista työtä tehty tällä vaalikaudella esimerkiksi kotipalveluiden osalta, aikaisemmin tehtiin vanhuspalvelulaki, niin jatketaan tätä työtä myöskin yhdessä ja luodaan pohjaa.

Arvostetaan niitä ihmisiä, jotka tekevät hoitotyötä. Ei saa yleistää, jos jossain on mustia kohtia, huonoa työtä. Arvostetaan niitä kymmeniätuhansia, satojatuhansia suomalaisia sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia, vanhuspalveluhenkilöstöä niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla. [Eduskunnasta: Ja firmoja!] Minäkin olen nähnyt lähipiiristäni, kuinka arvokasta työtä tehdään [Puhemies koputtaa] sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Kaikki arvostus heille. He haluavat varmasti riittävästi työpareja, apua. Kaikkien meidän tavoite on tämä sama. [Paavo Arhinmäki: Aivan, tästä on kysymys!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys hoitajamitoituksesta vanhustenhoidossa (Ritva Elomaa ps)

Suullinen kysymys SKT 243/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten mennään muitten ryhmien kysymyksiin, yksi kerrallaan. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä, edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.19 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Hoiva-alan megayritykset tahkoavat miljoonavoittoja palvelutason kuitenkin yhä heiketessä, kun henkilöstöstä karsitaan. Tämä heijastuu potilasturvallisuuden lisäksi myös hoitohenkilökunnan jaksamiseen. Suuryritysten voitontavoittelua on hankala sovittaa yhteen potilaiden ja hoitajien hyvinvoinnin kanssa. Hoitajat ovat jaksamisensa rajoilla. Kaikki kärsivät, kun samalla on luotu pelon ilmapiiri, niin ettei ongelmista uskalleta puhua. Hallituksen ratkaisujen takia moni mummo ja pappaa jää hoitamatta.

Työskentelin itse vanhustenhoidon parissa jo 70-luvulla. Silloin tehtiin paljon kovaa työtä mutta näin vakavia ongelmia ei ollut. Keskusta on sanonut haluavansa hoitajamitoituksen lakiin, kuten perussuomalaiset ovat vaatineet jo pitkään. Te olette olleet neljä vuotta pääministeripuolue, mutta nyt vaalien alla heräätte. Hieman epäilen tätä. Onko hallitus tosissaan, niin että haluaa kirjata hoitajamitoituksen lakiin, ja oletteko valmiit rajoittamaan megayritysten miljoonavoittoja?

16.21 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Henkilöstömitoitus ei ollut tämän hallituksen ohjelmassa. Tämä ei ole yksittäisten puolueiden kantojen kyselytunti vaan hallituksen linjan kyselytunti.

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

Arvoisa puhemies! Viittasitte kysymyksessänne näihin suuriin ulkomaalaisiin yrityksiin, ja tätä aihetta olen tällä viikollakin tutkaillut paljon. Ensinnäkin muutama tunnusluku aiheesta. Suomalaiset kunnat, joiden päättäjiä täälläkin on tänään paljon, ovat ulkoistaneet puolet ympärivuorokautisen hoivan palveluista yksityisille yrityksille. Näiden joukosta erottuu ehkä kolme suurinta, voidaan kutsua, jättiluokan terveysyritystä ja hoivapalvelutuottajaa, mutta lisäksi on hyvä muistaa, että meillä on satoja pienyrityksiä, perhepohjaisia toimijoita, pieniä hoivakoteja, jotka lasketaan nyt myös tämän yksityisen otsakkeen alle. Tämäkin toimintakenttä on moninainen.

Ja kuten olen aiemmin todennut — ja toistan viestini mielelläni — en voi hyväksyä sitä, että ahneen voitontavoittelun nimissä poljetaan niitä yhteiskunnan yhteisiä pelisääntöjä, jotka on lakiin ja laatusuositukseen kirjattu. Se on ahnetta, [Puhemies koputtaa] se ei ole moraalinen mukaista, ja tämä on keskeinen keskustelunaiheeni huomenna, kun näitä yrityksiä tapaan yhdessä valvontaviranomaisen, kunnan ja palkansaajajärjestöjen, hoitohenkilöstön, työntekijöiden kanssa.

Puhemies Paula Risikko: Sitten samasta ryhmästä vielä toinen kysymys.

16.22 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Minulla ainakin sähköposti ja Messenger ovat melkein räjähtämispisteessä, kun saan omaisten ja hoitajien viestejä, ja he ovat erittäin iloisia, että tämä aihe on tullut nyt esille. Mutta tämä yleinen, miten nyt sanoisin, hieman jargonin tyyppinen hokeminen, että meillä pitää olla laadukkaat tavoitteet ja suurin osa saa hyvää hoitoa, ei vastaa nyt mitään niille ihmisille, jotka tuolla odottavat, miten heidän isovanhempiensa, äitinsä asiat hoidetaan. Heillä ei ole aikaa odottaa ensi kesään sitä, että ehkä vaipat vaihdetaan, ehkä vaippoja ei vaihdeta.

Nyt konkreettinen kysymys kuuluu, mitä hallitus aikoo tehdä nyt ja tässä. Miksi hoitamitoitusta ei voi määritellä? Kuten olemme täällä todenneet, lakeja tulee koko ajan. Sen voisi tehdä nytkin, koska suositus on suositus. Ei meillä muukaan yhteiskunta perustu suosituksiin — vaikka kuinka nopeasti ajan autolla -suositus, maksanko veroja -suositus — niin että se jäisi ihmisten harkinnan varaan. Nyt äkkiä päätöksiä pöytään, kun tahtotila näyttää olevan selvä. Jos kokoomus on ainoa, joka tätä vastustaa, niin jättäkää heidät nyt tässä asiassa yksin.

16.23 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tähän asti keskusteltu on viitannut siihen yleiseen isoon tilannekuvaan suomalaisten ikäihmisten hoivasta tehostetussa palveluasumisessa ja kotihoidossa. Viittaatte yksittäistapauksiin. Olen myös saanut paljon samanlaisia yhteydenottoja hoitajilta, niin kuin varmasti me kaikki, ja ihmisten läheisiltä. Jospa kertaan heidän vaikuttamismahdollisuutensa.

Ensinnäkin tämä julkinen keskustelu vaikuttaa jo varmasti paljon. Uskon myös tämän vaikuttavuuteen. Mutta sitten tapa toimia on meidän kolmiportainen valvontajärjestelmämme: Omavalvonta, joka ei ole toiminut näissä yksiköissä, jotka nyt ovat pahimmillaan päätyneet valvontaviranomaisen toimesta suljettavaksi. Toinen keskeinen vastuutaho on kunta, joka tällä hetkellä vastaa vanhuspalveluista. Vaikka se ulkoistaisi sopimuksin ja kilpailutuksin palvelunsa yksityisille, ne ovat yhä julkisia, yhteisillä varoilla toteutettavia palveluita ja kunnan on huolehdittava siitä, että laatu toteutuu. Valvontaviranomainen eli Val-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

vira ja avi ovat ne tahot, joihin voi ottaa yhteyttä ja joidenka työlista on tällä hetkellä pitkä näiden ikäihmisten hoivayksiköiden kanssa, ja tuohon työhön luotan suuresti.

Ja mitä tulee suosituksiin, ei tämä ole [Puhemies koputtaa] vain laatusuosituksia. Meillä on vanhuspalvelulaki, joka eduskunnassa hienosti viime vaalikaudella hyväksyttiin. Se ohjaa joka ikisen vanhuspalvelussa toimivan yrityksen ja julkisen sektorin työtä.

Puhemies Paula Risikko: Nyt pitää keskittyä minuuttiin kaikkien, koska meillä on täällä paljon kysymyksiä.

16.25 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täydennän ministeri Saarikon puheenvuoroa vielä kuntien osalta. Te tiedätte kaikki, että jo kuntalaki velvoittaa kuntia myös valvomaan näitä tuottajia, vaikka ei olisi omaa tuotantoa, ja se kannattaa muistaa. Ja totean sen saman asian, että täällä salissa on paljon kuntapäittäjiä, ja minä ajattelen sillä tavalla, että sen sijaan, että me etsisimme tässä keskustelussa syyllisiä, meidän pitää hakea yhdessä ratkaisuja. Ratkaisuja pitää hakea kuntapäittäjien siellä kunnissa, mitä tehdään, myös oman rahoituksen osalta, onko rahoitus riittävällä tasolla siellä, miten on järjestetty nämä palvelut, ja sitten tietysti lainsäätäjä miettii omalta osaltaan.

Mutta asia, johon haluan erityisesti viitata, on tämä hankintaosaaminen myös kunnissa. Meillä on uusi hankintalaki tällä hetkellä voimassa, ollut reilun vuoden ajan. On äärimmäisen tärkeää, että jokainen kunta aina katsoo osaamisensa perään, niin että myös laatua tuodaan esille eikä pelkästään hinta ratkaise. Laatukärki edellä, [Puhemies koputtaa] ei hintakärki edellä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys epäkohtien esille ottamisesta vanhustenhoidossa (Pekka Haavisto vihr)

Suullinen kysymys SKT 244/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Sitten vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Haavisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.26 Pekka Haavisto vihr: Arvoisa puhemies! Vanhustenhoidosta esiin tulleet ongelmat ovat varmasti järkyttäneet meitä kaikkia. Hyvinvointivaltioon tällaiset tarinat eivät kuulu, ja Suomessa on pystyttävä takaamaan asianmukainen hoito ja oikeus hyvään vanhuuteen kaikille.

Hoitajilla on nytkin lakiin perustuva velvollisuus raportoida epäkohdista työnantajalleen. Ne tarinat, mitä kuulemme tänä päivänä hoitohenkilökunnalta, kuitenkin kertovat toista: Monia pelotellaan. He sanovat, että he pelkäävät työvuorolistojen rukkauksia, jos ovat liian äänekkäitä näistä epäkohdista. Työnantaja ehkä uhkaa potkuilla tai erilaisilla oikeudenkäynneillä. Ja sama koskee osittain asiakkaita ja omaisia — ei uskalleta nostaa esiin epäkohtia. Itse asiassa elämme pelon ilmapiirissä vanhustenhoidon suhteen.

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta tämä pelon ilmapiiri murrettaisiin ja kaikille taattaisiin oikeus ottaa epäkohdat esiin ilman, että he kokevat pelkoa, että siitä rangaistaan?

16.27 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin oleellinen ja tärkeä lähestymistapa tähän aiheeseen.

On järkyttävää ja väärin, jos hoitohenkilöstö näkee työssään eettisesti katsoen kyseenalaista toimintaa tai jopa vääryyttä eikä kykene siihen puuttumaan oman työpaikkansa pelossa. Toisaalta on kuitenkin hyvä muistaa, että samanaikaisesti kun kärjekkäimmät tapaukset ovat nyt julkisessa keskustelussa, kunnat tekevät myös hyvää työtä, yritykset tekevät hyvää työtä, ja valvontaviranomaisen puuttumisen myötä asioita on myös laitettu paremmalle tolalle. Kaikki tapaukset eivät onneksi päädy pisteeseen, jossa toimintayksikkö suljetaan, vaan ohjauksen ja huomautusten kautta, jo pelkästään kunnan palveluiden ostajana tekemän huomautuksen kautta, asiat tulevat paremmalle tolalle.

En halua tällä puolustella, mutta haluan myös vahvistaa sitä yleistä kuvaa, että kaikki hoiva Suomessa ei ole huonoa eikä kaikkialla eletä pelon ilmapiirissä. Puhumme niin isosta joukosta suomalaisia, 40 000 ihmisen hoivasta, että aika monenlaista tarinaa siihen kokonaisuuteen mahtuu. [Puhemies koputtaa]

Mutta tuo konkreettinen esityksenne — lupaan harkita sitä, miten esimerkiksi vanhuspalvelulaissa tämä voisi vahvistua.

16.28 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Saarikko, jos meillä olisi mahdollisuus hoitohenkilöstöllä ilmoittaa nimettömästi suoraan viranomaisille, jotka valvovat, eikö tämä voisi parantaa nimenomaan tätä pelon ilmapiiriä ja mahdollistaa sen, että henkilöstön ei tarvitsisi pelätä irtisanomista tai seurauksia?

Sanoitte, että omavalvonnassa on ollut puutteita. Ihmettelen kuitenkin sitä, että hallitus ajaa voimakkaasti Suomeen tämmöistä markkinalähtöistä sote-mallia, joka nimenomaan kasvattaisi omavalvontaa. Se lisäisi omavalvonnan paineita, ja viranomaiset arvelevat, että valvonnan resurssit ylipäättään eivät tule riittämään, kun sote-markkinat pirstoutuvat ja palveluketjut tulevat entistä monimutkaisemmiksi.

Siksi kysynkin hallitukselta: oletteko nyt pohtineet tarkemmin näiden viime päivien kohujen seurauksena sitä, [Puhemies koputtaa] kannattaako teidän ajaa Suomeen tämmöisiä laajoja yksityisten firmojen pyörittämiä sote-markkinoita, joilla valinnanvapaus itse asiassa on tämmöistä ikään kuin kauniisiin lupauksiin kätkeytyä todellisuutta, jossa firmojen ahneus — josta ministeri Saarikko puhui — tulee itse asiassa jättämään hoivaa ja hoitoa tarvitsevat ihmiset [Puhemies: Aika!] yhä enemmän markkinoiden armoille?

16.30 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt on tärkeätä ymmärtää kaikkien se, että ne ongelmat, mistä me tänään puhumme, ovat nykymallin ongelmia. Ne ovat nykymallin ongelmia, [Välihuutoja vasemmalta] ja yksi suurimpia syitä on meidän kuntarakenne. Kunnat ovat vastuussa vanhuspalveluiden järjestämisestä, ja ne kunnat ovat liian pieniä, niillä ei ole riittävästi resursseja, ei riittävästi osaamista, ne ovat joutuneet ulkoistamaan ilman kunnan pelisääntöjä, ilman osaamista, ja sieltä nämä ongelmat juontavat.

Siksi, hyvät kollegat, me tarvitsemme sote-uudistuksen. Vahvemmat kokonaisuudet, vahvemmat julkiset järjestäjät, joihin pystytään ottamaan vahvempaa valvontaosaamista ja

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

vahvempaa ostamisaamasta — pystytään olemaan sen vanhuksen puolella paremmin. Siksi me tarvitsemme sote-uudistuksen, ja me saamme samalla säännöt yksityisen sektorin osallistumiselle, ja saamme sen paremmin julkisen sektorin käsiin. [Vasemmalta: Ihan varmasti!] Ei saa sotkea asioita. [Välihuutoja] Nämä ongelmat ovat nykyjärjestelmän ongelmia, eivät tulevan sote-uudistuksen. Me tarvitsemme sote-uudistuksen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys vanhustenhoidon valvonnasta (Aino-Kaisa Pekonen vas)

Suullinen kysymys SKT 245/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, ja siellä on ensiksi edustaja Pekonen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.31 Aino-Kaisa Pekonen vas: Puhemies! Tänään kaikki eduskuntapuolueet ovat ilmoittaneet kannattavansa sitovan hoitajamitoituksen kirjaamista lakiin — paitsi kokoomus. Ministeri Orpo, desimaalit hoitajamitoituksessa eivät ole mitään lillukanvarsia, vaan ne ovat ihan oikeita ihmisiä ja hoitavia käsiä. Nyt te täällä esitätte parlamentaarista yhteistyötä, mutta näyttää siltä, että koko muu parlamentti on yhtä mieltä siitä asiasta, että hoitajamitoitus on kirjattava lakiin.

Arvoisa puhemies! Myöskin haamuhoitajat ovat nousseet tällä hetkellä keskusteluun, siis ne hoitajat, joita ei ole ollenkaan olemassa. Työvuorolistoihin saatetaan suunnitella työvuorot niin, että ne näyttävät siltä, että hoitajamitoitus toteutuu, mutta todellisuudessa ne eivät kuitenkaan vastaa sitä, mitä käytännössä tapahtuu. Kaikkiin työvuoroihin ei välttämättä saada hoitajia, tai ei edes aiota kutsua hoitajia suunniteltuun työvuoroon, tai hoitajia kutsutaan, mutta työaika on vain neljä tuntia kiireisimpään aikaan. Arvoisa ministeri, millaisena ongelmana te näette tämän haamuhoitajaongelman ja mihin toimiin aiotte ryhtyä, jotta tämä vastenmielinen ongelma saadaan korjattua?

16.32 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äskeisen kysyjän vahvoin väitteisiin vielä täydennyksenä: itse asiassa maakunta tulevassa uudistuksessa saa vahvemmat lakipykälät tuekseen toimia valvojana niille palveluille, joita esimerkiksi asiakassetelillä voi hankkia, ja voi esimerkiksi alentaa hintaa kaikille niille palveluntuottajille, jotka eivät täytä vaatimuksia.

Tämä tärkeä kysymys, jonka edustaja Pekonen esitti, on aihepiiristä, jota aion erittäin vakavasti lähestyä huomenna työkokouksessa muun muassa näiden suurimpien yritysten edustajien kanssa. Ilmiöstä kuuluu kaikuja sekä valvontaviranomaiselta että henkilöstöjärjestöiltä, ja pidän tuota ilmiötä vakavana, ja pahimmillaan se on rikos, jos se pitää sisällään näkemyksen siitä, että on tietoisesti väärennetty sellaista dokumentaatiota, jota valvontaviranomainen tarkistaa. Tämä ei ole tuomioistuin, totean vain, että tuo toiminta, joka ikään kuin vääristelee sitä henkilöstön määrää, joka vanhuksilla on tukena arjesta selviytymi-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

sessä, on yksiselitteisesti väärin, ja tulen vaatimaan konkreettisia sitoumuksia tämän toiminnan lopettamiseksi. [Välihuutoja]

16.33 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Petteri Orpo, nämä nyt esille tulleet ongelmat ovat kyllä nykymallin ongelmia, ja sitä saa, kun yhdistää riittämättömän rahoituksen puuttuvaan valvontaan ja voitontavoitteluun. Mutta nämä ongelmat eivät tule ratkeamaan hallituksen esittämällä sote-uudistuksella, vaan ne tulevat ainoastaan pahentumaan. Eli jos te nyt olette huolissanne suuryritysten ahneudesta, miksi te ajatte sellaista sote-mallia, jossa voitontavoittelu vielä entistä vahvemmin tulee ohjaamaan suomalaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuotantoa? Valvonta ei tule parantumaan sote-uudistuksen myötä, vaan valvonta perustuisi edelleen yritysten omavalvontaan [Sari Sarkomaa: Ei pidä paikkaansa!] sillä erotuksella, että valvottavia yrityksiä ja valvottavia yksiköitä tulisi lisää. Espero Caren toimitusjohtaja totesi kaksi vuotta sitten, että heidän markkinansa tuplautuisivat, jos hallituksen valinnanvapausmalli menee läpi. [Välihuutoja] Lainsäädäntö pakottaisi maakuntia avaamaan tiettyjä palveluita markkinoille asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin takia, ja kaikki tämä yhdistettynä maakuntien rahoituslakiin, jossa vielä leikataan [Puhemies koputtaa] maakuntien rahoitusta. Ministeri Saarikko, miten te arvelette vanhuspalveluiden ja moraalien käyvän siinä tilanteessa, [Puhemies: Aika!] kun maakuntien rahoitus loppuu?

Puhemies Paula Risikko: Nyt me teemme sillä tavalla, että kun on minuutti kulunut, niin mikrofoni menee kiinni. [Eduskunnasta: Hyvä!] Seuraavaksi ministeri Saarikko.

16.35 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Kiitos, yritän parhaani. — Arvoisa puhemies! Aloitan siitä, että, edustaja Andersson, meidän kotikaupunkimme on Turku, ja saamiemme kuntatilastojen mukaan meidänkin kotikaupungissamme 32 prosenttia palveluista on ulkoistettu yksityisille. Isompia lukuja löytyy muun muassa Vantaalta ja muista suurista kaupungeista, kuten Tampereelta. Eli yksityiset palveluntuottajat ovat jo täällä. Tämän mallin ero nykytilaan, jota te nyt maalaillette riskiksi vanhuspalveluille, on ennen kaikkea siinä, että valinnanvapauden kautta vanhus ja hänen läheisensä pääsevät vaikuttamaan siihen, missä ja minkälaisessa hoivapalvelun yksikössä ikäihminen viimeiset vuotensa viettää. Minusta tämä on aika merkityksellinen muutos siihen, mikä on ihmisen oman äänen kuuluminen palveluissa ja laadun merkittävyys. Tämä myös tulee vaikuttamaan laadun ja kriteerien osalta niihin reunaehtoihin, että edes pääsee palveluntuottajaksi. Nyt valinnan tekee kuntapäättäjä kykeneväisenä tai kykenemättömänä [Puhemies: Minuutti!] sopimusten yksityiskohtiin, jatkossa sen tekee ihminen itse.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä ministeri Orpo lyhyesti.

16.36 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tänä päivänä meidän sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ja vanhustenpalvelut eivät toimisi päiväkään, jos ei meillä olisi kolmatta sektoria ja yksityissektoria mukana. Pelkästään niiden tekemät investoinnit meidän vanhuspalveluiden ja sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluiden infraan ovat miljardiluokkaa. Tämä yhteistyö on aivan välttämätöntä, ja siihen tarvitaan kunnon pelisäännöt. Siksi sote-uudistus on välttämätön, ja se vahvistaa julkisen sek-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

torin otetta tästä kokonaisuudesta — vahvistaa otetta — ja jatkossakin valtaosa, suuri osa sosiaali- ja terveystalvveluista on julkisen sektorin tuottamaa ja päättäväalta täysin sen käsissä.

Vielä lyhyesti: Ministeri Saarikko kertoi, että vanhustalvveluissa hoitajamäärässä ollaan keskimäärin 0,65:n tasolla. [Eero Heinäluoma: Se on keskimäärin!] Keskimäärin 0,65:n tasolla, ja tämä on noussut koko ajan. Se 0,05:kö ratkaisee tämän ongelman? Hyvät ystävät, tässä on kysymys paljon laajemmasta ongelmakokonaisuudesta. Siihen tämä sote-uudistuksen kokonaisuus on yksi ratkaisu. Tarvitaan hyvää valvontaa ja sanktioita niille, jotka laiminlyövät tehtävänsä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys vanhustenhoidon valvonnasta (Anna-Maja Henriksson r)

Suullinen kysymys SKT 246/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Sitten ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Henriksson.

Keskustelu

16.37 Anna-Maja Henriksson r: Värderade fru talman, arvoisa puhemies! Alla ska ha rätt till en trygg ålderdom, och vanvård kan aldrig över huvud taget accepteras. Vi måste ta den här saken på stort allvar.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa kenelläkään ei ole varaa syytellä muita. Vanhushuollon tila on meidän kaikkien yhteinen ongelma, niin on myös vastuu sekä täällä kansallisesti että paikallisellakin tasolla. Sen takia meidän tehtävämme on nyt etsiä niitä keinoja, millä me tämän ongelman ratkaisemme. Suomalaiset odottavat meiltä ratkaisukeskeisyyttä.

Arvoisa puhemies! Me teimme hieman taustatyötä siitä, miten valtiollinen valvonta toimii Suomessa. Suomessa on käytössä karkeasti 25 henkilötyövuotta vanhustenhoidon laadun valvontaan. Se, mikä on mielenkiintoista, on, että eläinten hyvinvoinnin valvontaan on laitettu yli 60 henkilötyövuotta. [Puhemies koputtaa] Siis 25 valvoo vanhustenhoitoa, 60 eläintenhoitoa. [Puhemies: Kysymys?] On todella hienoa, että eläinsuojelua valvotaan, emmekä [Puhemies koputtaa] missään nimessä ehdota siihen muutoksia, [Puhemies: Kysymys?] mutta, arvoisa hallitus, miten se voi olla näin? Onko valmiuksia lisätä vanhustenhuollon valvontaresursseja?

16.39 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää edustaja Henrikssonia kysymyksenne alkupuolella antamastanne tilannekuvasta, että ehkä suomalaisten ikäihmisten kannalta parempi on todellakin yrittää etsiä nyt yhteisiä ratkaisuja. Kiitos siitä.

Esittämänne huomio valvonnan määrästä: Toinen huolenaihe, jota tässäkin salissa on käsitelty viime syksynä, on ollut lastensuojelu. Siihenhän hallitus päätyi lisäämään henkilötyövuosia valvontaviranomaiselle. Se valtiollinen valvojahan on kaksitahoinen tällä het-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

kellä nykyjärjestelmässä: Valvira valtakunnallisille toimijoille ja avi paikallisille yrityksille. Nykyään itse asiassa muuten julkinen yksikkö ei tarvitse luvitusta ollenkaan, toisin kuin yksityinen. Nämä kaksi asiaa on tarkoitus muuttaa sote-maakuntauudistuksessa. Syntyy vain yksi valvoja, joka on vahvempi kuin nykyinen kahtiajakoinen malli, Luova, uusi valvontavirasto, ja vastaavalla tavalla tämä kokonaisuus selkiytyy.

Mitä tulee valvontaviranomaisen resursseihin, jaan huolenne ja olen valmis tästä myös keskustelemaan hallituksen sisällä, pystyttäisiinkö resursseja nyt akuutissa tilanteessa lisäämään. [Ruotsalaisen kansanpuolueen ryhmästä: Hyvä!]

Puhemies Paula Risikko: Toivon, ettette unohda eduskunnan oikeusasiamiestä, jonka te olette itse tänne sopineet valvojaksi.

16.40 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! De fall av vanskötsel inom äldreården som nu kommit till vår vetskap under den senaste veckan är totalt förkastliga.

Vanhustemme on voitava olla varmoja siitä, että he saavat elää ihmisarvoista elämää myös silloin, kun joutuvat huonokuntoisuuden, turvattomuuden ja yksinäisyyden johdosta muuttamaan pois omasta kodistaan. Ei voi olla niin, että ikäihmiset joutuvat ojasta allikkoon, turvattomasta omasta kodista palveluasumisen kaltoinkohtelun kohteeksi.

Sote-uudistus perustuu suurelta osin eri tahojen valvontaan, ennakko- ja omavalvontaan, mutta jälkivalvonta perustuu lähinnä asiakkaiden valituksiin. Pitääkö huonokuntoisten vanhusten itse huomata, että heitä hoidetaan väärin?

Arvoisa ministeri Saarikko, olette pitänyt kuntien hankintaosaamista huonona. Kysynkin: mistä kaikki valvonnan ja hankinnan asiantuntijat yhtäkkiä ilmestyvät, kun valinnanvapauden myötä niitä tullaan tarvitsemaan kymmenkertainen määrä?

16.41 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): No, ensinnäkin, arvoisa puhemies, valvontaviranomaisen tehtävä on valvoa sekä yksityistä että julkista palveluntuottajaa. Ja enemmän kuin valvontaviranomaisten tarve kasvaisi ikään kuin valinnanvapauslainsäädännön myötä, kyllä se tarpeen kasvu liittyy ennen kaikkea siihen, että ikäihmisiä on jatkossa yhä enemmän. Me olemme keskeisesti yhdessä täällä minusta sopineet vaalikausien mittaan, että me painotamme jatkossa kotihoitoa enemmän ja valvontaresurssien tulisi riittää myös sinnekin.

Haluan korjata myös sen virheellisen tiedon kysymyksessänne, että valvontaviranomainen, siis Valvira tai avi, toimisi ikään kuin vain ilmoitusten tai huomautusten perusteella. Kyllä valvontaviranomainen resurssiensa puitteissa tekee myös oma-aloitteisia tarkastuskäyntejä. [Vasemmalta: Ei ole resursseja!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys epäkohtien korjaamisesta vanhustenhoidossa (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 247/2018 vp

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään seuraavaan ryhmään. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Tanus.

Keskustelu

16.42 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Vanhustenhoidon monin paikoin katastrofaalinen tilanne ei ole uusi ongelma, vaan tätä on nostettu toistuvasti esiin. Kysynkin: joko nyt on se hetki, jolloin asia oikeasti otetaan vakavasti ja korjausliikkeeseen ryhdytään välittömästi?

Vanhustenhoidossa on räikeitä puutteita niin laitoksissa kuin kotihoidossa. Hoitajamitoitukseen liittyen on todella iso huoli myös hoitajien jaksamisesta. Hallituksella olisi ollut mahdollisuus panostaa vanhustenhoitoon tämän vuoden budjetissakin, mutta tuntuu, että vanhukset jäivät sivuun. Valtionosuuksiin tehdyt rajut leikkaukset vaikuttavat väistämättä kuntien mahdollisuuksiin vastata kasvavaan hoitotarpeeseen. Myös kilpailuttamiseen vaaditaan osaamista ja lainsäädännöllisiä muutoksia hyvän hoitotason takaamiseksi. Kysyisinkin asianomaisilta ministereiltä: mihin välittömiin toimiin te, arvon ministerit, omalta osaltanne ryhdytte vanhustenhoidon tilanteen parantamiseksi nopeasti ja riittävän inhimillisen hoidon ja hoivan takaamiseksi?

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Orpo, ja sen jälkeen ministeri Vehviläinen.

16.43 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei ole tehty rajuja leikkauksia valtionosuuksiin, ei ole leikattu valtionosuuksia. Indeksiksi on jäädytetty, mutta se ei ole raju leikkaus. [Välihuuto vasemmalta] Viime kaudella, edellisessä hallituksessa yhdessä kristillisdemokraattien ja sosiaalidemokraattien kanssa — vasemmistoliittokin taisi olla mukana ja vihreät — leikkasimme kuntien valtionosuuksista rajusti. Nyt me teimme tällä kaudella päätöksen, että kuntien valtionosuuksia ei leikata, koska kunnat ovat ne, jotka käyvät sen todellisen taistelun meidän ihmisten lähipalveluiden, vanhusten hyvien palveluiden, inhimillisten palveluiden puolesta. Ja jälleen kerran: kun me olemme saaneet talouden kasvuun ja kun verotuloja kertyy myöskin kuntiin enemmän, niin meillä on paljon paremmat edellytykset — kunnes päästään sote-uudistuksessa eteenpäin — kunnissa huolehtia meidän vanhusten palveluista. Viime kädessä kaikki on kiinni siitä, että Suomessa ovat ihmiset töissä ja useampi töissä ja meillä on veroeuroja, millä me pystymme hoitamaan näitä asioita. Me olemme kymmenen vuotta — ennen viimeisten parin vuoden talouskasvua — eläneet maassa, joka eli velaksi ja joutui kituuttamaan. [Puhemies koputtaa] Nyt on parempi tilanne tässäkin asiassa.

16.45 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan todeta painavasti tässä näin, että kuntatalous ei ole heikentynyt tämän hallituskauden aikana, päinvastoin. Kun katsotaan saldoa tästä näitten muutama vuoden ajalta, niin se on itse asiassa plussalla 33 miljoonaa euroa — tämä on fakta. Ja sitten on ehkä hyvä muistaa se, että jos tämän hallituksen aikana kunnille on annettu uusia tehtäviä tai velvoitteita, niihin on ollut sataprosenttinen valtionosuus.

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

Mutta sitten haluan todeta kyllä sen, että totta kai valtionosuuksilla on valtavan suuri merkitys kunnan peruspalveluille, kuinka ne pystytään siellä järjestämään ja rahoittamaan, mutta sitten on totta kai se muu rahoitus, mitä kunnalla on — lähinnä verotulojahan ne kunnan muut rahoitustulot ovat. Selvitin, että meillä on vain aivan muutama kunta, jotka saavat omista tuloistaan valtionosuuksien kautta 40 prosenttia tai enemmän. Eli jokainen kunta vastaa peruspalveluistaan, mukaan lukien vanhustenpalvelut, [Puhemies koputtaa] yli 50-prosenttisesti, ja tämä on hyvä muistaa tässä keskustelussa.

16.46 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Orpo, palaan näihin desimaaleihin. Kun puhutaan desimaaleista, niin siinä on kysymys hoitavien käsien määrästä. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Juuri näin!] Te olitte viime vaalikaudella yhdessä sopimassa lausumaa, joka myös eduskunnassa hyväksyttiin ja jossa todetaan, että hoitajien vähimmäismitoituksesta on säädettävä laki, mikäli yksikin vanhusten ympärivuorokautisen hoidon toimintayksikkö jää hoitajamitoituksessa, eli näissä desimaaleissa, alle tavoitetason.

Nyt ilmi tulneiden pahojen ongelmien ja puutteiden vuoksi useat puolueet, myös keskustaja siniset, ilahduttavasti ovat muuttaneet aiempaa kantaansa ja kannattavat tätä lakisääteistä mitoitusta. [Välihuutoja] Kun tässä on kysymys aivan vanhuspalveluiden ydinongelmasta, eli tästä henkilöstömitoituksesta, niin kysyn vielä teiltä, ministeri Orpo, joka olette nyt myös pääministerin sijaisena: [Puhemies koputtaa] voisitteko tekin pyörittää tämän aiemman kantanne?

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Orpo, ja sitten lyhyesti vielä ministeri Vehviläinen.

16.47 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ei ole siis puolueiden kyselytunti. — Hallitus on tehnyt määrätietoisesti — samoin kuin edellinen hallitus — töitä suomalaisten vanhuspalveluiden parantamiseksi, ja pääpaino erityisesti on ollut nyt kotipalveluissa, koska 60 000 vanhusta on kotipalveluiden piirissä. Siellä on tehty erittäin hyvää työtä. Me olemme nähneet sen, että hoitajamäärät ovat lähteneet nousuun, kiitos hyvän vanhuspalvelulain, joka on tehty. Meidän kaikkein tärkein asia on huolehtia, että siellä hoivapaikoissa on riittävästi hoitajia, mikä lähtee niiden vanhusten tarpeista. [Sosiaalidemokraattien ja kristillisdemokraattien ryhmästä: Ei ole!] Riittävästi hoitajia, mikä lähtee vanhusten tarpeista.

Meillä on ongelmia, joita ei pidä hyväksyä, ja ne ovat vastoin vanhuspalvelulakia ja niihin pitää puuttua. Jos se on yksityinen tuottaja, niin silloin se sopimus pitää irtisanoa ja pitää sanktioida. Ja sama koskee julkista puolta: jos ei olla tyytyväisiä, jos ei se hoito ole riittävää, niin silloin siihen pitää puuttua. Tämän pitäisi olla päivän selvä asia, että näin pitää toimia. [Puhemies koputtaa] Ei minulla ole mitään sitä vastaan, että hoitajia on enemmän.

16.48 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä mennään vähän arkeologian puolelle, jos näin voi sanoa. Olin silloin itse sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan jäsen, kun tätä vanhuspalvelulakia, joka meille kaikille oli tärkeä, silloin säädettiin, ja siellä oli paljon erilaisia ponsia. Jos tutustuu siihen mietintöön, niin se sisälsi paljon ponsia ja hyviäkin ponsia. Mutta eihän tämä mitoituskysymys sitten kuitenkaan siellä hallituksen piirissä edennyt, kuten silloinen ministeri Räsänen tietää. [Välihuutoja vasemmalta]

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

Totean edelleenkin sen, että nyt kun olemme tässä tilanteessa, että vanhuspalvelulaki on ollut muutaman vuoden voimassa ja me kaikki tiedämme, että paikoitellen, sekä yksityisellä puolella että julkisella puolella, on palveluissa ongelmia, niin se täytyy tietysti meidän itse katsoa yhdessä, mitä kohtia siellä voidaan tehdä. Ministeri Saarikolla on huomenna työkokous, jossa laajasti on asiantuntijoita paikalla, ja ainakin itse ajattelen niin, että kun laajat tahot ovat koolla, sieltä saadaan myös eväitä tähän keskusteluun, mitä tulisi konkreettisemmin jatkossa tehdä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys vapaaehtoistyöstä vanhustenhoidossa (Anne Kalmari kesk)

Suullinen kysymys SKT 248/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Sitten on vielä kolme kysymystä jäljellä. Keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Kalmari.

Keskustelu

16.49 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että keskusta linjasi, että tämä hoitajamitoitus pitää siirtää suosituksesta lakiin. Se on arvovalinta. Ne, jotka jarruttavat sote-uudistusta, saavat pian maistaa omaa lääketään monessa kunnassa. Siellä kolutellaan ylikansallisten yhtiöitten taholta ovien takana, luvataan maat ja mannut, ja tiedän, että monissa kunnissa tullaan vielä näkemään kokonaisulkoistuksia. Siksi toivoisin, että yhteisesti ja rakentavasti viemme tämän sotien maaliin, että päästään tästä tilanteesta eteenpäin.

Arvostan hoitajia siellä palveluasunnoissa, mutta yhtä lailla arvostan vapaaehtoistyöntekijöitä. Vapaaehtoistyön tukiryhmän puheenjohtajana haluan kertoa, että esimerkiksi omassa kotikunnassani kaikki ikäihmiset pääsevät ulos. Siellä yli 5 prosenttia kunnan asukkaista on SPR:n ystäväpalvelussa. Kysynkin: mitä voisimme tehdä, että tämä leviäisi muihinkin kuntiin?

16.51 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kalmari, on hienoa kuulla, että Kivijärvellä lähimmäisenrakkautta toteutetaan vapaaehtoistyövoimin. Sitä ei lasketa henkilöstömitoitukseen, mutta sen arvo voi silti olla hyvin suuri. Siksi ehkä tämänkin keskustelun yksi viesti tämän kaiken väittelyn ja esitysten keskellä pitäisi olla se, että suomalaisen yhteiskunnan ikääntyminen on niin iso murros meille ja kuvamme maasta muuttuu niin dramaattisesti, että me emme voi koskaan ajatella, että ikäihmisten kysymys ratkeaisi vain hoitajilla.

On kohtuutonta ajatella, että suomalaiset lähihoitajat, ne kymmenentuhannet, jotka tekevät töitä, pärjäisivät yksinään, elleivät omaiset ja läheiset kanna vastuuta ja ellemme jokainen mieti omalta kohdaltamme mahdollisuutta tehdä myös vapaaehtoistyötä erityisesti kotona olevien vanhusten parissa. Tämä keskustelu on keskittynyt liian vähän hoitoisuuteen, siis niihin murheisiin, joista myöskään yksinäisyys ei ole pienin, oli kysymyksessä ympä-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

rivuurokautisessa hoivassa olevan tai kotona asuvan vanhuksen arki. Puheenvuoronne tältä osin oli hyvin merkittävä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys laiminlyöntejä koskevista sanktioista vanhustenhoidossa (Ben Zyskowicz kok)

Suullinen kysymys SKT 249/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten kokoomuksen eduskuntaryhmä, edustaja Zyskowicz.

Keskustelu

16.52 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kun Oulussa paljastui järkyttäviä lapsiin kohdistuneita seksuaalirikoksia, demareiden ryhmäpuheenjohtaja Antti Lindtman kutsui kaikki ryhmät koolle pohtimaan ratkaisuja ongelmaan. Kun hoivakodeissa paljastui järkyttäviä laiminlyöntejä, samainen Lindtman kutsui opposition koolle tekemään hallitukselle välikysymyksen. [Välihuutoja] Nyt voi kysyä, kumpi toimintatapa tähtäsi itse ongelman ratkaisemiseen ja kumpi vain poliittisten irtopisteiden keräämiseen. Tämä ei kuitenkaan ole kysymykseni.

Tärkeintä on vanhusten hyvä ja inhimillinen hoiva, ja se vaatii vanhuspalvelulain kiristämistä. Täällä on ollut esillä sote-uudistus, joka tuo lisää muskeleita julkiselle järjestäjälle, joita jatkossa on 18 ja nyt 200. Ministeri Saarikko, valtiovarainministeri Orpo on esittänyt, että kiristettäisiin niitä taloudellisia sanktioita, joita laiminlyöntitilanteissa voidaan palvelujen tuottajille asettaa. Tuetteko tätä esitystä?

16.53 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitysten osalta sama vastaus kuin aiempaan henkilöstömitoituskysymykseen: vanhuspalvelulain äkkinäiset muutokset lyhyellä valmistelulla nyt eivät ole mahdollisia. Mutta periaatteena ajatus siitä, että me vahvistamme yritysten yhteiskuntavastuuta vaikkapa sitten lain pelotteella ja sanktiolla, on minusta oikein. [Ben Zyskowicz: Hyvä!]

Meidän tarvitsee tehdä nyt aika paljon, että ihmisten luottamus vanhuspalveluihin palaa tai säilyy. Erityinen ryhtiliike on odotettavissa yksityisiltä palveluntuottajilta, ja sitä on väistämätöntä ja oikeutettua odottaa. Ei siksi, että ne olisivat ainoita huonoja toimijoita — siellä joukossa on myös paljon hyvää, ja totta kai myös julkisella palveluntuottajalla on tekemistä. Mutta jos se vaatii sitä, niin tämänkaltaiset toimet, että me lisäämme valvontaa tai vahvistamme sanktioita, kaikki sopivat minulle erinomaisesti. [Ben Zyskowicz: Hyvä!] Joudun vain kysymään: Mikä yhteiskuntakuva Suomesta muodostuu, jos me huolehdimme ihmisarvosta ja ihmisoikeuksista vain sanktioilla ja valvontaviranomaisella? Eikö näiden, ikäihmisistä huolehtimisen, pitäisi olla suomalaisen sielunmaiseman ydinlähtökoh-
tia? [Välihuutoja]

Puhemies Paula Risikko: Oliko edustaja Lindtmanilla joku kommentti?

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

16.54 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Saarikko, te ette nyt pääse tätä kysymystä karkuun. Neljä tuntia sitten te kerroitte Suomen kansalle Twitterissä, että lakiin pitää saada sitova hoitajamitoitus. Neljä tuntia sitten. Nyt te ette saa täällä kerrottua, oletteko te edelleen samaa mieltä ja aiotteko te tämän esityksen tuoda vai ette. Mitä tässä välissä tapahtui?

Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz, meidän kaikkien — varmasti ikäihmisten ja heidän läheistensä, omaistensa ja hoitajiensa — suurin toive on se, että nyt vihdoinkin pystytäisiin tekoihin hyvän hoidon puolesta, ja se vaatii mitoituksen kirjaamista lakiin. Tilanne on se, että tässä salissa on parlamentaarinen sopu ja vain yksi uupuu ja se on kokoomus. Ministeri Orpo, kuinka kauan te aiotte seistä vanhusten hyvän hoidon tiellä?

16.56 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä huolimatta, että oman puolueeni eduskuntavaaliohjelmassa otimme kantaa hoitajamitoituksen puolesta ja olen tuon takana henkilökohtaisesti, totean, että päästämme kyllä itsemme hiukan liian helpolla, jos ajattelemme, että ympärivuorokautisen hoivan mitoituksella ratkomme kaiken sen, mihin suomalaisen yhteiskunnan ikääntyminen johtaa. [Välihuutoja]

Toivoisin kuulevani teiltä myös muita ratkaisuesityksiä, kaikkia niitä vaihtoehtoja, joita myös esimerkiksi hallituspuolueiden riveistä tänään on esitetty. Lähtökohtaisesti pidän oikeutettuna ja on aivan täysin käsissänne ja demokratian pelisääntöjen mukaista, että me käymme tästä ensi viikolla, ymmärtääkseni, välikysymyskeskustelun. On oikeutettua mitata hallituksen luottamus suomalaisten ikäihmisten palveluista, mutta samalla toivon, että vastaatte myös siihen, mikä on ollut oma osuutenne vastuukaudellanne ja vahtivuorollanne siinä, miten suomalaisten vanhusten asiat ovat kehittyneet. Minusta tässä salissa on kovin vähän syyttömiä, arvoisa kollega Lindtman.

Puhemies Paula Risikko: Sitten lyhyt vastaus, ministeri Orpo, ja sitten vielä sinisten eduskuntaryhmän kysymys.

16.57 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuosta on hyvä jatkaa, koska minusta on aika paljon käsienspesua nyt tässä salissa. [Välihuutoja vasemmalta] Me olemme kaikki olleet ratkomassa näitä asioita niin hyvänä aikana kuin huononakin aikana, ja me tiedämme, että tämä on erittäin monimutkainen ja haastava kokonaisuus. Meidän vanhusten määrä kasvaa, tuplaantuu 20-luvun aikana, ja meillä on samaan aikaan erittäin iso ongelma meidän huoltosuhteessa, eli työssäkäyvien määrä vähenee. Meillä on tämä ongelma ollut tiedossa, ja ihan yhdessä olemme pyrkineet myöskin näitä aikanaan ratkomaan.

Mutta pitää katsoa kokonaisuutena tätä vanhuspalvelulain uudistamista, ja se vaatii perusteellisen valmistelun: pitää katsoa kotipalvelut, omaishoito, nämä valvontajärjestelmät ja sanktiot ja tehdä se sote-uudistus. Te tarjoatte helpon ratkaisun monimutkaiseen ongelmaan. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Meillä on yhteinen näkemys siitä, että tarvitsemme parempaa hoitoa ja riittävästi hoitajia sinne, missä niitä tarvitaan. Se on erinomainen pohja. Ei hyvät ihmiset riidellä näin paljon! Älkää kylväkö taas kerran riitaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys yhteiskuntavastuupykälästä valinnanvapauslaissa (Matti Torvinen sin)

Suullinen kysymys SKT 250/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Sitten sininen eduskuntaryhmä, edustaja Torvinen.

Keskustelu

16.58 Matti Torvinen sin: Arvoisa rouva puhemies! Nuo viime päivien uutiset ovat todellakin olleet järkyttävää luettavaa ja kuultavaa. Se on meille kaikille selvää. On hyvä, että asioita selvitetään sen jälkeen, kun tuo kohu syntyi, mutta on erittäin väärin, että tämä selvitys tapahtuu mediakohun ja nyt sitten tämän poliittisen vaalikiiman vuoksi. Se on ihan väärin vanhuksia kohtaan.

Tulee muistaa, että nyt nautitaan edellisen hallituskauden saavutuksista. Kuuluisat sosiaalidemokraattivaltiovarainministerit Urpilainen ja Rinne leikkasivat miljardilla kuntien valtionosuuksia. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Oho!] Se on järkyttävä tieto. Ja nyt tätä hintaa maksetaan — tätä hintaa, jota sosiaalidemokraatit täällä nyt huutavat kurkku punaisena. Nyt jos te saatte sote-lait nurin, edessä on ulkoistamisen aalto, ja suomalainen vanhus on erittäin huonossa vedossa sen jälkeen.

Me siniset haluamme, että jatkossa meillä on käytössä 18 maakuntaa, jotka ammattitaitoisesti valvovat vanhustenhoitoa. Näinhän se ei toimi. Me haluamme, että soteen otetaan yhteiskuntavastuupykälä. Kysynkin nyt asiasta vastaavalta ministeri Saarikolta: miten näkemyksenne mukaan sote-uudistus ja tällainen yhteiskuntavastuupykälä poistaisivat Esperin ja Mehiläisen, nimenomaan Mehiläisen, kaltaisten yritysten ongelmat, kunhan sote toivottavasti [Puhemies koputtaa] opposition vastustuksesta huolimatta saadaan maaliin?

16.59 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, kuten kysyjä huomauttaa, että täällä eduskunnassa käsittelyssä olevassa valinnanvapauslaissa — joka määrittelee siis ne toimintatavat, joilla yksityinen sektori ja kolmas sektori palveluntuottajina jatkossa ovat osa sote-maailmaamme — määritellään tarkemmat velvoitteet raportoida toiminnasta ja tileistä ja toiminnan lähtökohdista sille, joka palveluista maksaa, eli maakunnalle. Tältä osin tilanne siis yritysten valvonnan osalta selkiytyy. Samoin maakunnalla on vastuu ja mahdollisuus pykälien nojalla pahimmillaan esimerkiksi keskeyttää toiminta, jos se ei vastaa laatuodotuksia ja niitä kriteerejä, joita maakunta on palveluntuottajille asettanut.

Puhemies Paula Risikko: Sitten annan vielä yhden puheenvuoron ensimmäiselle kysyjälle eli edustaja Mäkisalo-Ropposelle. Sitten vielä ministerin vastaus.

17.00 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me jatkamme tätä kiivasta keskustelua myöhemmin. Tämän kyselytunnin lopuksi haluan kuitenkin käyttää rakentavan puheenvuoron siinä mielessä, että tämä tärkeä asia toivottavasti ei aiheuta sitä, että emme pysty tästä vaikeasta asiasta keskustelemaan. Virheitä on tehty, ja

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

tärkeintä olisi, että oppisimme niistä, ja sen takia liian suuri toistensa syytteleminen ei auta. Meidän pitäisi käynnistää nyt työ ikäihmisten tilanteen korjaamiseksi yhteiskunnassa.

SDP julkaisee lähiaikoina ikäpoliittisen ohjelman, joka on siis valmisteltu ennen näiden ikävien tapausten esilletuloa, ja ohjelmassa on selkeitä ratkaisuja asioiden korjaamiseksi, muun muassa se, että sitovat hoitajamitoitukset kirjattaisiin lakiin, mutta ohjelmassa käsitellään myös ikäystävällisen yhteiskunnan rakentamista, terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, oikea-aikaisten ja tarpeenmukaisten palvelujen saatavuutta ja myös hoito-, hoiva- ja kuntoutuskysymyksiä. Lupaatteko, ministeri Saarikko, lukea tämän ohjelman? Se olisi hyvä pohja ja perusta [Puhemies koputtaa] ministeri Orponkin mainitsemaan yhdessä tekemiseen.

17.02 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Heti vain, kun ohjelmanne on julkinen, vaikka tänä iltana.

Monet puolueet ohjelmiaan ovat julkaisseet, ja lähtökohtaisesti ajattelen niin, että viime vuosien aika vaikea, vaativa ja repivä väittely sosiaali- ja terveystalouden rakenteista, valinnanvapaudesta ja maakunnista ja kuntien roolista on ollut lähestymistapa, joka ehkä suomalaisia ei ole puhutellut. Se onkin ollut ehkä enemmän pohdintaa hallinnosta ja järjestämisen mallista. Tämä keskustelu, joka tänäänkin virisi voimakkaasti osaksi kyselytuntia, sen itse asiassa koko sisällöksi, kuvastaa minusta suomalaisten tunteja. Näistä asioista ainakin saamiemme yhteydenottojen perusteella tiedämme suomalaisten olevan huolissaan. Muistamme tietenkin myös sen, että ne, jotka ovat tyytyväisiä, eivät aina välttämättä ota yhteyttä, vaan ovat vain tyytyväisiä palveluihin. Heidän, jotka ovat kokeneet vääryyksiä, paikkansa onkin ottaa yhteyttä meihin päättäjiin, että havahdumme vaikeisiin asioihin ja suoranaisesti epäkohtiin. [Puhemies koputtaa] On selvää, että vanhuspalvelulailla on tullut päivitystarpeen aika sen viiden vuoden voimassaolon jälkeen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta

Valtioneuvoston selonteko VNS 8/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.

Valtioneuvoston esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia ja muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus enintään 5 minuuttia.

Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemaani järjestyksessä 1 tai 2 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja.

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

Siellä on ensiksi ministeri Berner, olkaa hyvä. Hän esittelee tämän asian. [Hälinää] Ja muut siirtyvät ulos keskustelemaan, jos sellainen on tarve, ja muut, jotka jäävät, kuuntelevat.

Keskustelu

17.04 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvosto on antanut selonteon valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta. Tämä selonteko vastaa parlamentaarisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua ohjanneen yksimielisen työryhmän loppuraporttia, joka julkaistiin 13. päivä joulukuuta 2018. Selonteossa esitetty menettely täydentää liikennejärjestelmää ja maanteitä koskevassa laissa säädettyjä yleisiä valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimista koskevia sääntöjä. Kyseessä on 12-vuotinen suunnitelma, joka laaditaan yhteistyössä alueiden ja liikennejärjestelmää hyödyntävien toimijoiden kanssa niin, että sen avulla voidaan reagoida toimintaympäristössä tapahtuviin nopeisiin muutoksiin. Keskusteluyhteys ja aito vuoropuhelu ovat avainasemassa, kun ensimmäistä valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa valmistellaan.

Arvoisa puhemies! Tarve valtakunnalliselle liikennejärjestelmäsuunnitelmalle on ilmeinen. Toimintaympäristöämme muuttavat tällä hetkellä maailmanlaajuiset megatrendit, kuten kaupungistuminen, teknologinen kehitys sekä digitalisaatio. Ilmastonmuutos ja sen torjunta muuttavat toimintaympäristöämme ja asettavat samalla merkittäviä vaatimuksia liikennejärjestelmällemme. Näiden uusien haasteiden edessä tarvitsemme yhteistyössä laaditun valtakunnallisen ja pitkäjänteisen näkemyksen siitä, millaista liikennejärjestelmää tavoittelemme ja, mikä tärkeintä, millaisia tavoitteita itse liikennejärjestelmälle asetamme. Erityisesti ilmastotavoitteet vaativat yhteistä näkemystä ja sitoutumista siihen, millaisin keinoin päästövähennystavoitteet saavutetaan. Tavoite hiilineutraalista yhteiskunnasta vuonna 2045 edellyttää merkittäviä toimia myös liikennejärjestelmätasolla, eikä aikaa ole hukattavaksi.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma antaa pitkäjänteisen signaalin myös muun muassa elinkeinoelämän toimijoille siihen, miten liikennejärjestelmäämme valtakunnallisesti tulevana vuosina kehitetään. Tämä auttaa heitä toimintansa kehittämisessä, sillä liikennejärjestelmällä on iso rooli elinkeinoelämän toimintaedellytysten varmistajana. Liikenne ja liikkuminen eivät ole itseisarvoja, vaan ne ovat välineitä, joilla tuotamme lisäarvoa toimintaamme. Toimiva liikennejärjestelmä tuottaa merkittäviä yhteiskunnallisia hyötyjä. Liikennejärjestelmän kehittämisen yleisiä yhteiskunnallisia päämääriä tulisi-kin selonteon mukaisesti olla Suomen kilpailukykyyn edistäminen, ilmastonmuutoksen torjunta sekä alueiden elinvoima ja saavutettavuus. Alueiden elinvoimaisuus ja saavutettavuus tarkoittavat sitä, että maassamme voidaan elää ja toimia elinkeinonharjoittajana paikasta riippumatta. Tähän liittyvät toimivat matkaketjut, tarvittavan liikenne- ja viestintäinfraan olemassaolo ja riittävä kunto sekä kehittyvät palvelut ja tiedon hyödyntäminen. Kaikkia näitä edellä mainittuja asioita pohditaan myös valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa. Juuri mainitsemistani yhteiskunnallisista päämääristä voi olla hyvin vaikeaa olla eri mieltä. Ne antavat erinomaiset edellytykset liikennejärjestelmän tavoitteiden asettelulle. Lain mukaan olisi edistettävä toimivaa, turvallista ja kestävästä liikennejärjestelmää. Tämän lisäksi tarvitsemme monia muita liikennejärjestelmää koskevia tavoittei-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

ta, joita selonteon mukaan voisivat olla esimerkiksi sujuvat matkat, joustava arki sekä tasapuoliset elinkeinomahdollisuudet.

Arvoisa rouva puhemies! Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma valmisteltiin parlamentaarisessa ohjauksessa. Suunnitelmaa päivitettäisiin ja tarkennettaisiin aina neljän vuoden välein ja samalla sitä suunniteltaisiin neljä vuotta eteenpäin niin, että 12 vuoden aikajänne säilyisi. Tavoitteena on rullaava ja jatkuva prosessi, joka takaa sitoutuneisuuden hallituskausien yli. Hallituskausittain päivitetty suunnitelma annettaisiin selontekona eduskunnalle, ja eduskunta ottaisi haluamassaan laajuudessa kantaa suunnitelman sisältöön. Ensimmäisen suunnitelman valmistelu alkaisi vaalien jälkeen, kun parlamentaarinen ohjausryhmä olisi perustettu. Tällä hetkellä suunnitelman valmisteluun valmistaudutaan virkamiestasolla.

Jotta suunnitelmasta saadaan pitkäjänteinen ja sitova, on siihen sisällytettävä myös valtion rahoitusohjelma. Eduskunta päättää liikennejärjestelmän kehittämisen rahoituksesta osana vuosittaista talousarviota kuten ennenkin. Tällä hetkellä liikenteen rahoitustaso ei ole riittävän kestävällä pohjalla. Väylien kunto heikkenee koko ajan, eikä liikenneinfraa saada kehitettyä niin, että se tukisi elinkeinoelämämme toimintaedellytyksiä tai kansalaisemme toimivaa arkea. Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa voidaankin ottaa kantaa myös uudennlaisiin rahoitusmalleihin, joita parlamentaarisen työn yhteydessä olemme myös miettineet.

Toivon, että tämä parlamentaarisesti valmisteltu valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua koskeva selonteko otetaan eduskunnassa hyvin vastaan ja sen ympärillä käytävästä keskustelusta saadaan lisää hyviä eväitä itse suunnitelman valmisteluun. — Kiitos.

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi ryhmäpuheenvuorot.

17.10 Markku Pakkanen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päätöksenteossa on tunnustettava vallitsevat tosiasiat. Suomi on pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen maa. Suomen kilpailukyvyyn edistäminen, ilmastonmuutoksen torjunta sekä alueiden elinvoima ja saavutettavuus edellyttävät toimivia liikenneyhteyksiä ja kunnossa olevia liikenneväyliä koko maassa.

Parlamentaarisesti linjattu ja eduskunnalle annettu 12-vuotisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua koskeva selonteko luo suuntaviivat pitkäjänteiselle ja yli vaalikausien ulottuvalle väyläpolitiikalle. Tulevassa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on tarkasteltava kaikkia kulkumuotoja kokonaisuutena. On otettava huomioon kaupunkiseutujen, työssäkäyntialueiden, pitkämatkaisen liikenteen ja haja-asutusalueiden erilaisia tarpeita. Toimivat liikenneyhteydet mahdollistavat teollisuuden ja kaupan sekä tavaroiden ja ihmisten sujuvan liikkumisen koko maassa.

Arvoisa puhemies! Vahva ja tulevaisuuden erilaiset tarpeet huomioiva väyläpolitiikka vaatii riittävän rahoituksen. Valtion budjettirahoituksen lisäksi tarvitaan myös muita rahoitusmuotoja. Hankkeet on suunniteltava entistä huolellisemmin, jotta Suomi pärjäisi paremmin EU-väylärahojen jaossa. Keskustalla on valmius uudistaa väylärahoitus vaikka heti. Mielellämme kuulisimme, onko tuota valmiutta muissa puolueissa. On valitettavaa, että uudistus kaatui, tai paremminkin kaadettiin, lähes päivälleen kaksi vuotta sitten. Uudistuksen kaatajat juhlivat, mutta väylärahoitukseen liittyvät ongelmat jäivät vaille ratkaisuja. Se ei ole vastuullista politiikkaa. Keskustan mielestä hankkeiden rahoittamiseksi on perustet-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

tava uusi valtioenemmistöinen väyläyhtiö, joka huolehtisi suurista investointi- ja kehittämishankkeista. Silloin valtion budjettirahoitusta voitaisiin kohdentaa alempiasteiselle tiestölle, jonne markkinaehtoista rahoitusta ei saada. Huonokuntoisten väylien kunnostamista, eli niin sanottua korjausvelkaohjelmaa, on jatkettava tekemällä perusväylänpidon rahoitukseen vuosittainen vähintään 300 miljoonan euron lisäys. Siinä yhteydessä on huomioitava myös soratieverkoston kunto. Yksityisteiden valtionavustusten korotettua tasoa on jatkettava.

Arvoisa puhemies! Toinen keskeinen kokonaisuus on liikenteen päästövähennykset. Siinä on edettävä suunnitelmallisesti, määrätietoisesti, vaiheittain ja myös maltilla, ei käymällä huutokauppaa siitä, kuka lyö tiskiін suurimman luvun sähköautoista tai on kieltämässä ensimmäisenä polttomootoriautot. Ilmasto ei pelastu sillä, että autoilusta tehtäisiin vain kalliimpaa. Keskustan mielestä Suomeen tarvitaan yli vaalikausien ulottuva parlamentaarinen ohjelma liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Mikään yksittäinen keino ei riitä, vaan tarvitaan useita ratkaisuja huomioiden erilaisten ratkaisumallien vaikutusarvioinnit sekä teknologia ja sen kehittymisnäkymät. Päätösten yhteydessä on varmistettava kohtuuhintaisten liikkumISRatkaisujen mahdollisuus eri puolilla Suomea. Siirtyminen fossiilisista polttoaineista uusiutuvaan energiaan on mahdollista polttoaineiden jakeluvelvoitteiden, liikenteen sähköistymisen ja palvelullistamisen sekä tehokkaamman julkisen liikenteen avulla. Päästöjen kokonaismäärää arvioitaessa on otettava huomioon myös polttoaineen tuotantotavat. Kävelyn ja pyöräilyn edistämällä voidaan saavuttaa liikenteen kasvihuonepäästöjen vähenemistä.

Liikenteen ja autojen verotuksen on perustuttava pitkäjänteiseen ja vakaaseen veropoliittiseen kehitykseen. Kannatamme autoveron asteittaisia kevennyksiä kohdentamalla ne erityisesti vähäpäästöisiin autoihin. Polttoaineverotusta ei kokonaisuutena kiristetä, mutta kestävien biopolttoaineiden verotusta on kevennettävä.

Arvoisa puhemies! Keskustan mielestä Suomea on kehitettävä tasa-arvoisesti ja ihmisiä kuunnellen. Puolustamme lujasti ihmisen vapautta valita asuinpaikkansa yhtä lailla syrjäisen soratien päästä kuin tiiviistä kaupunkikeskustasta. Se on voimavara ja vahvuus, jota liikennepoliittikan tulee tukea. [Harry Wallin: Mitä mieltä te olette tästä selonteosta?]

17.15 Markku Eestilä kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Liikkuminen on ihmisten perusoikeus. Sen vuoksi liikkumisen edellytykset ja liikenteen sujuvuus on turvattava koko maan alueella. Se ei välttämättä tarkoita sitä, että liikkumisen edellytykset olisivat kaikkialla Suomessa samanlaiset, vaan sitä, että liikennejärjestelmät lentoliikenteestä pienimpiin kyläteihin ovat tarkoitustaan ja käyttöään vastaavassa kunnossa sekä tukevat taloudellista toimeliaisuutta ja ihmisten sosiaalista vuorovaikutusta.

Erityisesti suuret liikenneinvestoinnit muokkaavat asumisen edellytyksiä ja parantavat Suomen kilpailukykyä. Kaupungit ja maaseutu asetetaan usein keinotekoisesti vastakkain. Tämä on erittäin lyhytnäköistä eikä edistä kenenkään hyvinvointia, päinvastoin. Vastakkainasettelun estämiseksi on tärkeää siirtyä myös Suomessa kokonaisvaltaiseen ja pitkäjänteiseen 12-vuotiseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun, joka ottaa kaikki liikennemuodot huomioon ja joka edistää niin kaupunkiseutujen kehitystä kuin maaseudulla tapahtuvaa liikkumista. Nyt tämä uudistus toteutuu. Kokoomuksen eduskuntaryhmä kiittää eduskuntaa yhteisestä linjasta.

Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut puolittamaan liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2005 tilanteeseen. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

ilmastonmuutoksen torjunnassa on tärkeää, että suomalaiset pystyvät jatkossakin liikkumaan suurin piirtein samoin tai paremmin ehdoin kuin tänä päivänä, vaikka päästöjä vähennetään.

Suomalaisille on aidosti tarjottava vähäpäästöisiä vaihtoehtoja ennen täyskieltojen asettamista. Sähköautot ovat tulevaisuuden ratkaisu, mutta meidän on tunnustettava realiteetit. Autotehtaat eivät muuta tuotantoaan ja käyttövoimaratkaisujaan Suomen tarpeita ajatellen. Sähköautot ja ladattavat hybridit tulevat ajallaan ja markkinavetoisesti. Emme saa myöskään unohtaa kaasuautoja tai muita vähäpäästöisiä vaihtoehtoja. Lisäksi kaksipyöräliikenteeseen tulee panostaa, sillä se vähentää ruuhkia ja päästöjä.

Suomi on pinta-alaltaan suuri ja harvaan asuttu maa. Näin ollen on ymmärrettävää, että julkinen liikenne ei joka paikassa toimi riittävän hyvin. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä polttomootoriautojen täyskielto ei ole perusteltua. Olemme myös sitä mieltä, että autokannan uusiutuminen ja liikenneyhteyksien kehittäminen ovat tärkeimpiä lyhyen aikavälin ratkaisuja päästöjen vähentämiseksi.

Autokannan uusiutumisessa verotuksella on tärkeä rooli. Korkea autovero estää uusien vähäpäästöisten autojen hankinnan ja valitettavasti myös edesauttaa vanhojen saastuttavien autojen maahantuontia. Erityisen tärkeänä pidämme, että saastuttavat kaupunkiliikenteen dieselbussit korvataan sähköbusseilla. Tämä on nopea ja tehokas tapa parantaa kaupunkien ilmanlaatua.

Arvoisa puhemies! Raideliikenteellä tulee olemaan keskeinen rooli Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisessa sekä kaupunkiseutujen välisessä nopeassa liikenteessä. Tällä hetkellä suunnitteilla on useita suuria raidehankkeita, joita on vaikea toteuttaa perinteisellä budjettirahoituksella. Sen vuoksi kokoomuksen eduskuntaryhmä on valmis tarkastelemaan uusia rahoitustasoja ja -malleja, kuten esimerkiksi väyläyhtiöitä, hankkeiden toteuttamiseksi. Tulevia liikennehankkeita ja 12-vuotista liikennejärjestelmää on tarkoitus valmistella yhteistyössä kuntien, maakuntaliittojen, ministeriöiden ja muiden sidosryhmien kanssa. Uusia hankkeita suunniteltaessa on muistettava, että Suomen teiden, rautateiden ja vesiväylien peruskunnostus on vuosikymmenten saatossa jäänyt liian vähälle huomiolle.

Arvoisa puhemies! Tulevan hallituksen on kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä perustettava oma korjausvelkaohjelma, jolla kroonista korjausvelkaa pienennetään. Tähän tarvitaan parlamentaarisen ryhmän linjauksen mukainen tasokorotus.

Lopuksi totean, että terveys on meille kaikille tärkeintä. Arkiliikunnan lisääminen on oleellinen osa kansanterveyden edistämistä. Sen vuoksi liikennesuunnittelussa on aina otettava huomioon myös kävely ja pyöräily niin työmatkoilla kuin vapaa-aikana.

17.20 Katja Taimela sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä on iloinen, että 12-vuotisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelu on vihdoinkin päässyt alkuun. Väylähankkeiden suunnittelu ja toteutus ovat jo pitkään kaivanneet Suomessa pitkäjänteisempää otetta Ruotsin tapaan. Rajalliset resurssimme eivät kestä poukkoilevaa politiikkaa liikenneverkon kustannuksella. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä on huomautellut hallitusta tasaisesti läpi vaalikauden sinällään arvokkaasta tärkeän korjausvelkaohjelman rahoittamisesta osin uusien hankkeiden kustannuksella. Korjausvelan ohella on näin syntynyt myös investointivelkaa. Uusia liikennehankkeita aloitettiin tällä hallituskaudella 1—1,5 miljardin arvosta vähemmän kuin edellisillä kausilla.

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

Arvoisa rouva puhemies! Tällä hetkellä julkisessa keskustelussa pyörii uusia liikennehankkeita kansliapäällikön arvion mukaan lähes 60 miljardin euron arvosta. Kaikkia ei voida eikä todennäköisesti lopulta tarvitsekaan toteuttaa, mutta työ on saatava pikaisesti alkuun. Suomen liikenteen tulevaisuuden haasteita kansalaisten arjen ja työssäkäynnin kannalta ei ratkaista yhdellä mallilla. Pitkien välimatkojen harvaan asuttu maa tulee tarvitsemaan rinnakkaisia toimintamalleja ja mahdollisuuksia. On meistä kiinni, miten pystymme sovittamaan eri ratkaisuja yhteen toimivalla, oikeudenmukaisella ja ympäristön kannalta kestäväällä tavalla.

SDP:n mielestä tärkeään osaan nousevat joukkoliikenteen mahdollisuudet. Nopeat rata-yhteydet kasvattavat työssäkäyntialueita ja luovat Suomelle kansainvälistä kilpailukykyä. Seudullisten joukkoliikennematkojen vahvistaminen helpottaa monen arkea. Meidän mielestämme liikkumistarpeet on arvioitava paremmin yhteiskunta- ja palvelurakenteen suunnittelussa. Liikennehankkeiden toteutuksessa kaupunkiseuduilla on myös hyödynnettävä MAL-sopimuskäytäntöä nykyistä huomattavasti laajemmin. Talouskasvun ja työllisyyden edellytyksenä on Suomessa myös kuljetusten sujuminen. Ilmastotavoitteet osaltaan ohjaavat raskasta rahtia raiteille. Rautateillä korjausvelka näkyy paino- ja nopeusrajoituksina sekä häiriöherkkyytenä, jossa ongelmatilanteet kertautuvat nopeasti, koska 90 prosenttia rataverkostamme on yksiraiteista.

Arvoisa rouva puhemies! Jotta tulevaisuuden hankkeita saadaan käyntiin kestäväällä tavalla, on nyt selvitettävä hankekohtaisesti, mikä malli on toimivin toteutukseen ja onko valtion ulkopuolisia hyötyjiä mahdollista saada mukaan kattamaan myös kustannuksia. EU-rahoituksen hakemisen suhteen Suomella on huomattavan paljon petrattavaa. Liikennehankkeet ovat pitkäaikaisia investointeja, joiden elinkaaren aikana teknologia ja yhteiskunta ympärillä kehittyvät jatkuvasti. Jotta liikennejärjestelmäsuunnitelma perustuisi parhaaseen mahdolliseen tietoon, on eri hankkeiden vaikutusarviointia pystyttävä tekemään nykyistä huomattavasti paljon laajemmin ja siihen on kehitettävä nykyistä parempia mittareita.

Esitetty malli liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi on uusi toimintamuoto suomalaisessa päätöksenteossa. Sen laatiminen perustuu jatkuvaan ja vuorovaikutteiseen yhteistyöhön. Tämä tulee vaatimaan tulevaisuudessa myös hallituksilta ja virkamiehiltä uudenlaista ajattelua. Tarvitaan avointa ja laajaa keskustelua parhaiden mallien löytämiseksi. Ja ennen kaikkea tarvitaan aitoa sitoutumista yhteisiin linjauksiin yli vaalikausien.

17.25 Ari Jalonen sin (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilman toimivaa liikennejärjestelmää arki ei pelaa. Arkeen tarvitaan liikennettä, ja liikenne tarvitsee infran, ja tämä kaikki vaikuttaa meidän jokapäiväiseen elämäämme. Tavaroiden pitää liikkua, ihmisten tarvitsee liikkua, töihin pitää päästä, ja tämä kaikki on tähän asti suunniteltu aika lyhytjänteisesti neljän vuoden periodilla ja painottuen, ikävä kyllä, vielä ministereiden kotipaikkakuntiin.

Koko tämän ajan, mitä minä olen ollut eduskunnassa, olen painottanut pitkäjänteisyyden merkitystä, ja siniset ovat vahvasti ajaneet tätä 12-vuotista suunnitelmaa. Onneksi nyt ollaan ottamassa iso askel suunnitelmalliseen rakentamiseen ja infran kehittämiseen, ja 12-vuotinen suunnittelu on aivan siinä keskiössä. Mikä mahdollistaa tämän 12-vuotisen suunnitelman, on parlamentaarinen yhteistyö. Ilman sitä ja sen korostamista on vaarana, että palataan jälleen siihen nelivuotiseen hallituksien tahtoon. Parlamentaarinen yhteistyö ja pitkäjänteisyys ovat aivan ytimessä tässä 12-vuotisessa suunnittelussa ja toteutuksessa.

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

Arvoisa puhemies! Infraan panostaminen on panostus myös tulevaisuuteen, sijoitus siihen, että kilpailukykyimme toimii ja elinvoima paranee — pystymme vastaamaan myös ilmastokysymyksiin ja ylipäättänsä siihen, että täällä voi asua ja elää ja yrittää jokaisessa Suomen kolkassa. Infrapanostuksista kiittää niin koko Suomi kuin koko maailman ympäristökin omalta osaltaan. Ihmisten tyytyväisyys myös paranee.

Sen lisäksi, että teitä rakennetaan ja infraa parannetaan, siitä on myös pidettävä huolta. Suomessa osataan hoitaa nämä talviset haasteet, mutta infraa on kehitettävä jatkuvasti ja parannettava. Ei voi olla niin, että talvi yllättää teiden huollot, ratojen huollot, lentoliikenteen vuosi toisensa perään. Suomessa onneksi on vielä talvi joka vuosi. Infraa kehitettäessä pitää ottaa huomioon koko liikennejärjestelmän, liikennejärjestelmien, vaativuus. Pitää ottaa huomioon tavaraliikenne, henkilöliikenne niin maalla, merellä, ilmassa kuin raiteilla, yksityisteiltä ja metsäteiltä valtaväyliin asti. Pitää ottaa huomioon kehittyvät tekniikat, kuten kuorma-autojen letka-ajot, tulevat sähköautot latausjärjestelmineen, kaasukäyttöisten autojen yleistyminen, miksei vetyautotkin, ja kaikki, jotta se on kattava verkko, että me pystymme vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin. Pitää siis ottaa kaikki huomioon kävelystä alkaen pyöriteitä pitkin ja eteenpäin.

Miten tähän päästään? On ehdottoman tärkeää, ja minimi oikeastaan, laittaa infrapanostuksia vähintään sen parlamentaarisen ryhmän linjauksen mukaisesti joka vuosi lisää, ja tähän korjausvelkaan pitää vihdoinkin ja viimein tarttua määrätietoisesti. Korjausvelkaa on tosiaan siellä investoinneissakin, joten siihenkin on pistettävä huomiota. Mutta maailma muuttuu nopeasti, ja haasteisiin on vastattava. Kehitys ei odota meitä. Meidän on panostettava infraan.

Arvoisa puhemies! Itse näen, että liikenneinfra on toimivan liikenteen pohja ja että toimiva liikenne, sujuva liikenne, on ympäristöteko. Arvoisa puhemies, avaruudesta katsoen maapallo on sininen. Täältä kun katsotaan ylöspäin, taivas on sininen. Ja liikenteeseen ja infraan panostus on tulevaisuuden panostus. Arvoisa puhemies, panostetaan liikenteeseen ja mahdollistetaan lapsillemme sininen tulevaisuus.

17.30 Jari Ronkainen ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäinen 12-vuotinen valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma on tarkoitus valmistella tulevan hallituskauden alkupuolella niin, että suunnitelmasta voidaan päättää kevään 2020 aikana. Perussuomalaiset pitävät tärkeänä, että liikennejärjestelmäämme kehitetään pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti. Tähän 12 vuoden menettely antaa hyvät puitteet. Suunnittelun päätavoitteina korostamme elinkeinoelämän ja ihmisten liikennetarpeita. Liikenteen sujuvuus, nopeus ja turvallisuus ovat koko kansakunnan etu. Nykyisin väylien heikko kunto ja yhteyspuutteet aiheuttavat miljoonien tuntien aikamenetykset sekä ihmisille että yrityksille.

Työryhmän raportissa ilmastopolitiikka on saanut kohtuuttoman keskeisen osan. Perussuomalaiset varoittavat siitä, että kiireellä syntyy kauaskantoisia virheellisiä päätöksiä. Siksi vaadimme harkintaa ja tarkkoja laskelmia jokaisen päätöksen pohjaksi. Liikenteessä tämä on erityisen tärkeää. Hyvänä tai oikeastaan huonona esimerkkinä haluamme nostaa esiin SDP:n esityksen 750 000 sähköautosta. Tämä ehdotus vaatisi suuret pääomat kotitalouksilta. Milloin saamme akut, jotka kestävät edes kohtuullisen ajan? Latauspisteverkoston ei ole. Kun pakkasen paukkuu 30 asteessa ja lähes kaikki 750 000 autoa ovat yhtä aikaa latauksessa, tarvitaan aika monta uutta ydinvoimalaa. Samaan aikaan teollisuuden pitää pyöriä ja kotitalouksien ja muiden kuluttajien saada sähköä. Pörssisähkön hinta nousee

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

taivaisiin. Kuka tämän maksaa? Vihreiden esityksiä en edes viitsi käsitellä, koska ne ovat melko lailla utopiaa.

Arvoisa puhemies! Liikennejärjestelmäsuunnitelmaa laadittaessa perussuomalaiset korostavat avoimuutta ja eduskunnan vaikutusmahdollisuuksien turvaamista. Raportin mukaan valmistelussa on laaja joukko eri tahoja. Byrokratia kasvaa mittavaksi, mutta se ei takaa avoimuutta. Suunnitelman tehdään kuitenkin kansaa ja elinkeinoelämää varten.

Perussuomalaiset katsovat, että maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskevia MAL-sopimuksia tulee kehittää edelleen ja niiden laatiminen nykyistä useamman kaupunkiseudun kanssa tulee mahdollistaa. Tämä lisää suunnitelmallisuutta ja yhteistyötä erityisesti kasvuseuduilla.

Arvoisa puhemies! Koko uusi 12-vuotinen suunnittelujärjestelmä on tehoton, ellei suurten väylähankkeiden rahoitusmallia kyetä uudistamaan. Nykyinen valtion vuosibudjettirahoitus on tiensä päässä. Suuret liikennehankkeet ovat vuosikymmenten investointeja. Niiden käsittely tilinpidossa on muutettava tätä vastaavaksi. Vielä tärkeämpää on ottaa käyttöön uusi hankemalli, jolloin rahoitus voidaan koota usealta eri taholta. On käsittämätöntä, että Suomi on lähes ainoana EU-maana jäänyt ilman unionin rahoitusta liikennehankkeisiin. Tämä on täysin meidän omaa syytämme.

Suurten hankkeiden rahoitusta voidaan valtion ja EU:n lisäksi hankkia yksityisiltä sekä myös eläkeyhtiöiden sijoituksina. Eräät eläkeyhtiöt ovat tähän valmiutensa jo ilmaisseetkin. En valitettavaa, että Sipilän hallitus ei osoittanut enää tälle vuodelle korjausvelan lyhentämiseen 300:aa miljoonaa euroa edellisvuosien tapaan. [Olavi Ala-Nissilän välihuuto — Timo Heinosen välihuuto] Vähintään tämä summa on löydyttävä tulevina vuosina.

Perussuomalaiset katsovat, että liikenteen ja aivan erityisesti yksityisauton käyttäjien verot ja maksut ovat jo kohtuuttoman kireät. Niitä ei varsinkaan ilmastopolitiikan varjolla saa kiristää. Torjumme myös tietullit. Liikenteen verotus on syytä ja tarpeen lähivuosina uudistaa.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset haluavat pitää koko Suomen asuttuna. Siksi korostamme myös alemmanasteisen tiestön parantamisen ja kunnossapidon tärkeyttä. Kun suuret väylähankkeet rahoitetaan esittämällämme uudella tavalla, jää valtion vuosibudjettille tilaa huolehtia myös maaseudun ja koko maan tarpeista. Nyt nämä tarpeet ovat liiaksi eduskunnan pienten joululahjarahojen varassa.

17.36 Olli-Poika Parviainen vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaisten puheenvuoro ainakin herätti vihreän eduskuntaryhmän — se lienee poliittisen debatin tarkoituskin.

Liikenne on tulevaisuuden keskeisimpiä kysymyksiä, ja se on jo tällä hetkellä aivan keskeisesti yhteiskuntaamme vaikuttava tekijä. Liikenteen kehittäminen ja muutokset ovat aivan keskiössä paitsi ihmisten ja yhteiskuntien arjessa myös ihmiskunnan kohtalonkysymyksessä, ilmastomuutoksen torjunnassa — edustaja Ronkainen.

Nyt käsilläämme on valtioneuvoston selonteko valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta. Selonteon mukaan ”liikennejärjestelmän kehittämisen yleisiä yhteiskunnallisia päämääriä ovat Suomen kilpailukyvyyn edistäminen, ilmastomuutoksen torjunta sekä alueiden elinvoima ja saavutettavuus.” Kaikki ovat tärkeitä tavoitteita. Suomen menestys on meidän kaikkien yhteinen asia, ja meillä on maa, jossa on pitkät etäisyydet ja tärkeitä yhteiskunnan toimintoja ja teollisuutta eri puolilla maata. Tämän kaiken tiedostaessamme meidän täytyy kuitenkin nyt ja tulevaisuudessa nostaa myös liikenteestä pu-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

huessamme tavoitteiden keskiöön nimenomaan ilmastonmuutoksen torjunta, ilmastonmuutos kun ei torju itse itseään. Ilmastonmuutosta on torjuttava lukemattomilla pienillä ja suurilla teoilla maailmassa, Suomessa ja jokaisen meistä arjessa — ehkä myös edustaja Ronkaisenkin arjessa.

Ilmastonmuutoksen torjunnassa meidän on tehtävä enemmän myös liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Tulevien vuosien haaste onkin, miten yhdistämme muut tärkeät liikenneasioihin liittyvät tavoitteemme yhteensopiviksi ilmastotavoitteiden kanssa. Kuten hyvin tiedämme, aikaa ei ole paljon. Päästöttömästä liikenteestä on puhuttu viime aikoina paljonkin. Nopean siirtymisen liikenteen päästöttömyyteen on oltava yksi keskeinen tavoite meillä Suomessakin. Tässä liikennejärjestelmällä on luonnollisesti aivan keskeinen rooli, ja ilman yli hallituskausien menevää päätöksentekoa emme onnistu. Liikenteen päästöjen vähentämisessä keskeistä on myös vähentää tarpeetonta liikennettä. Tämä tapahtuu esimerkiksi hyvän ja kestäväen yhdyskuntasuunnittelun kautta. Toisaalta liikennejärjestelmän tulee mahdollistaa matkustaminen paikkoihin, joihin on tarve liikkua. Siltä osin kuin liikkumme, liikkumisen tulee olla vähäpäästöistä ja lopulta päästötöntä.

Arvoisa puhemies! Me vihreät olemme sitoutuneet tavoitteeseen, että Suomen tulisi olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Tätä tavoitetta varten täytyy tarkastella laajasti erilaisia keinoja karsia myös liikenteen ilmastovaikutuksia.

Olemme jo esittäneet joukon keinoja tavoitteen saavuttamiseksi. On tärkeää, että pitkien matkojen liikkumisessa siirrytään yhä enemmän lentoliikenteestä kohti maan pinnalla kulkevaa liikennettä. Raideliikenteen tukeminen on välttämätöntä, ja olemme julkistaneet laajan toimenpidepaketin. Haluamme saada Suomen raiteille. Tarvitsemme pääradan pikaista kehittämistä. Se palvelee merkittävää osaa Suomesta. Tilanne pääradalla on tukala. Tilastojen mukaan VR:n junista yli 90 prosenttia on vuositasolla maksimissaan 5 minuuttia myöhässä aikataulustaan, kun pääradan eteläisellä osuudella noin puolet junista myöhästyy vuositasollakin tarkasteltuna — tämä on siis valtava määrä, kun keskimäärin 90 prosenttia kuitenkin junaliikenteestä toimii varsin hyvin. Tukos Suomen valtimossa on todellinen. Investointi päärataa palvelee merkittävää osaa Suomesta. Tarvitsemme myös nopean junayhteyden Helsingistä Turkuun. Tarvitsemme itäradan kehittämistä. Tarvitsemme lähijunia ja ratikoita.

Liikenteen investointeja olisikin tehtävä nykyistä paremmin yli hallituskausien. Nytkin hankkeita toki suunnitellaan vuosia, mutta tässä selonteossa esitettävä parlamentaarinen työ ja pitkäjänteisempi suunnittelu ovat tervetulleita. Liikennejärjestelmää on suunniteltava osapuolia osallistaen, ekologiset vaatimukset huomioiden, elinkeinoelämän toimintaedellytykset mahdollistaen ja ihmisten sujuva arki turvaten. Tämä ei ole helppo yhtälö. Käsissämme oleva selonteko edistää kuitenkin näitä tavoitteita.

On myös tärkeää löytää uusia tapoja järjestää hankkeiden rahoitus ja toteutus. Esimerkiksi allianssimallit ovat olleet hyvä tapa viedä julkisia infrahankkeita eteenpäin — hyviä esimerkkejä vaikka Tampereen ratikka ja tunneli. Myös hankeyhtiöiden mahdollistaminen on kannatettavaa. Meidän kannattaakin miettiä, miten teemme jatkossa liikennehankkeita siten, että niihin saadaan mahdollisimman paljon myös kumppanuuksia mukaan. Siksi esimerkiksi hankeyhtiöt ovat erittäin tervetulleita.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen liikkumisen päästöistä erittäin suuri osa muodostuu edelleen arkisesta liikkumisesta. Oma auto on monille edelleen välttämätön työssäkäyntiin, ja usein moni ajelee yksin. Liikkumisen tapoja pitäisi silti muuttaa monin eri tavoin. Siellä, missä autoilulle on järkeviä vaihtoehtoja, tarvitaan esimerkiksi ruuhkamaksuja. Yk-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

sityisautoilu kaupungeissa ei ole aina haitallista vain ilmaston kannalta vaan myös terveyden, viihtyvyyden, turvallisuuden ja kaupunkirakenteen kannalta. Siksi siihen kannattaa puuttua. Teknologian kehityskään ei poista sitä tosiasiaa, että kaupungit tarvitsevat tilaa autoilta ihmisille. Tästä huolimatta me tarvitsemme huomiointia siihen, että kaikkialla Suomessa tilanne ei ole näin, joten me emme voi tehdä liikennepolitiikkaa vain esimerkiksi kasvuseutujen ehdoilla, vaan avainasemassa on ihmisten erilaisten tarpeiden huomiointi.

Arvoisa puhemies! Tällä selonteolla me voimme vastata korjausvelan kasvuun, me voimme toivottavasti vastata liikenteen investointihaasteisiin ja me toivottavasti me saamme yli hallituskausien menevää liikennesuunnittelua Suomeen nykyistä enemmän.

17.41 Jari Myllykoski vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on iso maa. Jotta voimme elää täällä hyvin, on ihmisten ja tavaroiden liikkumisen oltava sujuvaa, kohtuuhintaista ja vähäpäästöistä. Vasemmistoliitto kannattaa yli vaalikausien ulottuvaa suunnittelua. Koska liikennejärjestelmän kehittäminen on pitkäjänteistä puuhaa, niin poliittiset heilahtelut eivät saa sitä estää. Yli vaalikausien ulottuvassa suunnitelmassa on sekin hyvä puoli, etteivät hallitusten sisäiset tai ministeriöiden väliset hankaukset pääse turhaan hidastamaan liikennejärjestelmän kehittämistä. Näin ainakin haluan uskoa.

Hieman vielä kysymysmerkiksi jää, miten kerran vaalikaudessa tapahtuva justeeraaminen tulee käytännössä toimimaan — onko 12-vuotinen suunnitelma sittenkin vain nelivuotinen? Toisaalta tarvitsemme nopeaakin reagointikykyä, jos jollain alueella syntyy ennakoitua enemmän toimeliaisuutta tai elinkeinoelämämme rakenteet muuttuvat, kuten esimerkiksi Uudessakaupungissa ja Äänekoskella olemme nähneet. Siksi emme saa itsekäästi hirttäytyä vain tehtyyn suunnitelmaan, vaan reagointikykyä pitää olla muuttuvissa tilanteissa.

Haluamme myös selkeän investointisuunnitelman raideliikenteen kehittämiseen. Junalla pitää päästä liikkumaan nopeasti ja kohtuuhintaisesti niin ihmisten kuin tavaroiden. Tämä ei tapahdu vain pilkkomalla ja kilpailuttamalla vaan korjaamalla rataverkko kuntoon. Suomeen tarvitaan lisää raidekapasiteettia ja ratapihojen turvalaitteiden nopeaa ajantasaistamista.

Arvoisa puhemies! Tässä selonteossa on huomioitu kiitettävästi ilmastonmuutos, joukkoliikenne ja Suomen eri alueiden huomioiminen. Ne ovat vasemmistoliitolle tärkeitä asioita. Samat ratkaisut eivät sovi kaikille: kaupungeissa on aivan erilaiset mahdollisuudet joukkoliikenteelle kuin haja-asutusalueilla.

On hienoa, että selonteossa tunnistetaan liikenteen merkitys koko yhteiskunnan kehityksessä. Pitkän aikavälin arvio investointien takaisinmaksuajasta ja etenkin yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamisesta on todella tärkeä. Uusilla raiteilla, moottoriteillä, silloilla tai satamilla tavoitellaan aina jotakin yhteistä hyvää, on se sitten ilmastonmuutoksen hillintä, syrjäseutujen nuorten koulumatkat, työssäkäynnin helpottaminen tai teollisuuden kuljetusten nopeuttaminen. Näitä tarvitsee arvioida pitkäjänteisesti, jotta voimme tehdä päätökset siitä, millaisen Suomen me haluamme. Tässä kohtaa selonteko viisaasti ymmärtää, että liikenneinvestoinnit ovat panostusta tulevaisuuden hyvinvointiin.

Arvoisa puhemies! On selvää, että ilmastonmuutoksen hillitsemisen tiukan aikataulun takia ensin täytyy tehdä nopeat ja vaikuttavat toimet. Se tarkoittaa kaupunkien liikennejärjestelmän muutosta: joukkoliikenteen tukea, mahdollisesti ruuhkamaksuja suurille kaupunkiseuduille ja sähkö- ja kaasautojen lataus- ja tankkausverkoston kattavuutta. Ilmas-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

topolitiikan maksajiksi eivät saa joutua pieni- ja keskituloiset, joille verojen ja maksujen korotukset täytyy kompensoida muussa verotuksessa.

On yhtä selvää, että Suomen kokoisessa maassa tarvitaan suuria liikenneinvestointeja. Me haluamme pitää koko maan yhteydet kunnossa ja väylät julkisessa omistuksessa ja avoimessa hallinnassa. Selonteossa esitetään kolme erilaista skenaariota liikennejärjestelmän rahoitukseen. Perusväylänpitoon tarvitaan vähintään 1,3 miljardia sekä lisää rahaa kehittämishankkeille. Vaihtoehtoisten hankekohtaisten rahoitusmallien mielekkyyttä voidaan myös arvioida, ja se tulee olemaan välttämätöntä.

Sain varajäsenenä seurata tämän suunnitelman valmistelua työryhmässä. Olen osaltani tyytyväinen lopputulokseen, mutta hieman hitaalta tuntuu liikkeellelähtö. Onneksi käsitykseni mukaan virkamiehet ovat kuitenkin jo työn touhussa, ja ensi vaalikaudella saadaan ensimmäiset suunnitelmat hyväksytyä.

Saamme olla tyytyväisiä kansanvallan rooliin suunnitelman laadinnassa. Kun suunnitelmaa valmistelemassa ovat mukana kaikki eduskuntapuolueet ja suunnitelma tuodaan selontekona eduskunnan käsittelyyn, voidaan valmistelua pitää riittävän demokraattisena.

17.47 Mats Löfström r (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Maamme liikennejärjestelmän yleisistä tavoitteista on helppo olla samaa mieltä. Liikennejärjestelmän tulee edistää Suomen kilpailukykyä, perustua ratkaisuihin, jotka ehkäisevät ilmastomuutosta, ja turvata alueiden elinvoimaisuus, aivan kuten selonteossa sanotaan.

Suomi on pinta-alaltaan suuri maa, jonka asutus on harvaa ja välimatkat pitkiä. Siksi näiden kolmen tavoitteen saavuttaminen on hyvin haastavaa, varsinkin kun julkiset varat ovat rajalliset. Tarvitsemme fiksua ratkaisuja toimivien ja koko maata palvelevien liikennejärjestelmien luomiseksi niin kaupunkien keskustoihin kuin harvaanasutuille alueillekin, saaristolauttoja unohtamatta.

Svenska riksdagsgruppen vill lyfta fram några väsentliga poänger. Det är viktigt att vi identifierar särdragen hos varje region. Trafiksystemet ska utvecklas så att styrkorna i respektive region utnyttjas och främjas. Exempelvis är en exportinriktad region som Österbotten beroende av fungerande kommunikationer på spår, farleder och i luften och på vägar — särskilt riksväg 8 som är en pulsåder längs exportkusten.

I Finlands mest tätbefolkade landskap Nyland är behoven desamma, men lösningarna i många avseenden annorlunda. I miljonmetropolen Helsingforsregionen ska vi fortsätta att satsa på spårtrafik, infrastrukturlösningar som för trafiken under jord, vi ska befrämja en utbyggnad av kollektivtrafik och satsa på välplanerade cykelleder.

Arvoisa puhemies! Liikenteessä liikkuvat odottavat, että Suomi yrittää tosissaan korjata korjausvelan. Ihmiset haluavat ensisijaisesti, että olemassa olevat liikenneväylät ovat kunnossa ja toimivia. Tässä on myös syytä painottaa sitä, että myöskään alemmanasteista yleistä tieverkkoa ei saa laiminlyödä. Alemmanasteinen tieverkko on tärkeä sekä ihmisille että raaka-ainekuljetuksille. Ihmiset ärsyntyvät, jos yksi ylimääräinen autokorjaamokäynti vuodessa johtuu tievaurioista. Siksi ruotsalaisen eduskuntaryhmän on helppoa tukea tulevaisuuden liikennejärjestelmää koskevaa skenaariota, jossa perusväylänpidon rahoitusta lisätään reippaasti.

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

När det gäller spårinvesteringar i Nyland är behoven stora i olika väderstreck. Förbättringarna av stambanan — som nu är en flaskhals — måste ha hög prioritet, eftersom den så mycket påverkar all tågtrafik i hela landet. Hangö—Hyvinge-banan behöver elektrifieras. I frågan om den så kallade östra kustbanan som är planerad är det väsentligt att dragningen entydigt följer kusten Sibbo—Borgå—Lovisa—Kotka vidare österut.

Det är av största vikt att nuvarande kustbana via Kyrkslätt, Raseborg och hela västra Nyland får mer satsningar. Kustbanan behöver moderniseras och göras effektivare genom dubbelspår, vilket skulle öka kapaciteten, få bort förseningar, höja hastigheten på rälsen och försnabba tidtabellerna.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikutusarviointi on tärkeä väline. Vaikutusarviointien tulisi selvästi ja ymmärrettävästi mitata, miten valitut ratkaisut maksavat itsensä takaisin ja hyödyttävät yhteiskuntaa. Tämä on tärkeää maamme kilpailukyvyn kannalta. Suhtaudumme sen takia myönteisesti selonteossa mainittuihin uusiin rahoitusmuotoihin. Realismi on kuitenkin paikallaan. Meidän pitäisi lopettaa Jäämeren radasta ja Tallinnan tunnelista haaveileminen. Ne ovat äärimmäisen kalliita hankkeita, jos ne rahoitetaan valtion budjetista. Sen sijaan pitäisi satsata investointeihin, jotka vahvistavat maamme kilpailukykyä ja tukevat vientiteollisuutta. Meidän pitäisi huolehtia paremmin nykyisestä infrasta, kehittää julkista liikennettä ja tukea liikenteen siirtymistä pois fossiilisista polttoaineista. Tämä on välttämätöntä, jotta Suomi saavuttaa asetetut ilmastotavoitteet.

Det är därför bra att vi går in för långsiktighet och mer systematik när det gäller trafikinvesteringarna, det möjliggör också bättre EU-finansiering. Den aktuella planen som omspänner 12 år kommer att genomföras parallellt med att Finland, Europa och hela världen mäter sin trovärdighet när det gäller klimatpolitiken.

17.52 Sari Tanus kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvoston selonteko liikennejärjestelmäsuunnitelmasta on tervetullut ja odotettu asiakirja. Tarvitsemme pitkäjänteisyyttä ja yli hallituskausien ulottuvaa suunnitelmallisuutta. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä pitää selontekoa ja sen tavoitteita kannatettavina.

Hyvät suunnitelmat eivät kuitenkaan yksin riitä. Ehdotetut toimenpiteet pitää pistää käytäntöön. Liikennejärjestelmäsuunnitelman keskeisiä tavoitteita pitää kiirehtiä. Toimivalla liikennejärjestelmällä on suuri vaikutus maamme elinkeinoelämän menestykseen ja maamme kansainväliseen kilpailukykyyn. Tunnin juna -konseptia tulee kehittää työmatkaliikenteen helpottamiseksi.

Tavoitteiden saavuttaminen vaatii merkittäviä investointeja. Raideliikenteen osalta aivan keskeisessä asemassa on pääradan kehittäminen. Tarvitsemme nopean ja luotettavan yhteyden pääkaupunkiseudulta Tampereelle ja siitä pohjoiseen Ouluun. Pääradan matkaiden lyhentämisellä on suuri merkitys maamme elinkeinoille ja niille 3 miljoonalle suomalaiselle, jotka elävät radan tuntumassa. Pääratahankkeelle olisi pitänyt saada suunnitteluraha jo tämän vuoden budjettiin.

Alueellisen tasapainon säilyttäminen edellyttää myös itäradan ottamista tarkasteluun erityisesti Kouvolasta eteenpäin. Tiehankkeista keskeisimpiä on myös valtatie 3:n parantaminen. Tällä hetkellä valtatie 3 on hyvin pitkään korjausta odottanut heikko lenkki, tulpapa maantieverkostossamme.

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

Selonteossa todetaan, että kansainväliset yhteydet on turvattava kustannustehokkaasti. Lentoyhteyksien kehittäminen on avainasemassa myös Suomen viennin kannalta. Helsinki-Vantaan lentoasemaan on investoitu vahvasti, mutta muut kentät ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Muidenkin lentokenttien tehokkaampaa kehittämistä tarvitaan. Se palvelisi vahvasti tavoitetta lentoyhteyksien parantamisesta.

Arvoisa puhemies! Liikennejärjestelmän kehittäminen ja alueellisten tarpeiden huomioiminen vaativat riittävää rahoitusta. Erilaisia rahoitusratkaisuja pitää ottaa ennakkoluulottomasti tarkasteluun. Velkarahan käyttö keskeisiin hankkeisiin ei saa olla poissuljettu vaihtoehto. Panostukset liikenneverkkoon ovat merkittävä sijoitus tulevaisuuteen, joka tuottaa yhteistä hyvää koko kansakunnalle ja edistää tervettä aluekehitystä.

Rahoitusratkaisut pitää tehdä pitkäjänteisesti ja yli hallituskausien, kuten selonteossa tuodaan esille. Parlamentaarinen valmistelu ja valvonta ovat tässä keskiössä. On tärkeää, että kaikkia eduskuntapuolueita kuullaan ja saadaan kaikki sitoutumaan kestäväan liikennejärjestelmäsuunnitelmaan. Liikennejärjestelmän ratkaisut eivät ole puoluepolitiikkaa eivätkä aluepolitiikkaa. Kestävät ratkaisut ottavat huomioon koko Suomen ja kaikkien suomalaisten tarpeet. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä on sitoutunut lisäämään määrärahoja perusväylänpitoon ja löytämään rahoitusratkaisuja keskeisten liikennehankkeiden toteuttamiseen.

Arvoisa puhemies! Selonteossa nostetaan esille ilmastopolitiikan suunnitelman mukaiset tavoitteet liikenteen päästöjen pudottamiseksi. Päästöjen puolittaminen vuoteen 2030 mennessä ja päästötön liikenne vuonna 2045 ovat kovia tavoitteita. Niiden saavuttaminen ei ole yksinkertainen harjoitus. Tavoitteet ovat kovia, ja niitä kohti pitää suunnata. On kuitenkin huomioitava, että Suomi on iso ja harvaan asuttu maa. Erilaiset liikkumismuodot, myös henkilöautot, ovat välttämättömiä monelle suomalaiselle. Jopa Helsingissä oma auto on monelle välttämätön oman arjen pyörittämisen ja työnteon kannalta. Nykyisellään julkisen liikenteen hintataso ei vastaa eurooppalaista keskitasoa. Julkisen liikenteen käytettävyyttä ja saavutettavuutta ovat myös monin paikoin puutteellisia. Julkisen liikenteen kehittämiseen tarvitaan selkeästi lisäpanostuksia.

Arvoisa puhemies! Toimiva liikennejärjestelmä pitää sisällään tiet, rautatiet, vesiväylät, lentoliikenteen sekä liikenteen eri palvelut. Tarvitsemme pitkäjänteisyyttä liikennejärjestelmän kehittämisessä. Ihmisten ja elinkeinoelämän tarpeet on huomioitava kattavasti. Ilmasto- ja ympäristötekijät on niin ikään otettava huomioon. Näin voidaan rakentaa tulevaisuutta kestäväällä tavalla.

Puhemies Paula Risikko: No niin, siellä on debattihalukkuutta. Aloitetaan nyt vaikka edustaja Heinosesta debatti.

17.57 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista ja kiitos myös ministerille. Tämä 12-vuotinen suunnitelma-ajattelu on kyllä erittäin tervetullutta. Meidän pitää nähdä kauemmaksi tätä kokonaisuutta ja ajatella yhtenäisiä liikkumisen ja kulkemisen ketjuja — radat, tiet, saattoliikenne, tämä kokonaisuus — niin että ihmiset pääsevät liikkumaan sujuvasti, mutta myös tavarat ja kaikki muu. On pystyttävä myös näkemään kauemmaksi teknologian kehittymistä, ja se on ehkä se, mikä eniten estää meidän poliitikkojen hyvää katsetta sinne kauas tulevaisuuteen. Meidän pitäisi olla teknologianeutraaleja lainsäädännössä ja rohkeasti nähdä, että maailma menee kovaa vauhtia ja me emme tiedä, mitä 10—15 vuoden päästä tulee tapahtumaan.

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

Haluan antaa ministerille kiitosta korjausvelkatyöstä, jota jatketaan myös tänä vuonna. Nostan esille myös autoveron, joka on itse asiassa rajoittamassa meidän autokannan uudistumista kaikista pahiten, ja se olisi myös tehokkain keino uudistaa meidän autokantaa.

17.58 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia myös ministeri Bernerille tämän parlamentaarisen työryhmän johtamisesta. Ei se ihan helppo nakki ollut, mutta maalissa ollaan tältä osin kuitenkin.

Arvoisa puhemies! Kysymyshän on poliittisen tahtotilan muodostamisesta, ja tällä suunnitelmalla tullaan tulevaisuudessa sitä tahtotilaa määrittelemään, ei neljäksi vuodeksi vaan 12 vuodeksi, ja luomaan prosessi, joka kulkee koko ajan eteenpäin. Siihen tarvitaan sitten tietystikin sitä rahoitusta. Tämä 1,3 miljardia perusväylänpitoon ilman muuta tarvitaan, plus myös tietystikin kehittämismäärärahat, onko se sitten 500 miljoonan vai miljardin euron taso. Keskustan ryhmä ja keskusta on kyllä valmiina tukemaan sitä, että haetaan todella muitakin kuin näitä hankeyhtiömalleja, jotta sitä uutta rahoitusta saadaan. Onko se sitten Infra oy:tä, taseyhtiötä vai mitä, mutta ilman tätä meidän keltainen kirja ei tule antamaan vastausta niihin liikennepoliittisiin haasteisiin, jotka kuitenkin ovat ihmisten, liikenteen, elinkeinoelämän, saavutettavuuden ja myös liikenneturvallisuuden kannalta aivan välttämättömiä.

18.00 Mikko Alatalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin on hienoa, että tällainen järjestelmäsuunnitelma on nyt tehty, mutta kysyisin: kun tiedämme valtiovarainministeriön kankeuden, voiko tämä valtakunnallinen suunnitelma kaatua naiiviuteensa siinä mielessä, että maakuntien edustajat kuitenkin aina vain edelleen ja edelleen tappelevat verissä päin siitä, minne sitä rahaa annetaan, että käykö sitten kuitenkin niin, että taas joku hallitus korjaa elikkä pyyhkii yli edellisen hallituksen hankkeita? Tämä on se vaara, nimenomaan jos eivät liikennemäärät edes riitä kriteeriksi — sekään ei tunnu riittävän, kun esimerkiksi Kolmostie Tampere—Pohjanmaa-välillä on edelleen ilman rahaansa, vaikka se on läntisen Suomen pääväylä.

Sitten taas kun puhutaan muusta kuin liikenteen määristä, elikkä elinkeinotoiminnasta, niin silloinhan meidän pitäisi rahoittaa myös Pohjois-Suomea ja muun muassa matkailuteitä ja niin edelleen. Miten tämä yhtälö ratkaistaan, jos sitä rahaa ei ole tarpeeksi? Tässä on juuri se vaara, että vaikka tämä on hyvä asia ja hyvä hanke, se kaatuu tähän sitten taas jälleen kerran. Sen takia me tarvitsemme myös väyläyhtiön, joka saa markkinaehtoista rahaa, ja sijoituksia tarvitaan eläkeyhtiöiltä ja myöskin muilta yksityisen sektorin toimijoilta.

18.01 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Omalta puoltani ja kokoomuksen puolesta haluan kiittää kaikkia puolueita ja niitä henkilöitä, jotka osallistuivat tähän parlamentaariseen työryhmään, ja tietenkin erityisesti ministeri Berneriä, joka puheenjohtajana sitten veti maaliin nämä. Näen itse samalla tavalla kuin edustaja Rossi, että kyllähän tämä on ikään kuin tietynnäköinen poliittinen tahdonilmaus sille, että Suomessa pystytään yksissä tuumin rakentamaan pitkäjänteistä suunnitelmaa sille, miten eri alueita Suomessa tullaan kohtelemaan nimenomaan liikennepoliittikan näkökulmasta.

Itse ajattelen sillä tavalla, että Suomessa on neljä suuraluetta, pohjoinen, länsi, etelä ja itä, ja kaikilla on omat tarpeensa. Ne ovat hieman erilaisia, mutta ne pitää ottaa huomioon, koska on erittäin tärkeätä, että teollisuudelle, yrittäjille ja ihmisille annetaan signaali siitä, mitä tulee tapahtumaan ja kuinka eri kuljetusmuodot tulevat kehittymään, koska se luo tu-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

levaisuudenuskoa eri alueille, vähentää vastakkainasettelua ja lisää työntöä ja tekemisen meininkiä. Siihenhän meidän pitää Suomessa pyrkiä, että me teemme enemmän töitä ja meidän bruttokansantuote kasvaa, ja kaikkialla maailmassa liikenneinfra on aivan merkityksellinen sen suhteen, [Puhemies: Aika!] miten ihmiset kokevat oman tulevaisuutensa.

18.02 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tämän 12-vuotisen liikennejärjestelmäsuunnitelman työryhmässä sain itsekin olla mukana, ja kiitän siitä ilmapiiristä ja siitä yhteistyökyyvystä, mistä saimme yli puoluerajojen tuossa työryhmässä nauttia. Nythän tuo työryhmämme tuotos on sisällytetty tähän selontekoon, josta olemme kovin yksimielisiä, ja sopu on tämän osalta käsin kosketeltavaa. Siksi vähän ihmetyttää tässä käydyssä keskustelussa se, miksi osa kollegoista on kokenut tämän yhteisen selonteon yhteydessä tarvetta harrastaa suoraan puoluepolitiikkaa ja luoda näin eripuraa. Ilmastonmuutoksen hillintä ja Suomen kilpailukyvyyn edistäminen olivat ne tärkeimmät kaksi päämäärää tässä liikennejärjestelmätyössä, ja me näimme vahvasti tuossa yhteisessä työssämme, että päämäärät tukevat toisiaan eivätkä kilpaile keskenään sisältäen ristiriitaa.

18.04 Ari Jalonen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti parlamentarisminia pitää korostaa, mutta siitä huolimatta ympäristösyistä näen tulevaisuuden sinisenä.

Moni otti puheenvuorossaan kantaa siihen, miten tämä maksetaan, ja siinä yhteydessä lienee väistämättä todettava, että melkein yhdessä tuumin lähestulkoon kaikki sanovat, että autoverosta on luovuttava. Toiset luopuisivat nopeammin, toiset hitaammin, mutta kaikki näkevät autoveron ongelmana autokannan uudistumisen yhteydessä. Jos me katsomme nykyverotusmallia, niin tässä häviäjänä ovat pienituloiset suurperheet, jotka asuvat haja-asutusalueella ja tarvitsevat sen auton. Ne joutuvat nykymallissa maksajiksi. Kokonaisuudistus on tehtävä niin, että maksutaakka ei koidu sinne haja-asutusalueelle sille suurperheelle, jolla ei ole varaa uuteen autoon.

18.05 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu näistä uusista rahoitusmalleista, ja perussuomalaiset esittivät vaihtoehtobudjetissaan uuden rahoitusmallin uusille suurille liikennehankkeille. Kyseessä oli siis laki, jossa jokainen eläkevakuutusyhtiö veloitettaisiin sijoittamaan 5 prosenttia rahastojensa varoista liikennehankkeisiin. Tämä raha käytettäisiin pääte- ja rataverkon parantamiseen vuoteen 2025 mennessä. Ideana tässä mallissa ei ole työeläkekassojen varojen kähveltäminen, sillä valtio maksaisi eläkelaitoksille kohtuullisen koron. Pääoman sijoittamista kohdennettaisiin kotimaiseen infraan ulkomaisien sijoituksien sijaan. Kysyisin oikeastaan ministeriltä: oletteko tutustunut tähän perussuomalaisten esittämään malliin ja oletteko huomannut, miten loistava idea tämä on?

18.06 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aina on sanottu, että ihmisten asumisen ja yritystoiminnan kannalta liikenne on tärkeää, mutta koskaan se ei ole ollut niin tärkeää kuin se on tänä päivänä. Todella pitää kiittää, että liikenneministeri Berner on leijonan lailla taistellut tällä vaalikaudella liikenteen rahoituksen uudistamiseksi.

Missä sitten asuu se konservatismi? Sanonkin suoraan: se asuu valtiovarainministeriössä ja siellä johdossa. [Eduskunnasta: Kyllä!] Me olisimme jo pitemmällä, jos ei olisi niin

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

vanhoillista se budjetointitekniikka, mitä siellä on. Me emme yksin budjettirahoituksen kautta tässä pääse liikkeelle, vaan tarvitaan hankeyhtiöitä, ehkä siitäkkin eteenpäin. Nyt on aika laittaa valtiovarainministeriökin järjestykseen näissä asioissa, ja olemme talkoissa mukana.

Arvoisa puhemies! Tiedustelen: kuinka nopeasti näitä hankeyhtiöitä voidaan saada nyt liikkeelle? Se olisi erittäin tärkeää.

18.07 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! 12 vuotta on pitkä aika etenkin teknologian kehittyemisessä, mutta toisaalta jos me katsomme vaikka Suomen ajoneuvokantaa henkilöliikenteessä, niin se vaihtelee 9 vuodesta 14 vuoteen keski-ikänsä alueittain ja kuvastaa hyvin sitä, että ratkaisut, jotka me teemme nyt, vaikuttavat vielä 2030-luvullakin, ja tämä tuo tähän työhön varmasti oman haasteensa.

Minä vielä erikseen pyytäisin, että jos ministeri avaisi hiukan sitä, miten olette suunnitelleet käytännön tasolla, että jatkossa yhteensovitetaan näitä intressejä, joita nyt selonteosakin esiteltiin, eli ilmastonmuutoksen torjuntaa, kilpailukyvyyn edistämistä ja alueiden elinvoiman ja saavutettavuuden turvaamista. Osittainhan nämä ovat myös toisiaan tukevia, mutta ne vaativat varmasti luovuutta, ja toisaalta me vääjäämättä tulemme törmäämään siihen, minkä monikin täällä on nostanut esiin, että yhdet ratkaisut eivät päde kaikkialla vaan meidän täytyy tarkastella alueita myös ihan alueina erikseen.

18.08 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Vi har talat mycket här i kväll om vägar och järnvägar. Men det är också viktigt att poängtera sjöfartens viktiga roll för Finland och för vår export. Nästan 90 procent av utrikeshandeln går med fartyg i våra farleder, och det är viktigt att de ryms med också i prioriteringarna i de här planerna.

Jag vill också på hela svenska riksdagsgruppens vägnar tacka minister Berner för hennes initiativ till de parlamentariska arbetsgrupperna och alla kollegor som har varit med i det här arbetet.

För ett litet land som Finland är det viktigt med långsiktighet och en möjligast stor enighet kring strategiska satsningar — som infrastruktur är. Det här har Sverige visat med sina långsiktiga planer, och det här kan vi ta efter och lära oss av. Därför än en gång tack till initiativet för de här planerna.

18.10 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää tätä parlamentaarista työryhmää tästä työstä, joka on todellakin yli hallituskausien menevä suunnitelma. Tässä on katsottava niin elinkeinoelämän kuin myöskin yksittäisten tielläliikkujiin tarpeita ja totta kai, niin kuin täällä monessa puheenvuorossa on tuotu esille, ennen kaikkea myös ilmastonäkökulmaa.

Infran rahoitus tarvitsee varmasti uusia avauksia, ja täällä on moitteita annettu valtiovarainministeriön suuntaan siitä, että jarrumiehinä siellä tunnutaan olevan.

Teknologia ehtii varmasti myöskin 12 vuoden periodilla moneen kertaan uusiutua ja parantua, joten välttämättä meidän ei kaikissa suunnitelmissa pidä lukkiutua siihen, mitä tällä hetkellä on, vaan asiat pystyvät kyllä aika tavalla muuttumaan 12 vuoden periodilla.

Korjausvelan umpeen kuominen on kyllä asia, joka varmasti löytyy seuraavankin hallituksen pöydältä, ja siihen tarvitaan kyllä sitoutumista. Siinä mielessä täytyy toivoa, että ymmärretään se, että infrayhteydet ovat kuitenkin tämän maan elinvoimaisuuden tae.

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

18.11 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse olisin ryhmäpuheenvuoron käyttäjänä toivonut, että oltaisiin keskitytty varsinkin ryhmäpuheenvuorokierroksella tähän selontekokeskusteluun, mutta, arvoisat kollegat, haluan teille vielä tässäkin kohtaa tähdentää, että SDP:n ilmastopoliittisessa linjapaperissa me tuemme Smart Energy Transition -hankkeessa esitettyä 750 000 vähä- tai nollapäästöisen auton tavoitetta vuodelle 2030 — se ei ole meidän oma esityksemme, vaan me tuemme. [Välihuutoja] En yksinkertaisuudessaan ymmärrä, miten tuosta lauseesta saa yhtälöksi julkisuudessa olleen tarinan, että me puolueena vaadimme nopealla aikajänteellä liikenteeseen 750 000:tä sähköautoa. Tätä tarinaa jatkettiin täällä salissa tänään, ja nyt tässä kohtaa haluan kertoa teille, että se ei pidä paikkaansa. Jos luette tämän ilmastopoliittisen ohjelmaperin, niin te näette sieltä, että me tuemme nolla- ja vähäpäästöisen liikenteen kohdalla yhtä lailla myös hybridejä, kaasuautoja ja biopolttoaineita. Vaikka vaalit ovat lähellä, vaalikiima näissä asioissa voisi olla minun mielestäni jossain realismissa.

18.12 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä selonteko on hyvä pohja tulevaisuuteen, ja toivottavasti parlamentaarisesti päästään yhteisymmärrykseen näistä asioista eteenkinpäin.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on tarkasteltava kaikkia kulkumuotoja kokonaisuutena. Suomi on pitkien etäisyyksien maa, ja siksi siinä on otettava huomioon kaupunkiseutujen, työssäkäyntialueiden, pitkämatkaisen liikenteen ja haja-asutusalueiden erilaiset tarpeet. Ne tarpeet ovat eri puolilla Suomea hyvinkin erilaisia.

Tiestön, ratojen ja vesiväylien säännöllinen huolto tulee aina halvemmaksi kuin viimeiseen asti lykätty perusparannus, ja siksi on erittäin hyvä, että tällä hallituskaudella on panostettu perusväylänpitoon. Se on oikea linja myöskin tulevaisuudessa, ja siksi se 300 miljoonaa euroa vuodessa lisää tulevaisuudessa on hyvä asia.

Sitten kun täällä on puhuttu niin tunnin radasta, pääradasta kuin itäradasta, niin itse toivon, että näitä kaikkia viedään myöskin jatkossa [Puhemies koputtaa] tasavertaisesti eteenpäin. Se palvelee koko Suomea.

18.13 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin kiitan ministeriä ja tätä työryhmää, joka on tehnyt hyvää työtä.

Hieman jään miettimään, onko tämä kokonaismalli tämän eteenpäinviennissä liian raskas. Tähän sidotaan hirveän paljon voimavaroja eri tasoilla. Mutta ehkä se näin vaatii. Tärkeintä on, että parlamentaarinen työ on mukana ja eduskunnan tahto tulee lopulta esille.

Tähän liittyy helposti se ongelma, että tällaisesta suunnitelmasta tulee hyvin jäykkä. Jos esimerkiksi johonkin 100 kilometrin päähän erämaahan tulee kaivos, niin silloin tarvitaan nopeasti liikenneyhteydet, sekä maantie- että rautatieyhteydet, ja tämäläpäisiin tilanteisiin pitää pystyä varautumaan.

Sitten näitä rahoitusmalleja pitää rohkeasti kyllä lähteä nyt ajamaan eteenpäin.

18.14 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille ja kiitos muillekin hyvistä puheenvuoroista.

Itse haluaisin lyhyesti muistuttaa meitä pohjoismaisesta ja globaalistakin yhteydestä. Tästä esimerkkinä on se, kuinka Mo i Ranan satamajohtaja Norjassa tuulettaa Vaasa—Uumaja-yhteyden uutta ympäristöystävällistä, tehokasta laivaa. Itse olen ollut monessa hankkeessa mukana Merenkurkun neuvoston kautta, jossa olemme norjalaisten ja ruotsalaisten

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

ystävien kanssa myös miettineet, kuinka rakennetaan parempia yhteyksiä Ruotsin läpi Atlantin rannikolle asti.

Toivon siis, että jatkossa huomioidaan myös teollisuutemme sekä eri alueiden kytkökset muihin Pohjoismaihin ja myös muihin kansainvälisiin tavara- ja arvovirtoihin; mietin Koillisväylää, Kiinan uutta Silkkitie-strategiaa ja muitakin. Tämä varmaan auttaa meitä myös aktiviteeteissamme suhteessa Euroopan unioniin ja rahoituksen saamiseen.

Jag skulle också vilja passa på att fråga hur ministern ser på möjligheten att ytterligare stärka och koordinera det här nordiska samarbetet med tanke på framtiden.

18.15 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa ryhmäpuheenvuorokierroksella olin havaitsevinani kyllä hyvin laajaa ja hyvää yhteisymmärrystä tälle selonteolle, ja sitä ilolla tervehdin. Tämä on pitkä ja haasteellinen työ ollut ministerille vetää, ja toisaalta tässä katsotaan todellakin nyt 12 vuoden päähen tulevaisuuteen. Siksi on tärkeää, että täällä salissa nyt on hyvä, laaja yhteisymmärrys, että tätä asiaa viedään yhdessä eteenpäin.

Totta kai tässä on haasteita, ja itsekin näen niin, että tämä rahoitusyhtiön perustaminen on se isoin kysymys, ja jos tässä, niin kuin täällä salissa, vallitsee hyvä yhteisymmärrys, niin siinä on mahdollisuuksia edetä. Täällä on esitetty tämän valtiovarainministeriön näkökulman duubiona, että se on se suurin tulppa. Näin itsekin koen tällä hetkellä, että siihen suuntaan meidän pitää sitä valmistelutyötä jatkaa, että sen tahon kanssa päästäisiin siinä asiassa yhteisesti eteenpäin.

18.17 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, kuten täällä keskustelussakin on tullut esille, Suomi täytyy tunnistaa neljään eri lohkoon ja ottaa huomioon niitten alueiden erilaisuus. Ihan yhtä tärkeää on perusväylänpidon rahoituksen pitkäjänteisyydestä huolehtiminen hallituskausien jokaisella vuodella tästä eteenpäin. Yksi selkeä huomio on, että rahoituksen pitää lisääntyä ja sitä ei voida vähentää, ja sen vuoksi on tärkeää, että arvioidaan mahdollisuuksia vaihtoehtoisten rahoitusmallien käyttöönotolle muun muassa näiden hankeyhtiöiden muodossa.

Lähtökohtana pitää olla, että liikenneverkon kehittämiseen käytettävissä olevan rahoituksen on lisäännyttävä, kuten sanoin, jotta liikenneverkko ei toimisi yhteiskunnan kehityksen esteenä vaan päinvastoin tukisi sitä, mitä varten se on alun perinkin tähän yhteiskuntaan rakennettu. [Puhemies koputtaa] On myös muistettava, että näistä liikennejärjestelmätasotavoitteista [Puhemies: Aika!] on johdettavissa selkeästi mitattavia palvelulupauksia.

18.18 Ari Jalonen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjalla on tosiaan kaikkien tunnustama korjausvelka, ja tämä hallitus on nyt ottanut sen ikään kuin haltuun, mutta samaan aikaan on todettava myös se, että hankkeisiin on sitten tullut investointivelkaa. Kun otetaan huomioon se, että liikenne on todella monimuotoista ja jokainen niistä muodoista vaatii omia panostuksiaan... Jos otetaan raideliikenne esimerkiksi, niin paikallisliikenne tarvitsee tietyn infran, pitkän matkan nopeat henkilöliikenteet tarvitsevat oman näkökantansa ja tilansa, missä liikkua, ja samaan aikaan kun tavaraliikenne liikkuu siellä samoilla raiteilla, niin havaitaan, että pelkästään raideverkkoa pitää kehittää monelta eri näkökantilta, ja tässä on suuria haasteita. Kokonaisuus tulee ottaa huomioon.

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

18.19 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos, että minäkin ryhmäpuheenvuoron pitäjänä saan toisen puheenvuoron. Olisin halunnut nostaa esille vielä pääradan tilannetta. Siis Helsingin ja Tampereen välinen osuushan on Suomen kirkaasti vilkkaimmin liikennöity rataosuus, ja sillä on päivittäin haasteita. Kapasiteetti on aivan liian pieni siinä. Kuitenkin junaliikenne pääkaupunkiseudun ja Pohjanmaan, Keski-Suomen ja Satakunnan välillä kulkee Tampereen kautta pääradalla, ja Tampereen kautta Helsinkiin kulkee suuri osa koko Suomen rataliikenteestä. Niin kuin sanottu, kapasiteetti tällä osuudella on aivan liian pieni, ja olisinkin kysynyt nyt ministeriltä: voisitteko ajatella, että näitä suunnitelmia ja toteutuksia voitaisiin tehdä jotenkin nopeutetussa tahdissa, koska suunnitelmat vievät pitkään ja toteutus vie pitkään, mutta on mahdollista myös miettiä nopeutettuja vaihtoehtoja? Voin kyllä kertoa myös omasta melkein päivittäisestä kokemuksestani, että parannukset ovat todella tarpeen sillä välillä.

18.20 **Mikko Alatalo kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri niin kuin äskeisessä puheenvuorossa edustaja Tanus puhui, päärata on todella ylivoimaisesti eniten liikennöity rata, ja tämä alkupää erityisesti täytyy saada kuntoon, jotta myös yhteydet Poriin, Jyväskylään ja myös pohjoiseen toimivat. Minun mielestäni kannattaisi nyt unohtaa nämä hötkyilyt Jäämeren radoista ja Tallinnan-tunneleista ja keskittyä suomalaiseen liikenteeseen.

Mutta mitä tulee päästöihin, niin tuo tavoite, 700 000 sähköautoa 2030 mennessä, on ylioptimistinen. Ja todellakin, riittävätkö koboltti- ja litiumvarat? Onko se eettisesti oikein, että lapset sitä kaivavat Kongossa? Ja mihin on unohtunut biodiesel, mihin on unohtunut biokaasu, jota Suomessa voidaan tuottaa? Jotenkin tämä keskustelu on harhautunut väärille raitteille siinä mielessä. Ennen kaikkea auton hankinnan verottamisesta luopumalla voidaan vaikuttaa autokannan ikään, ja tämän pitäisi näkyä myös seuraavassa hallitusohjelmassa toivon mukaan.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Annan vielä viisi vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen annetaan ministerille vastauspuheenvuoro ja katsotaan sitten, mikä on tilanne.

18.21 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän keskustelun tarkoitus on pohtia pitkäjänteistä suunnitelmaa, ja ainakin itse tarkoituksella pidättäydyn ottamasta kantaa mihinkään yksittäiseen hankkeeseen. Totean vain sen, että joka puolella maata on tärkeitä hankkeita niin ihmisten kannalta, teollisuuden kannalta kuin yrittämisen ja yritysten kannalta mutta kannattaa ehkä rauhoittua ennen vaaleja, ettei lähde vaatimaan itselle kaikkea. Niitä tarpeita on muuallakin: päärata on tarpeellinen, Turun tunnin juna, itäradat ja kaikki, eikä unohdeta kumipyöräliikennettä ja kaikkea. Nämä pitää maltilla ja parlamentaarisesti hoitaa. Minä pidän suurena voittona sitä, että täällä on maininta parlamentaarisesta ohjausryhmästä, joka lähtee myös vaalien jälkeen toimimaan, ja sitten arvioidaan koko maan tarpeet yhdellä kertaa ja tehdään pitkäjänteinen suunnitelma.

18.22 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustajakollegani Eestilän arvokkaasta puheenvuorosta on helppo jatkaa — kenties minun viimeinen puheenvuoroni tähän aiheeseen. Haluan tässä lopuksi painottaa, että tässä 12-vuotisessa liikennejärjestelmän työstämisessä on äärimmäisen tärkeää olla tavoitteena ja myös tekona se, että väyläverkosta huolehditaan aivan koko maassa, ei niin, että tehdään siltarumpupo-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

litiikkaa ja jo nyt huudellaan siitä, mille alueelle mitäkin hankkeita. Liikennehankkeiden vertailemiseksi on kehitettävä yhteismitallisia arviointityökaluja, ja uusia hankkeita priorisoitaessa on pystyttävä aiempaa laajempaan vaikutusten arviointiin — aivan ehdottomasti tämän pitää olla tämän työn ytimessä. Sitten hankkeiden kohdalla pitää huomioida erityisesti vaikutukset elinkeinoelämään, työllisyyteen, liikennemääriin ja tietysti myös alueelliseen kehitykseen.

Arvostan tätä työtä, jota on parlamentaarisesti tehty, mutta uskallan todeta sen — minkä varmasti toteaa moni muukin tässä salissa — että tämä käsittelyssä oleva selonteko on kuitenkin varsin ympäröity. Kaikki ratkeaa lopulta siinä, miten puolueet kunnioittavat suunnitelmaa ja parlamentaarista työtä ja mikä on oikea balanssi hallitusohjelman ja tämän liikennejärjestelmäsuunnitelman välillä. [Puhemies: Aika!] Elikä työ jatkuu seuraavalla vaalikaudella.

18.24 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä ylivoimaisesti tärkeintä on se, että me katsomme elinkeinoelämän tarpeet ensimmäisenä, ja sitten se palvelee samalla ihmisiä. Tässä yhteydessä ei todellakaan ole syytä yksittäisiin hankkeisiin mennä, mutta otan esimerkin kuitenkin Vaajakosken kohdasta, jossa menee Nelostie, Ystie, 13-tie ja 23-tie eli neljä valtatietä, joista yksi on Eurooppa-tie. Siinä on sellainen pullonkaula, jossa viikoittain tulee seisottua ruuhkassa. Siellä on raskas liikenne, siellä on kevyt liikenne, siellä on paikallisliikenne, kaikki seisovat. Se on valtava kustannus kansantaloudelle, kun kallis kalusto seisoo paikallaan tai etenee hitaasti, miehet ajavat autoa ja työajat ja ajoajat menevät ohi ja muuta tällaista. Kyllä tällaiset kohdat pitää ottaa vakavasti ja pitää saada poistettua meidän tieverkosta. Muualla Suomessa ei todellakaan ole sellaista paikkaa kuin on Vaajakoskella, kun on neljä valtatietä samassa.

18.25 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä omassa puheenvuorossani nostaa tuon rautateiden merkityksen Suomelle. Niin kuin täällä on kuultu, elinkeinoelämä on yksi tärkeä mittari sille, miten niitä on, eli raideliikenteen kehittämiseksi Suomessa. Suomessa todellakin tämä Helsinki—Tampere-väli on se ensimmäinen korjattavissa oleva ruuhkautuva väli, ja sen kuntoon saattaminen auttaa liikennettä niin itään kuin länteenkin, kun se pullonkaula saadaan siitä korjatuksi — siinä tulevat elinkeinoelämän tarpeet ja sillä lailla myös henkilöliikennetarpeet. Totta kai sitten tulevat itäradat ja nämä Turun radat välittömästi sen jälkeen.

Toinen tärkeä asia tässä selonteossa on minusta se, että kiinnitetään huomiota polttoaineratkaisuihin eikä keskityä välttämättä yhteen, vaan on biodieseliä ja biokaasua, niin kuin tässä muun muassa edustaja Alatalo sanoi. Kotimaista energiaahan siinä pitäisi pysyä painottamaan ja kehittämään, ja siinä tämän jakeluvelvoitteen kehittäminen on minun mielestäni yksi tärkeä ratkaisu.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten viimeinen puheenvuoro, edustaja Jalonen, ja sen jälkeen ministeri.

18.26 Ari Jalonen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi asia, mistä tässä ei ole vielä sanottu, on liikenne- ja viestintävaliokunnan se toinen puoli eli viestintäpuoli. 5G-verkko on kovaa vauhtia kehittymässä, ja liikenteen väheneminen on yksi asia, mikä on

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

sinänsä positiivista, jos se tehdään etätöiden mahdollistamisen kautta, eli nämä viestintäpuolet on myös otettava huomioon.

Totean tähän väliin Tallinnan-tunnelista ja muista isommista hankkeista, että ne eivät budjettiin tule mahtumaan ja budjetista niitä ei yksinomaan voi ajatella rakennettavan.

Korjausvelka on se ensimmäinen, ja sitten pitää kehittää avoimesti tätä kokonaisuutta, mikä tässä on, nimenomaan viestinnästä eri liikennemuotoihin, joukkoliikenteen kehittäminen MaaS-keinoin, ynnä muuta, ynnä muuta. Me olemme liikenteen parissa semmoisessa muutoksessa, että välttämättä tänään ei tiedetä, mitä huomenna tulee uutisista. Kokonaisuus — sitä painotan.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja tämän debattiosuuden päättää ministeri Berner, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

18.27 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Rouva puhemies! Haluan kiittää kaikkia eduskuntaryhmiä tästä yhteisestä työstä, jota olemme tehneet parlamentarisessa työryhmässä hyvässä hengessä, luottamuksellisesti ja eteenpäin katsoen. 12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnitelma nojaa lainsäädäntöön, ja sitä myötä siitä syntyy myös voittava työkalu. Toivon myöskin, että kaikki eduskuntaryhmät sitoutuvat jatkossakin parlamentarisesti tätä prosessia kehittämään. Kun tätä viedään eteenpäin, niin toivon myös, että nojaamme mahdollisimman paljon tietoon.

Meillä on 12 aluetta ja ilmansuuntaa Suomessa. Jokaisella on omat tarpeensa — pohjoisella ja läntisellä Suomella, itäisellä Suomella, eteläisellä Suomella. Meillä on myöskin neljä erilaista liikennemuotoa: meillä on raiteet, meillä on tiet, meillä on vesi- ja meriliikenne, meillä on ilmaliikenne. Myös näiden tulee entistä enemmän tehdä yhteistyötä, integroitua toisiinsa, syöttää toisilleen liikennettä.

Liikenteen merkittäväksi tekijäksi on tullut myöskin kaikki se data ja tieto, joka siihen liittyy, teknologinen kehitys ja samoin myöskin se, miten me ohjaamme liikennettä ja miten me huolehdimme liikenteen sujuvuudesta ja priorisoinneista. Tällä kaudella olemme merkittävästi panostaneet näiden olosuhteiden luomiseksi. Me olemme panostaneet siihen, että meidän liikenteenohjauksemme tulee olemaan ensiluokkaista, uutta ja integroitunutta ja että se huolehtii siitä, että meidän neljä liikennemuotoamme toimivat entistä enemmän yhteen.

Samanaikaisesti me olemme uudistaneet laajasti meidän lainsäädäntöämme. Oikeastaan kaikissa mahdollisissa suurissa kokonaisuuksissa olemme valmistautuneet teknologian muutokseen. Olemme myöskin valmistautuneet siihen, että meillä on Suomessa edellytyksiä synnyttää parempaa tuottavuutta mutta myös parempia yhteyksiä.

Se, mitä me vielä tarvitsemme, on suunta ilmastonmuutoksen osalta ja myöskin se, miten me ratkaisemme infran rahoituksen kestäväällä pohjalla. Nämä asiat eivät ole toisiaan vastakkain vaan ne tukevat toisiaan, mutta ne edellyttävät sinänsä sen, että teemme siinä välimaastossa arvovalintoja, valintoja siitä, miten ihmisten liikkuminen on kestävä, miten me huolehdimme elinkeinoelämän kustannuksista ja logistiikan kustannuksista, ja samalla myöskin siitä, miten me luomme ennustettavuutta.

Meillä on valtavasti luotu työkaluja tällä kaudella, ja nyt oikeastaan seuraavalla kaudella on aika toimeenpanna. Tämä tarkoittaa myöskin sitä, että meidän täytyy avoimesti katsoa kaikkia niitä avauksia, joita tulee liikenteen rahoituksen edistämiseksi. Meillä on sinänsä ollut mahdollista löytää yhteistä tahtotilaa suurten raidehankkeiden osalta. Näkemys

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

hankeyhtiöistä on meille yhteinen, ja me pystymme siltä osalta liikkumaan eteenpäin. Meillä on yhteistä tahtotilaa myöskin korjausvelan suhteen ja perusväylänpidon tason nostamisen osalta. Tässä toivon, että kaikki eduskuntaryhmät pitävät omista sitoumuksistaan kiinni, ja toivottavasti pystymme vielä tällä kaudellakin vaalien jälkeen nostamaan perusväylänpidon tasoa siihen, mihin se on luvattu. Nyt alkuvuodesta meillä on 100 miljoonaa käytettävissä, ja vielä 200 miljoonaa tälle vuodelle tarvitaan.

Sitten on kysymys siitä, miten me ratkaisemme meidän investointivelkaa — miten me huolehdimme siitä, että se noin 35—56 miljardia, jota meillä eri arvioiden mukaan on Suomessa investointivelkaa, rahoitetaan? Se ei tule olemaan mahdollista ilman uusia rahoitusmalleja, ja silloin me emme puhu pelkästään siitä, miten työeläkeyhtiöt, yksityinen sektori tai EU osallistuvat, sillä monet näistä eivät ole tämäntyyppiselle rahoitukselle kelvollisia, vaan me puhumme siitä, että me tarvitsemme uusia kiertoliittymiä, me tarvitsemme ohitus- teitä, me tarvitsemme uusia yhteysvälejä, me tarvitsemme raiteita, jotka tarvitsevat sähköistystä ja nopeutusta, ja näiden hankkeiden rahoitukseen me tarvitsemme ratkaisun. Se edellyttää verotuksen uudistamista, ja se edellyttää myöskin avointa keskustelua siitä, voimmeko siirtyä omistamisen verottamisesta käytöstä maksamiseen. Nämä ovat valintoja, joilta ei nyt kannata sulkea ovia. Kannattaa katsoa, miten näiden osalta löydetään sellaista, mikä samalla tukee meidän ilmastotavoitteita ja myöskin kytkeytyy suoraan infran rahoitukseen.

Tässä teillä on käsissänne kaikki edellytykset, ja uskon, että tämä parlamentaarinen työryhmä — se työskentely, jota olemme siellä tehneet, tämä loppuraportti ja nyt teillä käsissänne oleva selonteko — antaa eväitä sille, että seuraavalla kaudella pystytte jatkamaan ja katsomaan hyviä ratkaisuja eteenpäin, ja luotan siihen, että tämä työ kantaa myöskin pidemmälle. Kiitos vielä kerran tästä yhteistyöstä. Kiitoksia myöskin tästä kaudesta, ja toivon, että tällä tiellä pääsemme eteenpäin. — Ja sen 5G:n osalta, edustaja Jalonen, ollaan myöskin jo pitkällä, ja digitaalisen infran strategiakin on jo valmiina. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt mennään sitten puhujalistaan.

18.33 Mikko Alatalo kesk: Arvoisa puhemies! Todellakin liikennejärjestelmäsuunnitelmassa keskeiset päämäärät ovat Suomen kilpailukyvyn edistäminen, ilmastomuutoksen torjunta sekä alueiden saavutettavuus ja elinvoimaisuus. Viennin edistäminen ja talouskasvu nojaavat toimivaan liikennejärjestelmään, ja todellakin liikenneratkaisuilla on keskeinen asema tässä asiassa. Mutta yksittäistä ihmistäkään ei voida unohtaa. Tämä on erittäin tärkeää, kun ajatellaan työ- ja asuinpaikan valintaa, mihin jokaisella on oma oikeutensa, ja nythän edellytetään, että työtä käydään tekemässä kauempanakin.

Tämä liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 20—31 päätetään ensi vuoden aikana, siis vuonna 20, ja on tärkeää, että valmistelutyötä jatketaan, ja todella toivon, niin kuin tuossa debattipuheenvuorossa sanoin, että siitä ei tule sellainen kissanhännänveto vaan että todella oikeasti katsotaan liikennemääriä ja niitä kriteerejä — viittasin muun muassa Kolmostiehen — ja toisaalta sitten taas elinkeinopoliittisia vaikutuksia siinä, mitä teitä valitaan. Samoin tietysti kun puhutaan radoista — esimerkiksi pääradan uusi tunnin juna -hanke, joka on todella iso — on nimenomaan kysymys siitä, mikä vaikutus niillä on koko Suomeen.

Todellakin pitkään jatkuneen korjausvelan lisääntymisen jälkeen on päästy tilanteeseen, jossa rahoitusta lisäämällä — kiitos hallituksen — on saatu aikaan tilanne, jossa kor-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

jausvelka ei nyt juuri kasva, mutta se alkaa taas kasvamaan, jos ei rahaa ole lisää. Se voidaan toteuttaa budjettirahoituksella, mutta silloin nämä uudet investoinnit täytyy todellakin saada rahoitettua muuten, ja siinä täytyy silloin miettiä myös sitä, olemmeko me valmiita maksamaan esimerkiksi tiemaksuja, jolloin vaihtoehtona sitten siellä on myös maa-seututie, jossa ei ole tiemaksuja, niin kuin on Ranskassa ja Saksassa ja muuallakin Keski-Euroopassa.

Yksi suuri huolenaihe on Suomen autokannan keski-ikä, joka on korkea, ja auton hankinnan verottamisesta luopumalla voidaan vaikuttaa autokantaan ja näin myös päästöjä vähentää. Ranskassa jo mellakoiitiin dieserveron nostoa vastaan. Taannoin dieseliä pidettiin vielä ekologisenä polttoaineena, mutta nyt se on asiantuntijoiden mukaan myrky. Suomessa suuri yleisö taas toivoo dieserveron poistoa. On totta, että käyttövoimavero on ajanut tiensä päähän. Autoilun kustannukset ovat muutenkin korkeat, joukkoliikennettä ei kaikkialla ole, ja ihmisten on päästävä töihin sorateiltäkin. Romutusmaksu kohdistui ehkä noihin parempituloiisiin siinä mielessä, että monella ei ole varaa ostaa uutta autoa. Jos pienituloisen saisi romutusmaksun myös käytetyn auton ostosta, silloin päästöjä voitaisiin oikeasti vähentää, jos halutaan. Todellakin kun puhun sähkö- ja hybridautoista, niin toistaiseksi vähävaraisilla on rajalliset mahdollisuudet niihin. Toki saattaa tässä kymmenessä vuodessa tapahtua paljon edistystä ja myös sähkö- ja hybridautot halventuvat, mutta siinä voi kyllä kysyä, pitääkö sitten olla jotain hankintatukea tai verotuksellista porkkanaa tai muuta.

Kotimainen biokaasu tosiaan lasketaan kasvihuonevaikutuksiltaan nollapäästöiseksi, ja todella se olisi hyvä vaihtoehto myös, kun puhutaan kovasti näistä sähköautoista. Biojäte jalostetaan metaaniksi, ja todella kaasua tuotetaan Suomessa jo nyt melkein 50 000 auton tarvitsema määrä. Vaikka biokaasun tankkauspaikkoja ei vielä ole kattavasti, täytyy muistaa, että lähes kaikki Suomessa kaasulla kulkevat henkilöautot ovat biofuel-hybridejä, eli niissä on myös bensatankki. Näin kaasuautoilijakin voi tehdä Lapin-matkansa omalla autollaan. Biokaasun käyttö luo työpaikkoja ja parantaa Suomen polttoaineomavaraisuutta.

Myös ilmastotavoitteiden saavuttaminen on tavoitteena, kun tieverkkoa parannetaan. Tietysti totta kai rautateillä pitää kulkea tavaraa, mutta kaikkialle eivät raiteet mene, ja kyllä se näin on vain, että tavaraliikenteestäkin leijonanosa kulkee kumipyörillä, ja se täytyy muistaa.

Todellakin me tarvitsemme valtionenemmistöistä väyläyhtiötä, jotta saataisiin myös markkinaehtoista rahaa näihin investointeihin, ja meidän täytyy muuttaa asennettamme niin, että me olemme valmiita maksamaan myös teiden käytöstä. Muussa tapauksessa me tulemme jäämään kehitysmaaksi Keski-Eurooppaan verrattuna.

18.38 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis valtioneuvoston selonteko valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta. Kuten edustaja Ronkainen perussuomalaisten ryhmäpuheenvuorossa jo totesi, liikenteen suunnittelussa tulee ehdottomasti korostaa sekä elinkeinoelämän että ihmisten liikkumistarpeiden toteutumista. Liikenteen tulee olla sekä sujuvaa että turvallista ja mielellään myös kohtuuhintaista.

Vaalikauden aikana aiempaa paremmin hallintaan saadusta korjausvelasta huolimatta monet liikenneväylät ovat nykyisin edelleen niin heikossa kunnossa, että liikenne takkuu ja ohitustilanteissa joudutaan aivan liian usein läheltä piti -tilanteisiin. Pahimmat vaaran paikat ovat monelta osin tiedossa ja osin suunnitelmakin valmiina, mutta määrärahoja perusparannuksiin ei ole kaikesta huolimatta löytynyt. Se on suuri vahinko, sillä hitaat ja hei-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

kot liikenneyhteydet lisäävät teollisuuden ja elinkeinoelämän kustannuksia ja heikentävät siten niiden kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla. Maamme harva asutus ja pitkät etäisyydet vaikeuttavat tilannetta entisestään.

Arvoisa puhemies! Väyläverkkoa on syytä kehittää pitkäjänteisesti, suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti. Se maksaa itsensä pitkällä tähtäimellä takaisin työllisyysasteen nousun myötä ja kohonneina verotuloina. On myös syytä harkita vakavasti sitä, voisivatko eläkeyhtiöt sijoittaa osan hallinnoimastaan varallisuudesta tuottavasti ja turvaavasti lainaamalla sen väyläverkoston edellyttämiin investointeihin kohtuullisella korolla, kuten perussuomalaiset ovat aiemmin esittäneet.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena arvioiden on joka tapauksessa myönteistä, että liikennepolitiikkaa ohjataan jatkossa selvästi nykyistä pidemmällä tähtäimellä, vaikka kehittämissuunnista ja -keinoista ei nähtävästi ollakaan puolueiden välillä yksimielisiä. Kolme vaalikautta eli 12 vuotta on jo kohtuullisen pitkä aikajänne varsinkin poliittisessa päätöksenteossa, vaikka liikenneväylien kehittämisessä tulisi pyrkiä tätäkin pidempien ajanjaksojen ja niiden kuluessa tapahtuvien muutosten ennakoimiseen ja hahmottamiseen ainakin mahdollisuuksien mukaan. Luonnollisesti suunnitelmissa tulee olla myös jouston varaa, jos olosuhteet muuttuvat.

Arvoisa puhemies! Autoilu on Suomessa liian kallista. Hintavia ovat sekä uudet ajoneuvot että polttoaine, monien suomalaisten ajamat vanhat autot eivät niinkään. Halvemmaksi autoilu ei ainakaan tule, jos polttomoottoriautot korvataan pikatahdilla sähköautoilla, kuten julkisuudessa on esitetty. On myös huomioitava, että sähköautojen akkujen valmistus on ympäristön ja luonnonvarojen kannalta varsin kuluttavaa eikä esimerkiksi suurimittaisista sähköautojen latauskapasiteettia pystytä järjestämään ilman uusia ydinvoimaloita. Vaikka ydinvoimaloissa tuotettu sähkökin tulee lopulta kuluttajalle töpselistä, niin se ei tapahdu nopeasti eikä ole ilmaista — ei varsinkaan, jos ydinvoimalan tilaus tehdään Arevalta.

Olisikin mielenkiintoista kuulla, miten esimerkiksi vihreät suhtautuvat ydinvoiman lisärakentamiseen. Tarve siihen on väistämättä edessä, jos sähköautomania saa Suomessa vallan, kuten useimpien poliittisten päättäjien mielessä näyttää nyt käyvän, riippumatta siitä, onko kansalaisilla varaa sähköautoihin tai edes kohonneisiin sähkölaskuihin.

Arvoisa puhemies! Autoilun lisäksi myös rataverkoston on syytä panostaa merkittävästi. Kaikilla kansalaisilla ei ole varaa tai edes tarvetta autoon, ja nopeammat junayhteydet lisäävät huomattavasti työvoiman liikkuvuutta ja parantavat työllisyysastetta. Tarvetta on myös itä—länsi-suuntaisten poikittaisyhteyksien kehittämiseksi esimerkiksi Pori—Parkano—Haapamäki-välillä ja siitä edelleen eteenpäin, jotta vientiteollisuuden tuotteet saataisiin kustannustehokkaasti satamiin.

Arvoisa puhemies! Erityistä huomiota on silti kiinnitettävä suurta osaa Suomesta palvelevan pääradan toimivuuteen muun muassa lisäraiteita rakentamalla. Nykyinen kapasiteetti on sekä pääradalla että muuallakin rataverkossa osoittautunut riittämättömäksi, mikä on osaltaan pahentanut VR:n vaikeuksia ja lisännyt edelleen junien toistuvia myöhästymisiä varsinkin talvella. Ongelmat heijastuvat eri puolille rataverkkoa, kun yhteysjunat joutuvat odottamaan matkustajia.

Arvoisa puhemies! Heitän lopuksi pallon VR:n hallintoneuvostolle sen suhteen, että [Puhemies koputtaa] junaliikenteen houkuttelevuuteen vaikuttaa olennaisesti aikataulussa pysyminen. Ellei joukkoliikenteessä matkustaminen ole miellyttävää, valitsee yhä useampi jatkossakin väistämättä ja täysin ymmärrettävästi oman auton joukkoliikennevaihtoehto-

don sijaan. Tämä lisää myös tieliikenteen pullonkaulojen syntyä, mikä tuskin on kenenkään tavoite.

18.44 Markku Eestilä kok: Arvoisa rouva puhemies! Yksi syy siihen, että meillä sekä perusväylänpitoon kohdennettu budjettirahoitus että kehittämishankkeisiin kohdennettu budjettirahoitus on pieni, on tietenkin se, että meidän valtion taloudellinen tilanne ei ole ollut riittävän hyvä, jotta me olisimme voineet infraan satsata kansantalouteen suhteutettuna saman verran kuin Ruotsi. Se on ymmärrettävää, kun sama raha kilpailee sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa ja monen muun tärkeän budjettimenon kanssa.

Nämä Suomi—Ruotsi-maaoittelut herättävät aina kiinnostusta, tai ainakin menneisyydessä herättivät kiinnostusta, ja nyt kun katsoo verotusta ja liikenneinfraan kohdistuneita investointeja, niin aika mielenkiintoisia taulukoita löytyy netistä. Tässä on vuodelta 2016 taulukko, jossa todetaan, että Suomi verottaa liikennettä 8 miljardilla. Ruotsin vastaava luku on 9,6 miljardia. Jos me suhteutamme tämän kansantalouteen, niin Suomi verottaa liikennettä lähes kaksi kertaa enemmän kuin Ruotsi. Se on minun mielestäni siinä mielessä ongelma, että kun pyörät pitäisi pitää pyörimässä ja talouden pyörät ennen kaikkea pitää pyörimässä, niin mitä kalliimpaa liikenne on ja mitä kalliimpaa on liikkuminen, sitä enemmän tavallaan kansantalouden tuottokyky heikkenee. Tämä on jotenkin hankala tilanne, ja me emme budjettikirjan kautta pääse eteenpäin. Kun Ruotsi sijoittaa verotetuista tuloista noin 50 prosenttia perusväylänpitoon, tiestöön ja rautateihin, niin Suomella tämä luku on parikymmentä prosenttia. Mutta se selittyy sillä, että Ruotsissa kansantaloudella menee paremmin. Siellä vaihtotase on 6—8 prosenttia bruttokansantuotteesta. Meillä se oli pitkään negatiivinen koko tämän 2000-luvun. Nyt se on päässyt positiiviseksi.

Viime kädessä näissä liikennehankkeissa aina kuitenkin kohdataan työmarkkinoiden toimivuus, viennin vetäminen ja se, kuinka paljon tähän maahan tulee nimenomaan viennin kautta rahaa. Jos meillä ei ole rahaa, niin me emme pysty kehittämään näitä infrahankkeita niin kuin meidän pitäisi. Tämä on sen takia tämmöinen kokonaisuus, joka pitää katsoa. Mitä enemmän ihmiset saadaan Suomessa töihin, sitä paremmat tiet, rautatiet ja vesiväylät meillä on.

18.46 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Liikennejärjestelmän kehittämisen tavoitteet on lueteltu selonteon kohdassa 2, ja jos olisin itse ne kirjoittanut, niin olisin hieman toisenlaiseksi ne pannut. Täällä nimittäin todetaan, että ”yleisiä yhteiskunnallisia päämääriä ovat Suomen kilpailukyyn edistäminen, ilmastonmuutoksen torjunta sekä alueiden elinvoima ja saavutettavuus”. Oma järjestykseni olisi se, että ensimmäisenä Suomen kilpailukyyn edistäminen eli elinkeinopoliittinen lähtökohta ja tavoite, toisena alueiden elinvoima, kolmantena saavutettavuus, neljäntenä turvallisuus ja viidentenä ilmasto-
politiikka.

Miksi näin? Mielestäni me elämme nyt ja tulevaisuudessa siitä, että meillä on voimakas elinkeinopoliittinen ja vientivetoinen talous, ja sen edellytyksistä yksi keskeinen on se, että liikenneväylät, niin maantiet ja radat kuin vesi- ja ilmaliikennekin, ovat kunnossa ja näihin liittyvät käyttökunnossapitotarpeet jatkuvasti tyydytettyinä.

Toiseksi alueiden elinvoima on tässä maassa tavattoman tärkeää. Meillä asuu ihmisiä koko maassa — vaikka niitä aukkoja on tullut viime aikoina aluepolitiikan takia, mutta kuitenkin meillä on periaatteessa koko maa asuttuna — ja tasa-arvo, oikeudenmukaisuus ja kohtuus on, että kaikilla on myös liikkumismahdollisuudet julkisia väyliä pitkin.

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

Saavutettavuus on tavattoman tärkeää. Käytin esimerkkinä tuota Vaajakosken kohtaa, jossa edustaja Hakkaraisen kanssa usein seisomme, kun siellä rekat ja henkilöautot ja linja-autot seisovat tai matelevat hyvin hitaasti. Siellä on valtavan kallis kalusto tehottomassa käytössä. Ja esimerkkinä nyt — vaikka tämän suunnitelman kohdalla ei pidä sinänsä mennä yksittäisiin teihin — tuo Eurooppa-tie E75, Nelostie, Lusista Vaajakoskelle ja edelleen Jyväskylän pohjoispuolelta eteenpäin, on sellainen pullonkaula, että siellä on valtava liikenne ja se matelee hyvin hitaasti. Kyllä semmoinen tie, joka on Eurooppa-tie, itse asiassa EU:n päätösten mukaankin pitäisi nostaa sellaiseksi, että siellä nopeus kesällä olisi 120 ja talvikelilläkin 100. Silloin se olisi kohtuullinen tasoltaan. Eli saavutettavuus on äärimmäisen tärkeää, ja se on myös kansantaloudelle erittäin merkittävä tuotokysymys.

Neljänneksi siis haluan kyllä nostaa turvallisuuden. Meillä on esimerkiksi tasoristeyksiä valtava määrä. Meillä on erilaisia muita risteysalueita ja kapeita kohtia päätieverkossa, joissa turvallisuus on koko ajan hyvin heikko. Päivittäin kuulemme radiosta liikennetiedotuksia, joissa sanotaan, että ”tie suljettu raskaan ajoneuvon nostotöiden vuoksi”. Se, että tällaisia kalliita kalustoja ja kuormia kaatuilee tuolla teillä jatkuvasti, kertoo siitä, että ties-tössä on todella vakavia puutteita, ja nämä pitää ottaa vakavasti.

Sitten ilmastopolitiikasta, jonka jätän viimeiseksi listalla siksi, että Suomen ilmastopolitiikka on nyt jo erittäin edullista: Kun otetaan huomioon pitkät etäisyydet, kylmä ilmasto, harva asutus, niin emme voi liikenteeltä vaatia sellaisia ponnistuksia kuin Euroopan unioni ja mihin hallitus on sitten sitoutunut. Ne tulevat äärettömän kalliiksi ja taistelevat kaikkia noita edellä mainitsemiani ensisijaisia tavoitteita vastaan. En sinänsä vastusta ilmastopolitiikkaa enkä varsinkaan sitä, että sitä harjoitetaan niin, että Suomen elinkeinoelämä ja Neste Oil ja muut hyötyvät, mutta se ei saa määrätä politiikan linjaa ja aikatauluja.

Arvoisa puhemies! Vastauspuheenvuorossa totesin tästä liikennesuunnittelun melko jäykästä mallista, joka tähän on kirjoitettu. Sille on tietyt perustelut, mutta kyllä täytyy miettiä sitä, jos teemme hienon suunnitelman hyvin raskaalla kädellä ja sitten meillä ei olekaan rahoitusta toteuttaa sitä, [Puhemies koputtaa] ja tämä tilanne meillä nyt on. Rahoitusmalleista tässä kerrottiin tämä eläkerahamalli. [Puhemies: Aika!] Se olisi siis sijoitus — ulkomaille sijoittamisen sijaan sijoitettaisiin kotimaan elinkeinoelämään liikenneyhteyksien parantamisen kautta. Se vasta olisi viisasta.

18.52 **Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! Halusin ottaa vielä puheenvuoron — vaikkakin täällä on monia monia hyviä puheenvuoroja käytetty — nostaakseni tämän valtatie 3:n tilanteen Pirkanmaalla. Joku ajattelee, että minkä takia tästä puhun. Se on hanke, joka todella on ollut hyvin pitkään odottamassa korjausta, ja tieosuus, joka on tulppa matkalla pohjoiseen, matkalla Pohjanmaalle ja Ruotsin suuntaan myös. Siellä on paljon raskasta liikennettä ja tuon tuostakin paitsi vaarallisia tilanteita myös liikenneonnettomuuksia ja valitettavasti vuosittain myös useampia ihmishenkiä vaatineita onnettomuuksia. Kun selvittelimme tätä valtatie kolmosen korjaushanketta, niin Hämeenkyrön osalta se on ollut toivelistalla jo — uskokaa tai älkää — 1960-luvulta alkaen ja nykymuodossaan 90-luvun alkupuolelta alkaen, mutta se on aina jäänyt ikään kuin viivan alle odottamaan seuraavaa kautta ja taas seuraavaa kautta. Ajatellen liikenneturvallisuutta, raskasta liikennettä ja ajatellen yhteyksiä Pohjanmaalle ja ihan sinne Ruotsiin asti tämä todellakin olisi monestakin syystä aika laittaa pikaisesti kuntoon.

Sitten lentoyhteyksiä ajatellen haluaisin vielä painottaa sitä, niin kuin puheissani sainoin, että todella Helsinki-Vantaan lentoasemaan on investoitu vahvasti ja on tietysti hie-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

noa, että meillä on edustava lentoasema ja edelleen sitä laitetaan entistä ehompaan kuntoon, mutta muitakin lentokenttiä tulisi kyllä kehittää. Tässä haluaisin nostaa meidän Pirkanmaan Pirkkalan lentokentän siinä mielessä, että Tampere ja Pirkanmaa on voimakkaasti kehittyvä alue, jossa on paljon kansainvälistä yrittäjyyttä ja myös koulutuspuolella kansainvälisiä yhteyksiä ja tarvetta kyllä lentoyhteydelle myös sieltä Pirkkalasta. Sille olisi kyllä kysyntää, kun vain saataisiin se lentokenttä siihen kuntoon, että myös kansainväliset ja isommat koneet voisivat sitä hyödyntää. Nythän sen käyttö on tietyllä tavalla monella tapaa rajoittunut, ja näemme kyllä, että Helsinki-Vantaaseen on panostettu ja Pirkkala on siitä kärsinyt. Itse ajattelen myös sitten terveydenhuollon ammattilaisena, että jos Helsinki-Vantaan lentokentällä — vaikka turvallisuudesta pidetään varmasti siellä hyvää huolta — tulee joku poikkeustilanne, niin olisi erittäin tärkeää, että meillä olisi varsin lähellä toinen riittävän suuri, kansainvälisen kapasiteetinkin täyttävä lentokenttä alueella, josta on myös sitten hyviä niin raideliikenne- kuin bussiyhteyksiä, jos tällöinen poikkeustilanne tulisi ja tarvitsisi Helsinki-Vantaan lentokentän sijasta käyttää muuta kenttää.

Sitten vielä tuohon päätetään, junayhteyksiin Tampere—Helsinki: Niin kuin edustaja Savio sanoi, valitettavasti useat joutuvat kumirenkaille, auton rattiin tarttumaan, kun ei ole paikkoja tai ei voi luottaa siihen, että junat ovat aikataulussaan. Elikkä todella toivomme Pirkanmaalla ja laajalti Suomessa muutoinkin, että tämä väylä saataisiin pikaisella aikataululla paljon parempaan kuntoon.

18.56 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Tässä on pidetty todella paljon hyviä puheenvuoroja valtioneuvoston selonteosta valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta.

Itse haluaisin muistuttaa hieman vielä tästä pohjoismaisesta ja globaalistakin ulottuvuudesta. Muun muassa edustaja Tanus puhui hyvin yhteyksistä Ruotsiin, ja tässä näytin jo aikaisemmin esimerkkinä norjalaisesta lehdestä, kuinka Mo i Ranan satamajohtaja tuulettaa tätä Vaasa—Uumaja-välin uutta tehokasta ja ympäristöystävällistä laivaa. Olkoon se yksi esimerkki näistä yhteyksistä tuonne Norjan suuntaan.

Itse olen ollut mukana muun muassa Merenkurkun neuvoston hallituksen kautta Interreg-hankkeessa E12 Atlantica Transport, jossa pyrimme siis vähentämään itä—länsi-suuntaiseen liikenneväylään liittyviä rajaesteitä sekä kehittämään Suomesta Ruotsin poikki Atlantin rannikolle Norjaan ulottuvan E12-käytävän varrella vaikuttavien toimijoiden yhteistyötä. Sitä yhteistyötä on yllättävän paljon norjalaisten ja ruotsalaisten ystävien kanssa siellä.

Toivon siis, että jatkossa liikennejärjestelmäsuunnittelussa huomioidaan teollisuuden sekä Suomen eri alueiden kytkökset muihinkin Pohjoismaihin sekä muihin globaaleihin tavara- ja arvovirtoihin ja mainitaan aktiivisesti myös muun muassa Koillisväylän potentiaali, Kiinan uusi Silkkitie-strategia ja niin edelleen. Uskon myös, että kun EU:n suuntaan ollaan aktiivisia ja pyritään hakemaan uusia rahoitusmuotoja ja -kuvioita, niin tällöinen strateginen aktiivisuus palkitaan.

Jag ser också att man borde bli betydligt aktivare på nationell nivå när det gäller det här nordiska samarbetet. Jag vet att vår egen minister är väldigt aktiv i den frågan.

När man läser svenska regeringens svar på bland annat Nordiska rådets rekommendation 6/2018, som gällde utskottsförslag om nordisk transportpolitik, så blir man dock tyvärr lite pessimistisk. Jag upplever att man i huvudstäderna inte ännu riktigt fullt ut förstår

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

vikten av den här gemensamma nordiska koordineringen. Jag hoppas att Finland där kan vara en föregångare.

Tässä kollega, edustaja Kankaanniemi ja moni muukin puhui hyvin elinkeinoelämän tarpeista. Silloin kun ne hoidetaan, niin yleensä myös ihmiset pärjäävät. Tässä voi mainita kiitokset vielä kaikille, jotka olivat aktiivisia vientirannikon Kasitien saamisessa runkoverkoon aikaisemmin. Liikennejärjestelmää parhaimmillaan kehitetään sillä tavalla, että samalla myös pystytään tuomaan, sekä pilotoimaan että kehittämään, uusia teknologisia ratkaisuja.

Bland annat den nya färja som nu om två år börjar trafikera i Kvarken ser vi själva som ett flytande laboratorium.

Myös laiva voi olla kelluva laboratorio, sekä meri- että energiateknologian näyteikkuna ja myös alustana startup-yrityksille. Elikkä lisää tällaista innovatiivisuutta kaipaamme jatkossa myös osana tätä meidän omaa liikennejärjestelmäsuunnittelua. — Kiitos.

18.59 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Liikennepolitiikkaa pitää tehdä pitkäjänteisesti, kuten nyt on suunniteltukin ja suunnitellaan. Liikenteen sujuvoittaminen kaikilla väylätyypeillä on tarpeen elinkeinoelämän, työnteon ja yrittäjyyden, näkökulmasta, ja vaikka tulevaisuudessa digitalisaatio etenee ja mahdollistaa esimerkiksi uudenlaisia työnteon muotoja ja uudenlaisten työnteon muotojen hyödyntämistä, silti tulevaisuudessa kulkeminen ja kuljettaminen on vähintään yhtä tärkeää kuin tänäkin päivänä.

Arvoisa puhemies! Pitkäjänteistä suunnittelua tarvitaan etenkin tulevaisuudessa erittäin suurissa väylähankkeissa, joista täälläkin on useaan kertaan mainittu etenkin nämä raidehankkeet. Nopeiden raideyhteyksien merkitys tulee korostumaan tulevina vuosina ja vuosikymmeninä, ja on erittäin tärkeää, että raidehankkeita arvioidaan, suunnitellaan ja laitetaan järjestykseen erittäin pitkäjänteisesti ja mahdollisimman yksissä tuumin.

Haluan tässä yhteydessä nostaa esille etenkin tunnin juna -hankkeen Turun suuntaan, Länsi-Suomen suuntaan, joka on Länsi-Uudenmaan, koko Etelä-Suomen ja läntisen Suomen kannalta erittäin keskeinen tulevaisuushanke. Tätäkin hanketta tulee arvioida samalla pitkällä perspektiivillä, osana tätä liikenteen kokonaisuutta maassamme, osana pohjoismaista kokonaisuutta, mutta en malta olla sanomatta — kun tässä on näihin muihinkin raidehankkeisiin viitattu — että Turun tunnin juna -hanke eroaa siinä mielessä näistä muista hankkeista, että se on ollut suunnittelussa jo niin pitkään. Ensimmäiset suunnitelmat ovat jo 1930-luvulta, 70-luvulla suunnittelussa jo edettiin hieman pidemmälle, ja nyt se on ollut maakuntakaavoituksessa ja luvituksessa. Espoon kaupunki on sen alkupään kaavoittanut jo omalta osaltaan valmiiksi. Verrattuna näihin muihin suuriin raidehankkeisiin Turun tunnin juna eroaa siten, että se voitaisiin aloittaa jo tänä vuonna siltä osin kuin tätä Espoon alkupään raideyhteyttä osaksi Turun tunnin juna -hanketta rakennettaisiin.

Tämän hankkeen suunnitteleminen ja rakentaminen, kuten jo sanoin, on osa kokonaisuutta, Suomen kokonaisliikennejärjestelmää, mutta rohkenen nostaa tässä esille, että Espoon kaupunkiradan osalta tämä hanke olisi hyvä aloittaa mahdollisimman nopeasti, koska tämä kaupunkirataosuus palvelee jo itsessään laajaa aluetta, kun tämä hanke sitten kokonaisuudessaan myöhemmin toteutetaan.

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

19.02 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on pidetty erinomaisia puheita liike-elämästä, mutta minä jatkan pikkusen.

Muun muassa Eestilä mainitsi, kuinka Ruotsi verottaa ja Suomi siinä rinnalla ja kuinka paljon Ruotsi palauttaa takaisin tiestöön verorahoja. Tämä on kilpailukykykysymys siinä mielessä, että jos me sijoitamme tuonne tiestöön rahaa, niin se kyllä tulee takaisin. Jos nyt otetaan itärajalta kaupunkeja, niin siellä on teollisuuslaitoksia, jotka tuovat satamaan esimerkiksi 30 rekkalastia, mutta se koko kaupunki — Kuhmo muun muassa — tarvitsee paaluurasteina 3 rekkalastia. Eliikkä siellä joutuu aika paljon ajamaan tyhjänä kalusto. Jos me haluamme pitää koko maan asuttuna, niin että siellä on myös työpaikkoja, tukijärjestelmää täytyy pikkusen muuttaa, että kilpailukyky pysyy myös tuolla itärajalla ja Pohjois-Suomessa — ja kyllä Keski-Suomessakin, vaikka siellä nyt tilanne ei niin huono ole.

Sitten vielä alempiasteinen tieverkko: Tällä hetkellä Suomi elää jälleen puusta. Jos me haluamme nimenomaan sieltä panostuksia, ja sieltä saadaan, niin siihen tieverkkoon kannattaa kyllä yhteiskunnankin lähteä panostamaan, koska 10 minuutin hidastus yhdessä suoritteessa, jos ajatellaan koko maata, on monta prosenttia kilpailukyvyistä pois. Jos siihen yhteiskunta panostaa, niin se tulee takuuvarmasti verokassaan, ja on sitten jaettavaa vaalilupauksien jälkeen, mutta tämä, että saadaan talous kuntoon, on ensimmäinen, a ja o. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Jalonen, valiokunnan puheenjohtaja, olkaa hyvä.

19.04 Ari Jalonen sin: Arvoisa puhemies! Nimenomaan valiokunnan puheenjohtajan roolissa tahdoin pitää tämän — ilmeisesti — viimeisen puheenvuoron.

Uskallan vetää yhteen keskustelun siinä määrin, että kaikilla puolueilla näyttäisi olevan yhteinen tilannekuva meidän liikenneverkon tarpeista ja sen vaikutuksesta yhteiskunnan eri toimintoihin. Samaan aikaan monessa puheenvuorossa nostettiin esille ja yhteiskunnallisessa keskustelussa on noussut esille se tosiasia, että me olemme liikenteen suuren muutoksen ja murroksen keskellä jo parhaillaan ja tämä tulee vain jatkumaan. Tämä muutos tuo suuria haasteita, uusia haasteita, semmoisia, mitä ei tänä päivänä vielä edes tiedetä. Ja sen pohjalla, että pystytään vastaamaan niihin haasteisiin, onneksi tulevaisuudessa on pitkäjänteisempi parlamentaarinen yhteistyö ja suunnittelu.

Tämän muutoksen tulee sisältää myös semmoinen mahdollistava ajattelu, mitä liikenne- ja viestintävaliokunnassa on koko minun urani ajan ja kuulemma aikaisemminkin harastettu, eli kaikki päätökset kirjoitetaan mahdollistavaan muotoon, niin että asioiden, joita vielä ei tiedetä mutta jotka huomenna ovat täällä, on mahdollista pystyä kehittämään ja toteutumaan ja parantamaan yhteiskuntaa, Suomen kilpailukykyä ja elinvoimaa. Tämän pohjalta toivon, että kaikki puolueet, vaaleista huolimatta ja oikeastaan senkin korostuksella, omaavat ajattelumallin, jossa ei sanota asioille ei vaan etsitään ratkaisuja ja kehitysvaihtoehtoja ja mahdollisuuksia siihen, miten yhteiskunta kehittyy. Luotan, että tämä hyvä henki, mikä meillä on valiokunnassa, on koko eduskunnan tahtotila ja että parlamentarismin kautta saadaan pitkäjänteisyyttä Suomen liikenne- ja viestintäpolitiikkaan. — Kiitos tästä keskustelusta.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtiontakauksista maatilojen maksuvalmiuslainoille

Hallituksen esitys HE 316/2018 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 21/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 21/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

19.08 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy antaa maa- ja metsätalousvaliokunnalle kiitos tämän hallituksen esityksen nopeasta käsittelystä.

Tässä on kysymys maksuvalmiuslainojen antamisesta sellaisille tiloille, joilla on tilapäisiä taloudellisia vaikeuksia esimerkiksi vaikeiden sääolosuhteiden vuoksi mutta joilla on kuitenkin jatkuvan taloudellisen kannattavuuden edellytykset. Eräällä tavalla ollaan kuitenkin viimeisellä rannalla, kun omat vakuudet eivät riitä ja tarvitaan valtiontakausta. Tällainen takaushan myönnettäisiin lainalle, jonka määrä on enintään 62 500 euroa, ja siitä sitten 80 prosentille eli 50 000 eurolle tulisi valtiontakaus viideksi vuodeksi.

Tällaisilla toimenpiteillä on tietysti oma merkityksensä, ja ei voi kuin kiittää hallitusta, että tällainen esitys on saatu aikaan. Mutta kyllä näitä maatalouden kysymyksiä tietysti pitäisi katsoa hiukan isomman kuvan kautta. Käsitykseni mukaan kyllä ensi kaudella olisi sitten heti alkuun nimettävä parlamentaarinen maataloustyöryhmä tai -toimikunta, joka sitten pohtisi maatalouden kysymyksiä paljon laajemmin.

Kulloinenkin istuva maa- ja metsätalousministeri on aika lailla kiinni siinä arjessa, kun nämä rahastokaudet EU:lla ovat yleensä seitsemän vuotta ja täytyy sitten niistä neuvotella, ja kun ensimmäiset neuvottelut tulevat tehdyiksi, sitten neuvotellaan jo seuraavasta. Jos hallitus on vielä tehnyt hallitusohjelmassaan semmoisia ratkaisuja, joilla maatalouden joitakin etuja heikennetään, niin maa- ja metsätalousministeri taistelee sitten niiden etuuk-sien palauttamiseksi. Tällaisiin arjen asioihin se ministerin aika kuluu, eikä sitten ehdi poh-tia mitään laajempaa muutosta. Siksi olen tosiaan sitä mieltä, että tarvittaisiin parlamentaa-rinen pohdinta, jossa kaikkien puolueitten voimin käytäisiin näitä asioita läpi. Täällä sali-keskusteluissakin usein esiintyvä positiivinen suhtautuminen ja ymmärtämys maatalou-den ongelmista realisoitaisiin tällaisen parlamentaarisen toimikunnan kautta.

19.10 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksen tavoitteena on parantaa maatilojen maksuvalmiutta myöntämällä valtiontakauksia pankkien myöntämille maksu-valmiuslainoille. Takauksen kohteena olevan lainan enimmäismäärä olisi 62 500 euroa.

Tarkoituksena on kohdentaa takaukset ja niihin liittyvä valtiontuki sellaisille maatalo-usyriyksille, joilla tilapäisistä maksuvalmiusongelmista selviytyttyään on edellytykset jatkuvaan, kannattavaan toimintaan. Mielestäni tämä esitys on enemmän kuin tarpeellinen.

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

Ainoan uhan tässä esityksessä tuo se, että käsittääkseni pankit itse voivat päättää, mikä on tämän lainan korko. On ihan eri asia, jos lainalla on asuntolainan tai kulutuslainan korko. Siinä on noin 3 prosentin ero. Toivon, että pankit käyttävät maalaisjärkeä lainojen korkoja määrittäessään, vaikka toimivatkin bisnesperiaatteella. Olisi varmaan vielä ajankohdasta tarkistaa ja kysyä, miten rajoitetaan pankkien ahneutta ja mahdollisuuksia tässä uudessa järjestelmässä käyttää surutta hyväksi lähes puolustuskyvyttömiä viljelijöitä. Voiko pankki määritellä käyttötarkoituksen kyseessä olevaan lainaan?

19.12 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset pitävät aivan erinomaisen tärkeänä sitä, että Suomessa säilyy omavarainen maataloustuotanto ja huoltovarmuus. Tällä hetkellä se on vakavassa vaarassa sekä menneen tilanteen johdosta että myös edessä olevien näkymien takia. EU:n politiikka iskee Suomen maatalouteen kohtuuttomasti, ja me olemme siinä aika avuttomia, koska päätösvalta on annettu Brysselin byrokraateille, niin kuin usein tulee sanottua.

Tällä sinänsä erinomaisella esityksellä, jonka maa- ja metsätalousvaliokunta on käsitellyt nopeasti, ei ratkaista pysyviä ongelmia, vaan se on kriisiapua tähän hetkelliseen tilanteeseen eli käytännössä tämän edessä olevan kevään tilanteeseen viljelijöille. Toinen asia, joka meillä on eduskunnassa, on satovahinkovakuutusten verohelpotus, joka on edustaja Kivirannan johtamassa verojaostossa käsitellyssä ja varmasti tulee hänen johdolla sieltä pikaisesti tänne, ja saadaan se asia kuntoon. Mutta nämä ovat kuitenkin äärimmäisen pieniä suhteessa kokonaishätätilaan, mikä meillä on tässä maassa.

Tänään hallitus on antanut esityksen eduskunnalle verotuksen tasausvarauksen nostamisesta 13 500:sta 25 000 euroon. Varmaan se on myös osaltaan ihan terve ja hyvä esitys. Mutta sittenkin jäämme peräämään sitä, että tarvitaan pysyviä järjestelyjä, pysyvää lainsäädäntöä ja tukijärjestelmää siihen, että suomalainen maatalous selviää jatkossakin niin, että täällä kylmässä Pohjolassa saamme omasta takaa ruokahuollon järjestettyä omalle kansalle. Se on turvallisuuskysymys mitä suurimmassa määrin, oikeastaan lähes yhtä tärkeä asia kuin hävittäjähankinnat, joihin ollaan valmiit panemaan jopa 10 miljardia, mutta tässä pelataan muutamilla kymmenillä tai sadoilla tuhansilla. Eli vakava kysymys.

On hyvä, että tämä asia nyt menee eteenpäin. Täällä tosin valiokunnan mietinnössäkkin valiokunta toteaa muutamia ongelmia esimerkiksi tämän riittämättömyydestä, mutta tällä mallilla ei ilmeisesti tämän pitemmälle päästä. Hyvä näin, mutta todellakin odotetaan seuraavalta hallitukselta kunnon toimenpiteitä, kun tämän hallituksen aikana on menty näin huonoon suuntaan.

19.15 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Ajattelin aivan poikkeuksellisesti lukea suoraan hallituksen esitystä. Yleisperusteluissa, johdannon ensimmäisessä kappaleessa on kiteytetty tämän lain tausta erittäin hyvin: ”Viimeisten vuosien aikana maatalousmarkkinoilla on tapahtunut maatalousyrittäjistä riippumattomia odottamattomia markkinahäiriöitä, joiden seurauksena maatalouden tuottajahinnat ovat laskeneet. Samalla vuosien 2017 ja 2018 poikkeukselliset sääolot ovat entisestään lisänneet maatalousyrittäjien taloudellista ahdinkoa. Maatilojen lyhyen aikavälin maksuvalmius on heikentynyt, ja tiloilla on vaikeuksia selviytyä normaalin tuotantotoiminnan aiheuttamista juoksevista kustannuksista ja velkojen lyhennyksistä.”

Tässä on viidellä rivillä sanottu erittäin hyvin ja osuvasti tämänhetkinen maatalouden taloudellinen tilanne, valitettavan kuvaavasti kirjoitettu. Tämä taustana kertoo sen, kuinka

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

tärkeä tämäkin lakiesitys yhtenä kriisipaketin osana on suomalaisen ruuantuotannon jatkuvuuden turvaamiseksi, kannattavan maataloustuotannon turvaamiseksi. Mutta aivan kuten muun muassa edustaja Kiviranta edellä mainitsi, tähän on vain hätäapua. Maatalouden kannattavuuteen pitää saada pidempiaikainen ratkaisu. Suomalaisen ruuantuotannon turvaamiseen pitää löytää pidempi perspektiivi. Meidän pitää saada tulonjako elintarvikeketjussa nykyistä oikeudenmukaisemmaksi ja reilut pelisäännöt ja läpinäkyvyys koko elintarvikeketjuun.

Selvitysmies Karhinen tulee omalta osaltaan kertomaan omia näkemyksiään siitä, miten elintarvikeketjuun saataisiin aikaan tasapaino, miten myös alkutuottajat, maanviljelijät, voisivat saada maailman puhtaimmista ja maailman turvallisimmista ruokien raaka-aineistaan oikeudenmukaisen tuottajahinnan. Tämä Karhisen selvitystyö ja siitä tulevat tulokset ovat varmaan osa sitä tulevaa keskustelua ja ratkaisua, millä löydetään se pitkäjänteinen näkemys ja tulos. Mutta osa voisi olla tuo, mitä edustaja Kiviranta aiemmin ehdotti, parlamentaarinen työryhmä, joka kävisi läpi suomalaisen ruuantuotannon tämänhetkisen tilanteen, ja hakisimme yhdessä niitä keinoja, millä löydetäisiin pitkäjänteinen ratkaisu maatalouden ja ruuantuotannon kannattavuuden turvaamiseksi.

Tällä hetkellä markkinat elävät todella nopeassa syklissä. Maatalouspolitiikka on muutoksessa ja murroksessa, epävarmuustekijöitä liittyen maatalouteen on erittäin paljon, ja samalla kun maatalouden kehittäminen ja sen vaatimat investoinnit sitovat pääomia ja näiden investointien tekijöitä kymmeniksi vuosiksi, olisi erinomaisen hienoa, jos ensi vaalikaudella löydetäisiin parlamentaarinen yhteisymmärrys pitkäjänteisestä ruokapoliittisesta linjasta Suomessa.

19.18 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä valtioneuvoston maatalouden maksuvalmiuslainoille on äärimmäisen hyvä esimerkki siitä, että syksyllä aloitetun kriisipaketin kokoaminen ministerin johdolla rakentuu aika monesta yksittäisestä asiakokonaisuudesta. Tämä on yksi niistä, mutta niin kuin täällä on jo todettu monen edustajakollegan sanomana, tämä on vain pieni osa ja pieni apu. Tarkoituksena kuitenkin on parantaa tilojen maksuvalmiutta tilanteessa, jossa toimintaympäristön muutokset ovat jo pitkään olleet poikkeukselliset — sääolosuhteet kahtena vuonna peräkkäin ja sitten myöskin tuotantopanosten kallistuminen kaiken aikaa ovat tuoneet tiloille taloudellista taakkaa.

Kyllä minä vähän kyseenalaistan edustaja Kankaanniemen kommentin, että tämä on hallituksen syytä. Kyllä tässä on tehty hallituksessa paljon töitä sen eteen, että voitaisiin myöskin taistella näitä olosuhteita vastaan ja löytää elementtejä.

Mutta se tosiasia on, että tämäkin kriisipaketti, jota nyt tässäkin osaltaan toteutetaan, ei ole tulevaisuuden ratkaisu, vaan meidän pitää löytää oikeasti sellainen kokonaisvaltainen poliittinen näkökulma, niin kuin edustaja Viljanen toi esille, siitä, millä tavalla pystyttäisiin koko elintarvikeketju löytämään sellaiseen kannattavuustilanteeseen, jossa elinkelpoisuus jatkuu myöskin niillä paljon investoineilla tiloilla, jotka ovat tosiaan myöskin kaiken aikaa kiinni siinä tilanteessa, saadaanko minkäänlaisia katetta, jotta voitaisiin tehdä edes korjausinvestointeja, saatikka minkäänlaisia laajennuksia.

Sitten vielä tähän valtioneuvostonlainoitukseen:

Ensinnäkin tässä on nyt äärimmäisen kiireinen aikataulu. Tämä pitää saada nyt kuntoon niin, että tämä laina on jo tämän kevään tuotantopanoksiin mahdollisuus saada tiloille, ja siltä osin tämä on myöskin pankkien ja tilan välinen neuvottelutilanne, millä tavalla näitä rahoituksia sitten tehdään. Toivottavaa ja edellytys olisi se, että pankit eivät järjestelisi mi-

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

tään nykyisiä lainoja vaan tämä olisi oikeasti semmoinen, joka toisi oikeasti maksuvalmiutta tilalle kevään maksuvaikeuksiin.

Lisäksi sitten pitää huomioida se, mitä edustaja Kankaanniemi täällä toi, että täällä valiokunnan mietinnössäkään oli haasteita, vaikeuksia. Totta kai maatalouspolitiikan puolella on erilaisia tukimuotoja, ja de minimis -tuki on nimenomaan sellainen, jota tässäkin takausmuodossa tulee, jolloin viljelijät joutuvat miettimään, ottavatko sen de minimis -tuen, mikä on määrätty määrä kolmessa vuodessa, eli tuleeko se täyteen muista tuista vai onko vielä varaa ja mahdollisuus ottaa myös sitä de minimistä tämän kautta. Elikkä tämä on myöskin iso juttu. Tämä ei ole kaikille tiloille mahdollista tänä päivänä, ja se myöskin täällä valiokunnan mietinnössä otettiin huomioon, että semmoista olettaa ei voida ylläpitää, että tätä on kaikille tiloille mahdollisuus hakea.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 316/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 2 a luvun 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 271/2018 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 15/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 15/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

19.22 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia siten, että päiväsakon rahamäärän laskemisen perusteena käytettävästä verotuksesta säädettäisiin rikoslain sijaan valtioneuvoston asetuksella. Pidän tätä esitystä varsin hyvänä. Esityksen tavoitteena on estää päiväsakon rahamäärän pohjana olevan verovuoden sattumanvarainen vaihtelu, joka muutoin aiheutuisi muutoksista verotusmenettelystä annetussa laissa ja tulevassa verotuskäytännössä. Tarkoituksena on antaa myöhemmin valtioneuvoston asetus, jonka mukaan kuukausitulon laskemisen perusteena oleva verovuosi määräytyisi kaikille yhdenvertaisesti.

Nykyisen lainsäädännön mukaan päiväsakon rahamäärän laskemisen perustana ovat viimeksi toimitetun verotuksen mukaiset tulot. Verotusmenettelyä koskevan lain uudistus aiheutti sen, että vuodesta 2018 lähtien verotus tulee päättymään luonnollisten henkilöiden kohdalla eri aikoina. Yhdenvertaisuusperiaate huomioon ottaen tulee pyrkiä aina siihen, että kaikkien ihmisten päiväsakkojen perusteena oleva kuukausitulo lasketaan yhtä tuoreiden verotustietojen perusteella.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän esityksen ohjeistusta tarvitaan joka päivä esimerkiksi poliisin ja Rajavartioston päivittäisessä työssä. He joutuvat päivittäin tekemisiin asiakkaiden kanssa esimerkiksi liikennevalvonnassa. Siinä joudutaan kirjoittamaan rangaistuksia,

Pöytäkirja PTK 151/2018 vp

joissa asiakkaan todellisen brutto- ja nettotulon tietäminen on tarpeen. Poliisi luottaa varsin usein asiakkaan sanaan tuloista silloin, kun asiakas vakuuttaa tulojensa olevan jotain muuta kuin mitä verottaja poliisille ilmoittaa. Tämä vähentää toisaalta valituksia ja samalla sitä kuuluisaa byrokratiaa. Tämä esitetty muutos helpottaa myös mahdollista tulevaa reaaliaikaisten verotustietojen käyttöä päiväsakon rahamäärän laskemisessa, sillä tämän huomioiminen olisi myöhemmin mahdollista lakimuutoksen sijaan asetusta muuttamalla.

Tämän esityksen tavoitteena on huolehtia sakotettavien yhdenvertaisesta kohtelusta niin, että verotuksen ajoittumiseen liittyvät hallinnolliset ratkaisut eivät mielivaltaisesti vaikuta päiväsakon rahamäärään. Pidän tämänkin vuoksi tätä esitystä oikeaan suuntaan menevänä esityksenä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 271/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 1.2.2019 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.25.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen